

Česká (ne)transformace 2022: zaostřeno na Moravskoslezský kraj

Institut 2050 a STEM

Jan Krajhanzl, Tomáš Chabada a kol.

Výzkum **Česká (ne)transformace 2022: zaostřeno na Moravskoslezský kraj** byl vytvořen v rámci projektu LIFE COALA (LIFE20 IPC/CZ/000004) spolufinancovaného z EU prostřednictvím programu LIFE.

Obsah

4	Úvod
5	Představení výzkumného týmu
6	Výzkum ve zkratce: tady je osm nejdůležitějších zjištění
8	Summary: The eight most important findings
10	Moravskoslezská veřejnost v širších souvislostech
25	Obecné postoje ke změně klimatu
32	Názory na klimatické politiky a transformaci
43	Scénáře transformace k nízkouhlíkové ekonomice
53	Zelená dohoda pro Evropu
61	Narativy ochrany klimatu
69	Osobní zapojení do ochrany klimatu
75	Individuální podmínky domácností
80	Závěrem: dvanáct tipů pro oslovení veřejnosti

Stručně úvodem

Cílem šetření **Česká (ne)transformace 2022: zaostřeno na Moravskoslezský kraj** je podrobně zmapovat názory obyvatel zdejšího kraje, které souvisejí s tématy změny klimatu, dekarbonizace a transformace k nízkouhlíkové ekonomice.

Prezentovaný výzkum vznikl jako součást **podobně tematicky zaměřeného celorepublikového výzkumu Česká (ne)transformace 2022** (<https://institut2050.cz/ceska-netransformace-2022>), nicméně počet obyvatel Moravskoslezského kraje jsme výrazně navýšili a přidali také řadu otázek, které přinášejí datovou podporu pro projekt LIFE COALA. Na dalších stránkách tak přinášíme podrobné výsledky, které ukazují postoje obyvatel Moravskoslezského kraje ke změně klimatu a jeho ochraně, detailně rozkrývají obavy (bariéry, hrozby) a pozitivní očekávání (příležitosti, benefity) související s transformací k nízkouhlíkové ekonomice. Součástí reportu jsou také zjištění, které přinášejí míru akceptace různých opatření na ochranu klimatu, stejně jako ochotu místních aktivně se zapojovat do ochrany klimatu ve svých domácnostech a občanskými aktivitami.

Organizace **Institut 2050** a **STEM** při přípravě projektu vycházely ze svých zkušeností s výzkumy, jak česká veřejnost vnímá změnu klimatu i ochranu klimatu – v nedávné době například výzkumy České klima 2021 nebo Rozdělení svobodou: klimatická změna.

Metodologie výzkumu

Metoda sběru dat: kombinace online a osobního dotazování (CAWI+CAPI).

Metodika výběru: kvótní výběr podle kritérií pohlaví, věk, vzdělání, velikost místa bydliště.

Počet dotázaných: 1033 obyvatel Moravskoslezského kraje starších 18 let, soubor je reprezentativní pro dospělou populaci tohoto kraje.

Termín dotazování: 6. – 30. května 2022.

Harmonogram

Duben až květen 2022: příprava metodologie sběru dat, design dotazníkového šetření a sběr dat.

Červen až červenec 2022: zpracování dat a statistická analýza.

Srpen až září 2022: interpretace, příprava výzkumného reportu.

Poděkování

Děkujeme za spolupráci Pavle Sokolovské, Petru Birklenovi a celému týmu Moravskoslezské Investice a Development a.s. Za konzultace při designu dotazníku děkujeme také Ondrášovi Příbylovi (Fakta o klimatu), Vojtěchu Koteckému (Centum pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy), Janu Rovenskému (Greenpeace), Josefovou Patočkovu a Veronice Dombrovské (oba platforma pro sociálně-ekologickou transformaci Re-set).

Představení výzkumného týmu

Autoři a autorky výzkumu

Výzkum realizovalo výzkumné a komunikační centrum Institutu 2050 ve spolupráci s ústavem empirických výzkumů STEM.

Institut 2050

Porozumět různým skupinám veřejnosti, a umět je podpořit v ochraně přírody a životního prostředí – to je posláním Institutu 2050. Realizujeme proto výzkumy veřejného mínění a designujeme komunikační strategie, které rozšiřují naše znalosti o tom, jak stavět mosty mezi environmentálními tématy a pestrým spektrem cílových skupin.

STEM

Ústav empirických výzkumů STEM byl založen proto, aby veřejná politika v ČR vycházela z dat, faktů a skutečných postojů české společnosti. Tedy nikoliv z mýtů či momentálních rozmarů. Věříme, že demokratický stát potřebuje pro svůj rozvoj kvalitní zpětnou vazbu od občanů, odborníků a médií.

Členové výzkumných týmů

Institut 2050

PhDr. Jan Krajhanzl, Ph.D.: jednání a konzultace s MSID, externí konzultace, design a příprava dotazníku, interpretace dat, kontroly výstupů, asistence při přípravě výzkumné zprávy, prezentace projektu.

Mgr. Tomáš Chabada, Ph.D.: konzultace dotazníku, interpretace dat, kontroly výstupů, příprava výzkumné zprávy, prezentace projektu.

Mgr. Renata Svobodová: konzultace dotazníku, zpracování dat.

Ing. Ester Koňarová a Bc. Anna Tabášková: tvorba grafů.

STEM

PhDr. Martin Buchtík, Ph.D., Mgr. Jitka Uhrová, Martin Philipp a PhDr. Sarah Komarová, Ph.D.: konzultace dotazníku, zajištění sběru dat včetně kvótního nastavení, vážení dat, statistické analýzy, kontrola výzkumné zprávy.

Výzkum ve zkratce: tedy je osm nejdůležitějších zjištění

1. Moravskoslezské veřejnosti je blízká ochrana přírody a životního prostředí

Myšlenky ochrany přírody a životního prostředí označují za blízké necelé dvě třetiny obyvatel kraje (63 %), pro pětinu jsou dokonce rozhodně blízké. Za ochránce přírody se považuje 51 %, zatímco pouze 18 % tak samo sebe nevnímá. Příroda v médiích zajímá 78 % obyvatel a životní prostředí 66 %. Společně se zdravím se tak řadí mezi tři nejatraktivnější mediální témata. Moravskoslezští by si do budoucna ve svém kraji přáli více přírody a zeleně (83 %) a přírodních rekreačních parků (77 %). Zároveň chtějí, aby ubylo znečištění ovzduší (80 %) a hluku z dopravy a průmyslu (76 %). Velká část obyvatel považuje za závažný problém sucho (71 %), znečištění ovzduší (63 %) i stav české krajiny (58 %).

2. Nízká informovanost o změně klimatu a transformaci

Obyvatelům Moravskoslezského kraje chybí základní fakta v oblasti změny klimatu a jeho ochrany, nebo také o závazcích přechodu k uhlíkové neutralitě. Velká většina například neví, že díra v ozónové vrstvě nepřispívá ke změně klimatu, nebo že Česká republika má jedny z nejvyšších emisí v přepočtu na obyvatele v Evropě. Lidé si to nejspíš uvědomují, protože na faktografické otázky ve velké míře volí odpověď „nevím“.

3. Většina obyvatel je přesvědčena o změně klimatu a považuje ji za závažný problém

Celkem 58 % obyvatel Moravskoslezského kraje si myslí, že globální změna klimatu již probíhá a dalších 10 %, že nastane v budoucnu. Existenci změny klimatu zcela zpochybňuje pouze 8 %, nicméně čtvrtina oslovených nedokáže na tuto základní otázku odpovědět. Dopad změny klimatu na Českou republiku považuje za závažný problém 55 % místních obyvatel. O něco méně lidí (44 %) považuje za závažné dopady na ně samotné a jejich blízké. Zároveň se však většina domnívá, že jejich bydliště budou v budoucnu ohrožovat projevy změny klimatu, konkrétně sucho (60 %) a letní vedra (58 %).

4. Volání po ochraně klimatu

Naprostá většina obyvatel kraje se shoduje na tom, že problémy klimatické změny je potřeba řešit ihned nebo v průběhu tohoto desetiletí. Současně si myslí, že důsledná ochrana klimatu si vyžaduje totální nebo velkou změnu způsobu, jakým společnost žije a funguje. Od většiny aktérů a institucí obyvatelé zároveň požadují intenzivnější zapojení do transformace k nízkouhlíkové ekonomice.

Výzkum ve zkratce: tedy je osm nejdůležitějších zjištění

5. Více obnovitelných zdrojů a investic do ochrany klimatu

Obnovitelné zdroje energie mají ze všech zdrojů energie jednoznačně největší podporu moravskoslezské veřejnosti. Z opatření na ochranu klimatu na národní úrovni Moravskoslezští nejvíce souhlasí s těmi, která spočívají v ekonomické podpoře a investicích. Požadují také plány na snižování skleníkových plynů od vlády i obcí. Politiky chránící klima, které spočívají ve zvyšování cen a daní, mají mnohem menší podporu. Na krajské úrovni obyvatelé souhlasí s širokým spektrem opatření spojených s adaptací na změnu klimatu (např. více zeleně a zadržování vody), transformací ekonomiky (např. nové pracovní podmínky a rekvalifikace pracovníků uhelných dolů) i ochranou klimatu (připravit plán na snižování emisí v kraji).

6. Scénáře budoucnosti? Nejmenší podporu má status quo

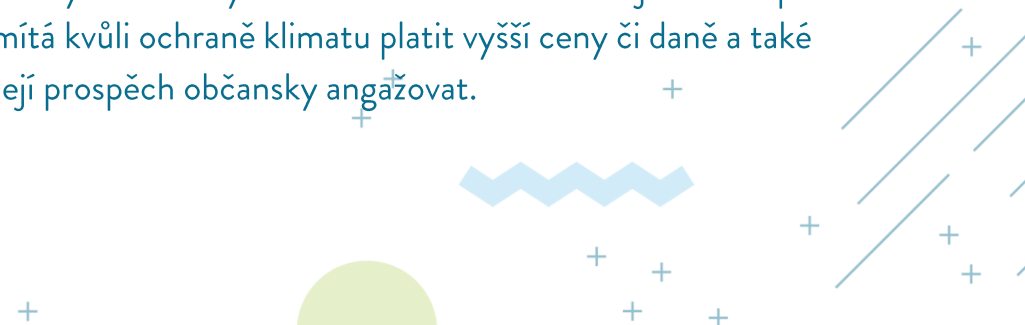
Celkově jsou obyvatelé kraje při posuzování potenciálů jednotlivých scénářů ve zmírňování hrozby změny klimatu skeptičtí. O něco lépe jsou však hodnoceny scénáře, které spočívají v zelených investicích a klimatické odpovědnosti, snížení spotřeby a převzetí odpovědnosti ze strany státu a firem. Nejhůře jsou naopak vnímány scénáře, které nepočítají s ochranou klimatu, nebo by spoléhaly na dobrovolné snižování emisí v domácnostech a firmách.

7. Green Deal: málo informací a potenciál do budoucna

O Zelené dohodě pro Evropu mají místní jen slabé povědomí, a velmi odlišné názory. Třetina dohodu podporuje, třetina je proti ní a další třetina k ní nedokáže zaujmout postoj. V příštích pěti letech přinese tato přeměna ekonomiky podle lidí spíše negativní dopady, naopak v horizontu 10 až 20 let pak veřejnost očekává spíše zlepšení. Změnu, kterou s sebou Green Deal přinese, považují obyvatelé převážně za velkou a potřebnou, na druhé straně však také za uspěchanou. Zároveň očekávají, že tato transformace pomůže zlepšit kvalitu ovzduší a stav české krajiny, avšak obávají se zhoršení v ekonomické a sociální oblasti.

8. Velký potenciál pro využití technologií, střední pro změnu spotřebitelských vzorců, nejnížší pro občanskou angažovanost

Obyvatelé kraje pocítují nedostatek informací o tom, jak by osobně mohli přispět ke snížení skleníkových plynů. Do budoucna je více než polovina z nich ochotna zateplit své bydlení a investovat do zachytávání vody na zahradě. Velká část veřejnosti naopak odmítá kvůli ochraně klimatu platit vyšší ceny či daně a také se její prospěch občansky angažovat.

Summary: the eight most important findings

1. The Moravian-Silesian public sympathizes with the protection of nature and the environment

Nearly two-thirds of the region's residents (63%) consider the ideas of nature and environment protection to be close, for one-fifth they are even definitely close. 51% consider themselves conservationists, while only 18% do not see themselves as such. 78% of the population are interested in nature in the media and 66% in the environment. Together with health, both rank among the three most attractive media topics. Moravian-Silesians would like more nature and greenery (83%) and natural recreational parks (77%) in their region in the future. At the same time, they want air pollution (80%) and noise from transport and industry (76%) to decrease. A large part of the population considers drought (71%), air pollution (63%), and the state of the Czech landscape (58%) to be serious problems.

2. Low awareness of climate change and transformation

The public lacks basic facts about climate change and its protection or the commitments of the transition to carbon neutrality. For example, the vast majority do not know that the hole in the ozone layer does not contribute to climate change or that the Czech Republic has some of the highest emissions per capita in Europe. The inhabitants probably feel a lack of information because many choose the answer "I don't know" to factual questions.

3. The majority of the population is convinced of climate change and considers it a serious problem

A total of 58% of the population think that global climate change is already happening, and another 10% that it will happen in the future. Only 8% doubt the existence of climate change, but a quarter of respondents cannot answer this fundamental question. The impact of climate change on the Czech Republic is considered a serious problem by 55% of residents. Slightly fewer people (44%) consider the effects on themselves and their loved ones to be serious. At the same time, however, the majority believe that their place of residence will be threatened by the effects of climate change in the future, namely drought (60%) and summer heat (58%).

4. Demand for climate protection

The vast majority of the region's residents agree that the problems of climate change need to be solved immediately or during this decade. At the same time, they believe that consistent climate protection requires a total or major change in the way society lives and works. Residents are demanding the more intensive involvement of most actors and institutions in the transformation to a low-carbon economy.

Summary: the eight most important findings

5. More renewables and investment in climate protection

Of the various energy sources, the Moravian-Silesian public supports renewable sources the most. Of the climate protection measures at the national level, the Moravian-Silesians most agree with those that consist of economic support and investments. They also demand plans to reduce greenhouse gases from the government and municipalities. Climate protection policies that raise prices and taxes have much less support. At the regional level, residents agree to a wide range of measures related to adaptation to climate change (e.g., more greenery and water retention), the transformation of the economy (e.g., new working conditions and retraining of coal mine workers), and climate protection (prepare a plan to reduce emissions in the region).

6. Future scenarios? The status quo has the least support

Overall, the region's residents are sceptical when assessing the potential of individual scenarios in mitigating the threat of climate change. However, the scenarios comprising green investments and climate responsibility, reduction of consumption and assumption of responsibility by the state and companies are evaluated somewhat better. On the other hand, scenarios that do not take into account climate protection, or would rely on the reduction of emissions by households and companies only on a voluntary basis, are perceived as the worst.

7. Green Deal: little information and potential for the future

The public has only weak awareness of the Green Deal for Europe, and very different opinions about it. A third of the population supports the agreement, a third is against it and another third cannot take a position on it. In the next five years, according to people, this transformation of the economy will bring rather adverse effects. On the contrary, in the horizon of 10 to 20 years, the public expects an improvement. The residents consider the change that the Green Deal will bring to be vast and necessary, but on the other hand, also rushed. At the same time, they expect that this transformation will help to improve air quality and the state of the Czech landscape, but they fear deterioration in the economic and social spheres.

8. High potential for technology use, medium for changing consumer patterns, lowest for civic engagement

Moravian-Silesians feel a lack of information about how they could personally contribute to reducing greenhouse gases. In the future, more than half of them are willing to insulate their homes and invest in collecting water in the garden. A large part of the public, on the other hand, refuses to pay higher prices or taxes for the sake of climate protection and also to engage civically for its benefit.

Moravskoslezská veřejnost v širších souvislostech

Jaký je postoj obyvatel kraje k ochraně přírody a životního prostředí?

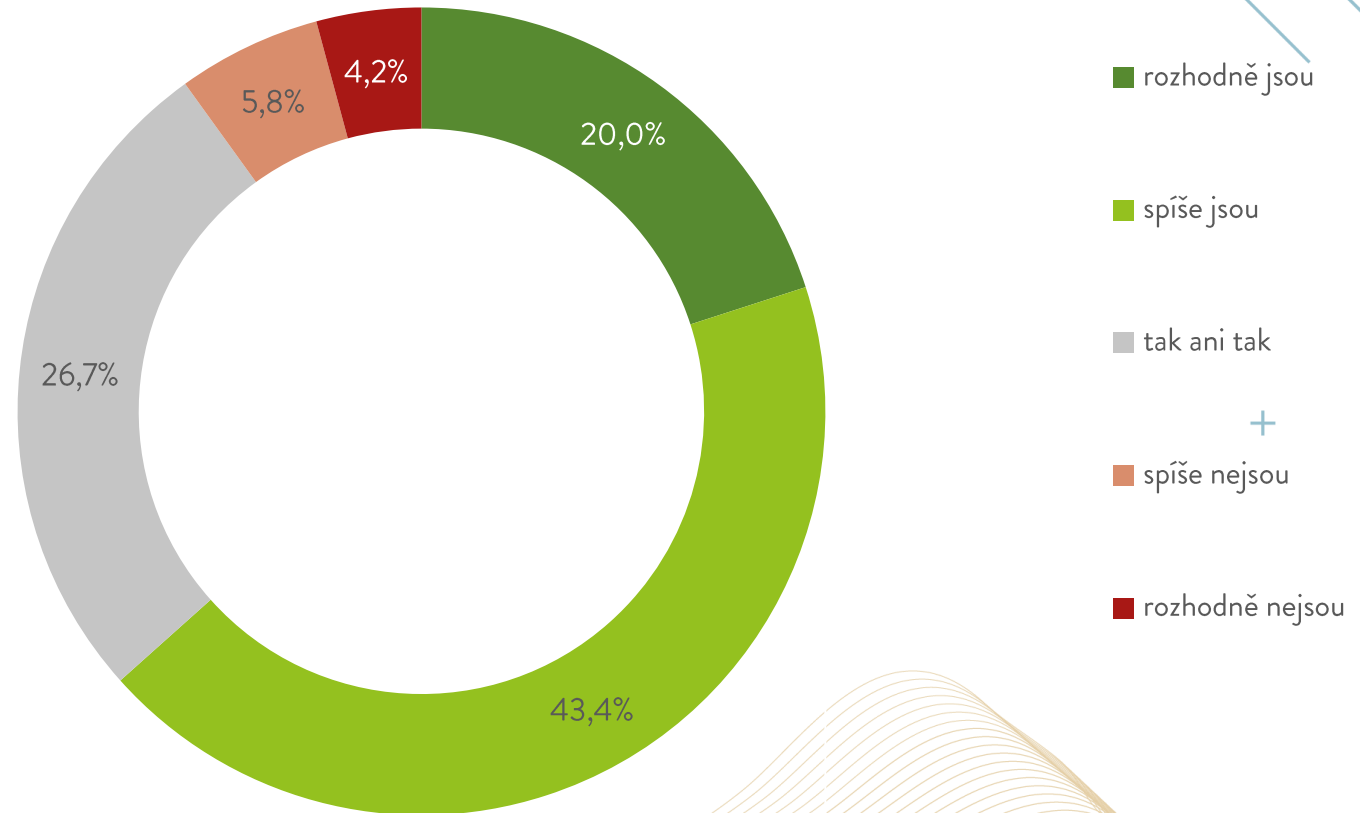
Za koho se místní považují? O jaká mediální témata se nejvíce zajímají?

Čeho by si ve svém kraji přáli více, a čeho naopak méně?

Moravskoslezské veřejnosti je ochrana přírody blízká

Jaký je postoj obyvatel k ochraně přírody a životního prostředí?

Necelé dvě třetiny dotázaných (63 %) uvádějí, že jsou jim blízké myšlenky ochrany přírody a životního prostředí, přičemž 20 % obyvatel je považuje za rozhodně blízké. Naopak, pouze 10 % je za blízké nepovažuje. Neutrální odpověď „tak ani tak“ zvolilo 27 % respondentů. Postoj moravskoslezské veřejnosti odpovídá výsledkům za celou Českou republiku.

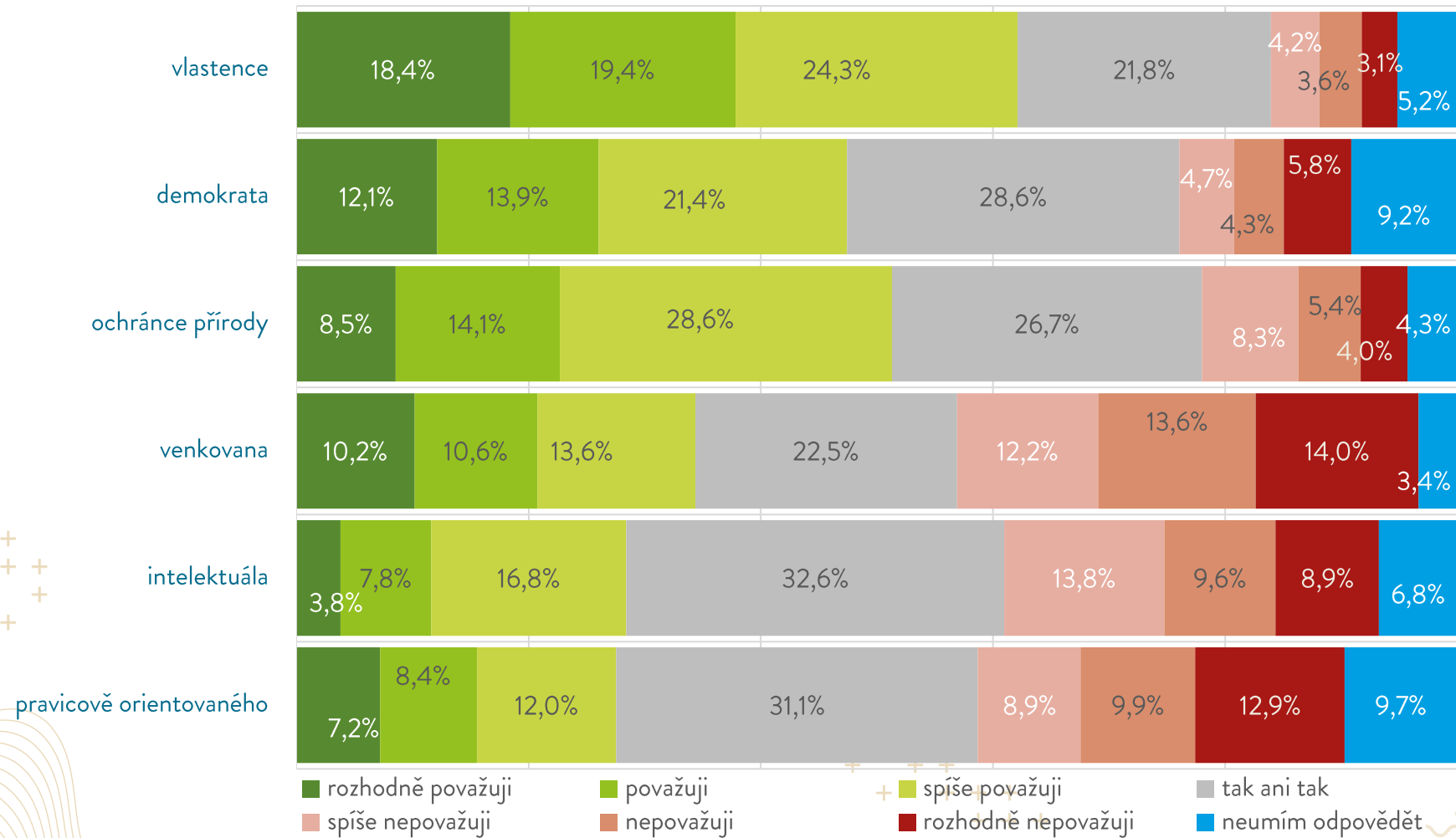
Jsou nebo nejsou Vám blízké myšlenky ochrany přírody a životního prostředí?

počet respondentů = 1033

Obyvatelé Moravskoslezského kraje: vlastenci a ochránci přírody #1

Za koho se místní považují?

Většina dotazovaných se považuje za vlastence (považuje 62 %, nepovažuje 11 %) i ochránce přírody (považuje 51 %, nepovažuje 18 %). Za demokrata se označila necelá polovina (47 %, nepovažuje (15 %)). U dalších identit venkovana, intelektuála a pravicově orientovaného pak převládá část obyvatel, kteří se za ně nepovažují.

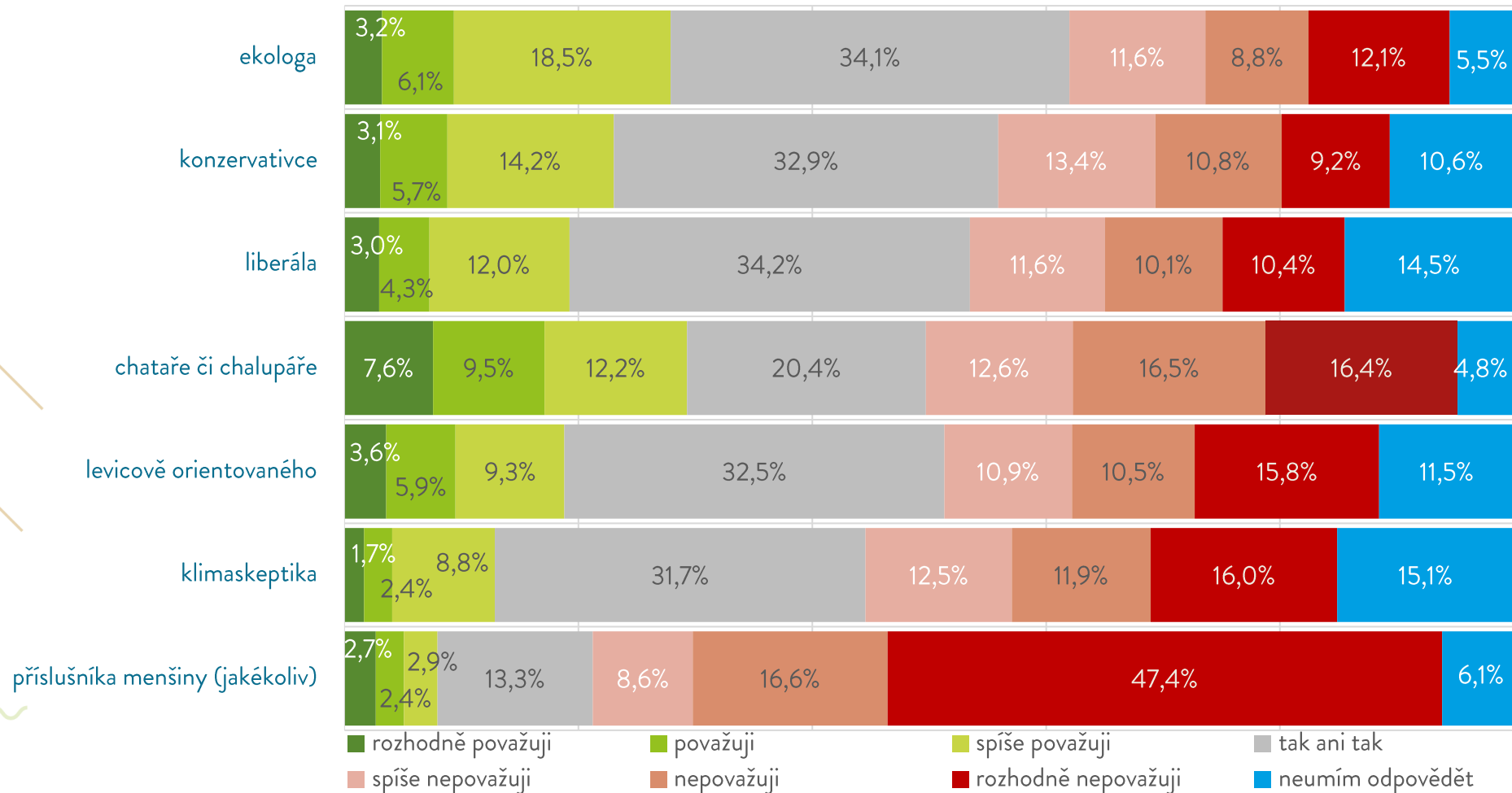
Do jaké míry sami sebe považujete či nepovažujete za... ?

počet respondentů = 725

Obyvatelé Moravskoslezského kraje: vlastenci a ochránci přírody #2

Za koho se místní považují?

Za ekology se označilo 28 % dotázaných, zatímco 33 % se za ně nepovažuje. Vůči identitám spojeným s politickou orientací se více lidí vymezuje, než kolik se s nimi identifikuje. Až necelá třetina obyvatel (29 %) se považuje za chataře či chalupáře. V porovnání s celorepublikovým vzorkem se obyvatelé kraje trochu méně považují za ochránce přírody, ekology, demokraty i venkovany.

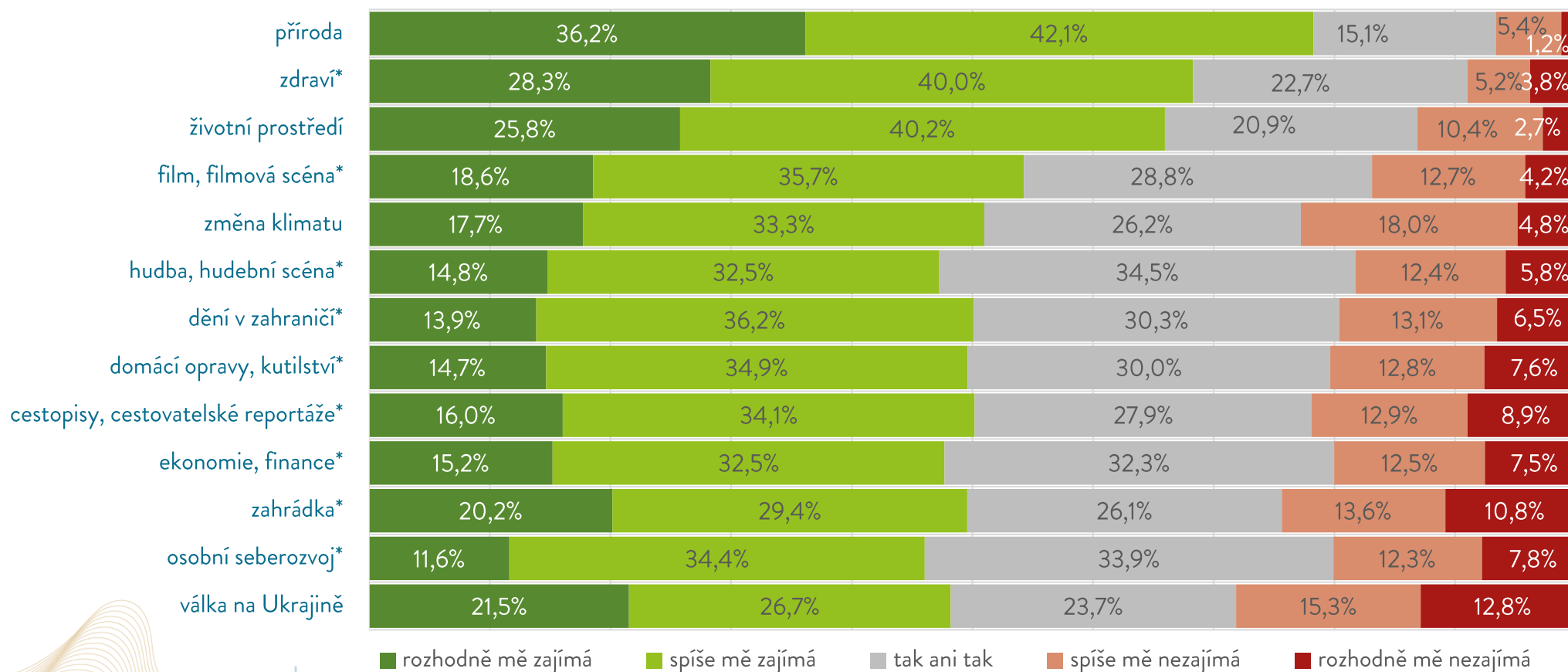
Do jaké míry sami sebe považujete či nepovažujete za... ?

počet respondentů = 725

Média: vede zájem o přírodu, zdraví a životní prostředí – klima v závěsu #1

Jaká témata moravskoslezskou veřejnost v médiích nejvíce zajímají, a jaká nejméně?

V souladu s dlouhodobými výsledky v celé české společnosti se také v Moravskoslezském kraji ukázalo, že **příroda a životní prostředí patří mezi nejatraktivnější mediální témata**. Příroda zaujímá ze široké baterie 25 různých témat nejvíce obyvatel (78 %). Životní prostředí se pak umístilo za zdravím na třetím místě (zaujímá 66 %). **O změnu klimatu se také zajímá většina obyvatel kraje (51 %).**

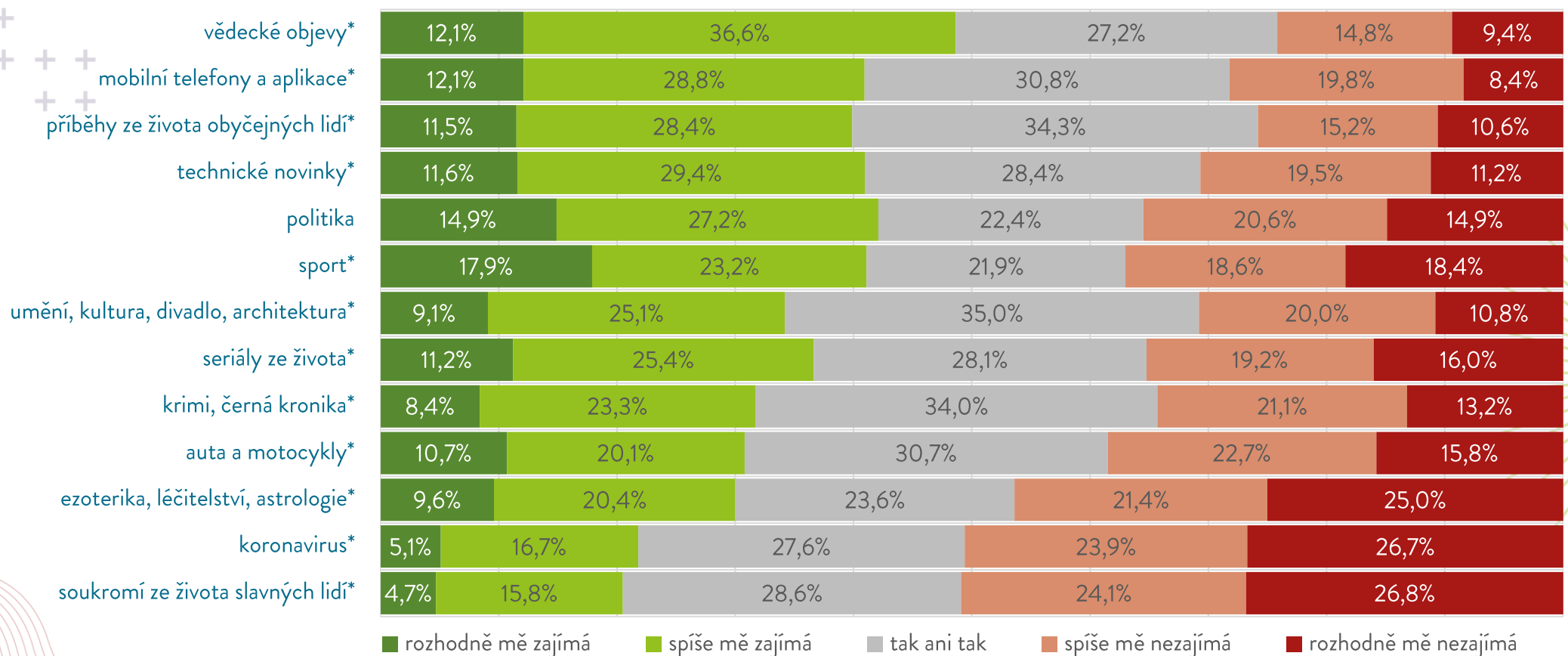
Nabídneme Vám některá témata, kterým se věnují noviny, časopisy, internetové stránky, televizní i rozhlasové pořady. U každého z nich, prosím, zaškrtněte, do jaké míry Vás dané téma v médiích zajímá či nezajímá:

počet respondentů = 1033
*počet respondentů dosběr = 725

Média: vede zájem o přírodu, zdraví a životní prostředí – klima v závěsu #2

Jaká témata moravskoslezskou veřejnost v médiích nejvíce zajímají, a jaká nejméně?

Příroda, životní prostředí i změna klimatu představují inkluzivní témata, která dokážou oslovit širší skupiny veřejnosti. Stojí za srovnání o kolik méně pozornosti přitahují oproti nim další mediální témata, která jsou hojně zastoupena v mediálním prostoru, jako například politika (zajímá 42 %), sport (zajímá 41 %), nebo soukromí ze života slavných lidí (20 %).

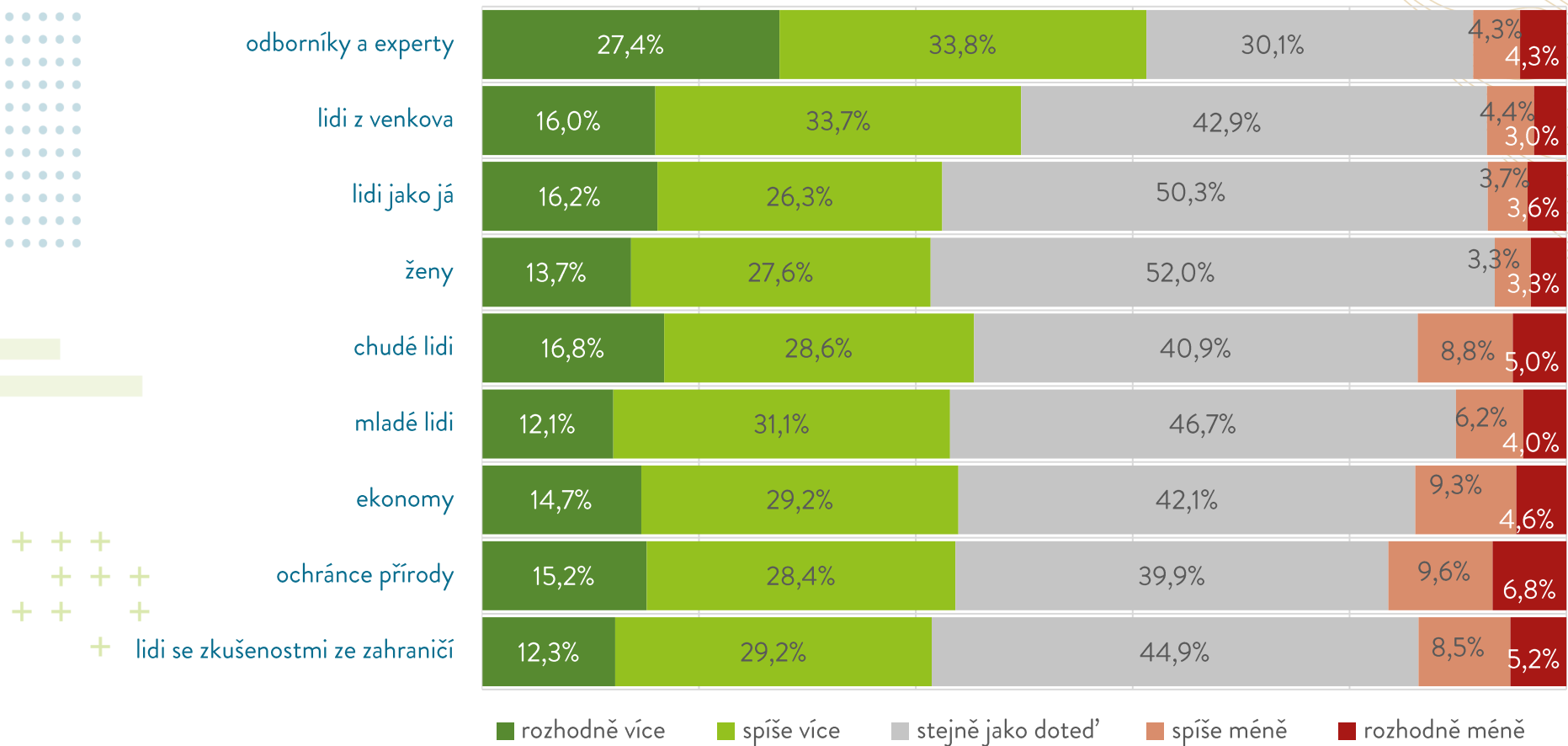
Nabídneme Vám některá témata, kterým se věnují noviny, časopisy, internetové stránky, televizní i rozhlasové pořady. U každého z nich, prosím, zaškrtněte, do jaké míry Vás dané téma v médiích zajímá či nezajímá:

počet respondentů = 1033
(*počet respondentů dosběr = 725)

Více odborníků, méně politiků a zástupců církve #1

Koho by si přáli lidé více slyšet v médiích, a koho naopak méně?

Většina moravskoslezské veřejnosti (61 %) by si přála v médiích více slyšet odborníky a experty a polovina (50 %) si přeje větší reprezentaci lidí z venkova. U žen by si část veřejnosti přála stejné zastoupení (52 %), část větší (41 %), podobně jako v případě lidí, jako jsou oni (stejně jako doted' 50 %, více 42 %). U skupin v tomto prvním grafu převládá přání, aby byli zastoupeni více než méně.

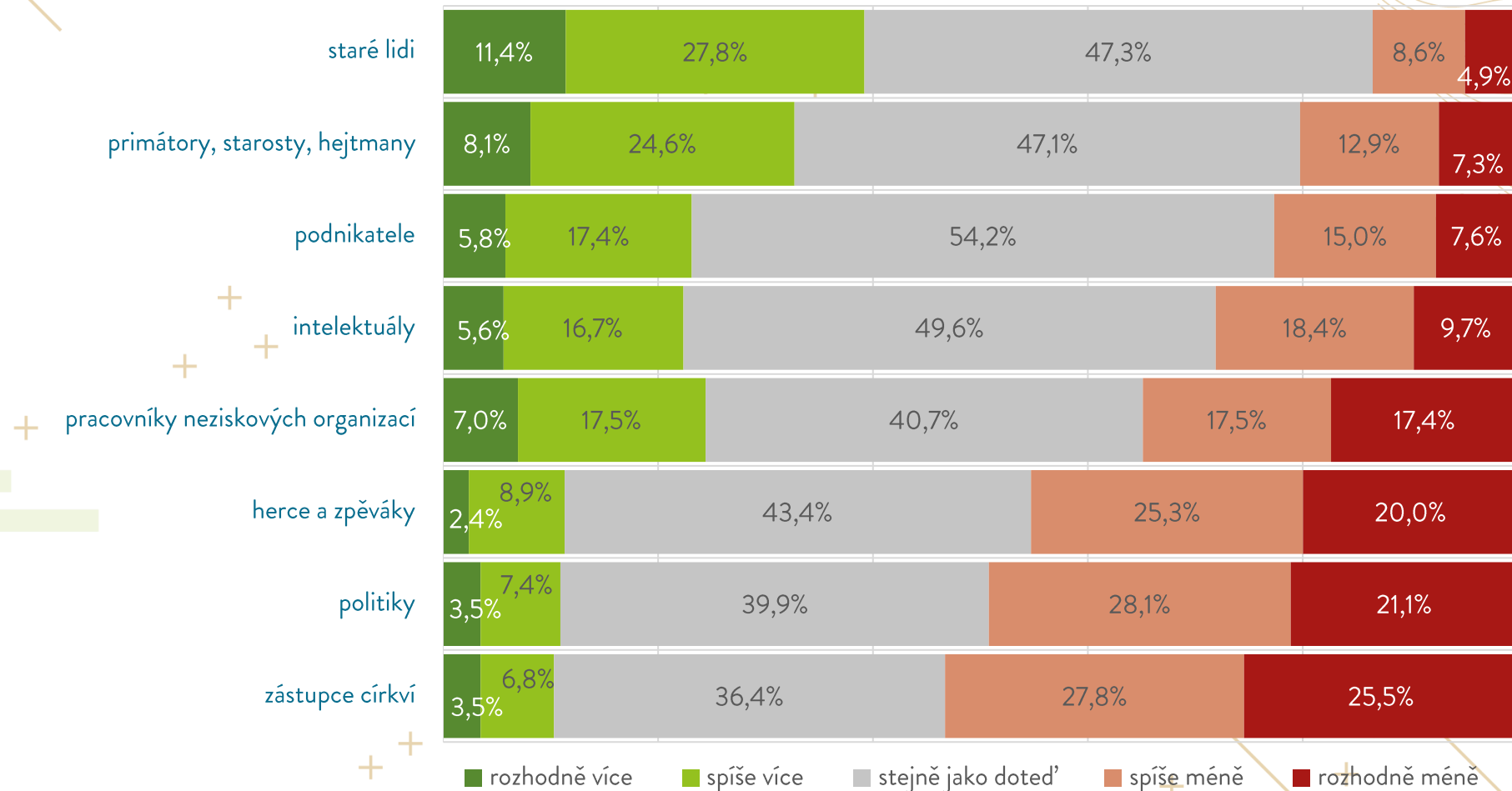
Všeobecně vzato, koho by mělo být slyšet více a koho méně v českých médiích?

počet respondentů = 1033

Více odborníků, méně politiků a zástupců církve #2

Koho by chtěli lidi více slyšet v médiích a koho naopak méně?

Preference vyššího zastoupení v českých médiích na tomto druhém grafu převládá také v případě starých lidí, primátorů, starostů a hejtmanů. U zástupců církví, politiků, herců a zpěváků, pracovníků neziskových organizací a intelektuálů, již v Moravskoslezském kraji převažuje poptávka po jejich méně častém zastoupení v médiích.

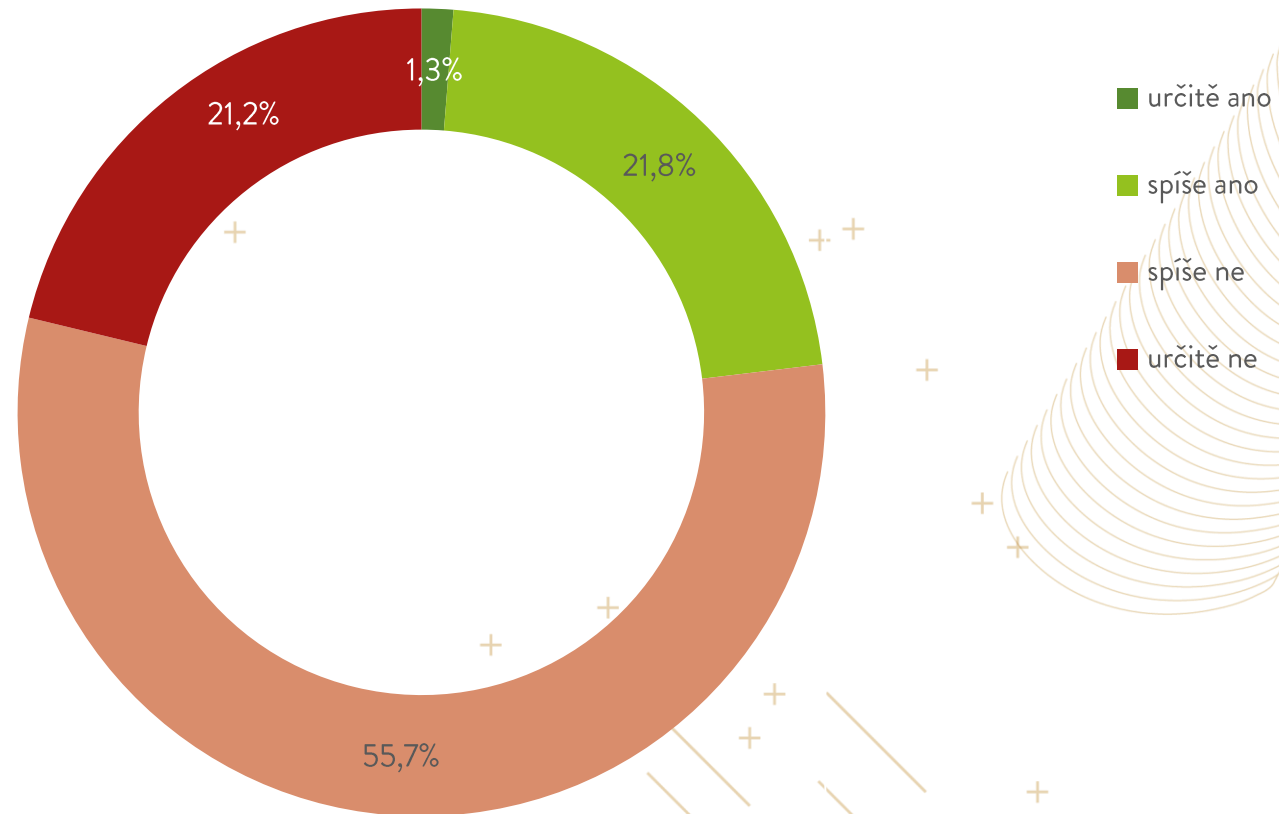
Všeobecně vzato, koho by mělo být slyšet více a koho méně v českých médiích?

počet respondentů = 1033

Nevěříme ostatním lidem

Důvěřují obyvatelé Moravskoslezského kraje většině lidí?

Výrazná převaha dotázaných (77 %) uvedla, že většině lidí se nedá důvěřovat. Celkem 21 % dokonce zvolilo možnost „určitě ne“. Naproti tomu je jen jeden obyvatel ze sta přesvědčen, že se dá „určitě“ většině lidí důvěřovat. Dalších 22 % se pak vyjádřilo, že se dá důvěřovat „spíše“. Míra důvěry v Moravskoslezském kraji je ještě o něco nižší ve srovnání s výsledky pro Českou republiku.

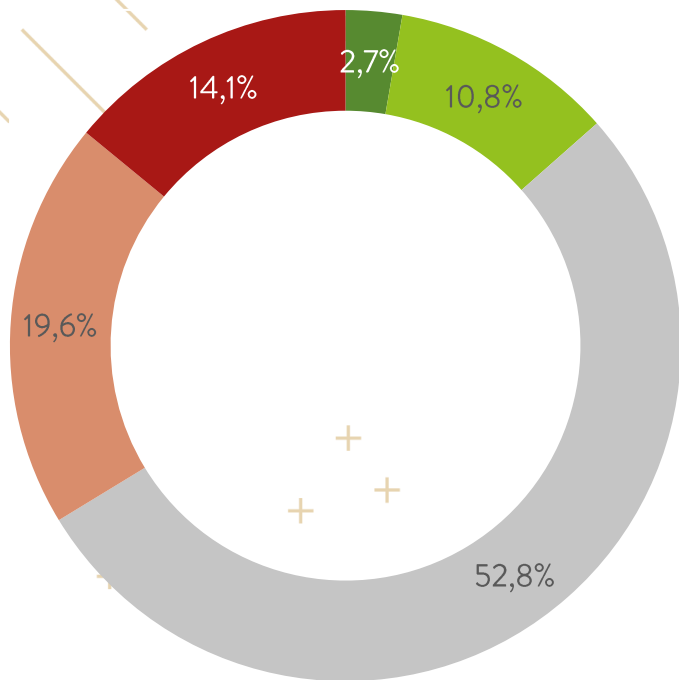
Myslíte si, že většině lidí se dá důvěřovat?

počet respondentů = 725

Nespokojenost s vývojem České republiky

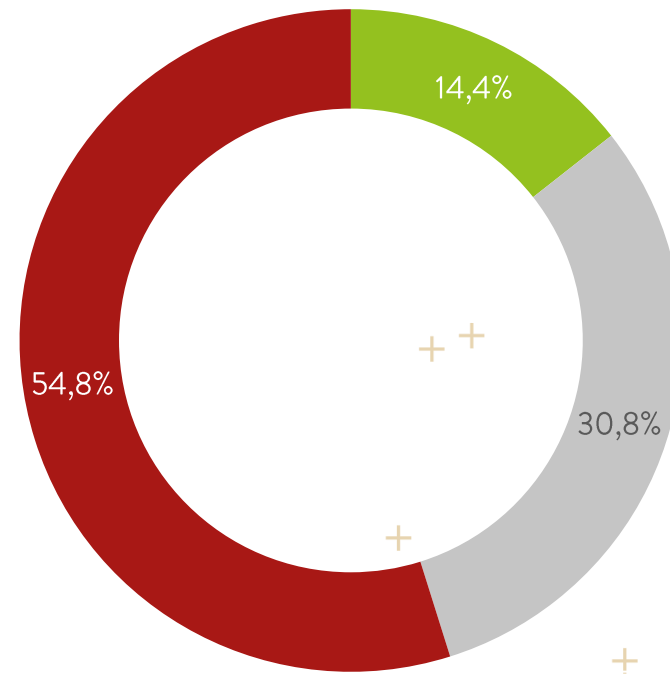
Jak obyvatelé subjektivně hodnotí polistopadový vývoj? Jakým směrem se podle nich vyvíjí situace v České republice?

Z vývoje v posledních třiceti letech pocítuje 53 % moravskoslezské veřejnosti smíšené pocity. U 34 % obyvatel převažuje nespokojenost, zatímco spokojenost uvádí jen 13 %. Podle 55 % dotázaných se situace v České republice vyvíjí nesprávným směrem a dalších 31 % uvedlo, že nesměřuje nikam. Pouze 14 % hodnotí, že se situace vyvíjí správně.

- velmi výrazné uspokojení
- dostatečné uspokojení
- smíšené pocity, dobré i špatné
- převažující nespokojenost
- velmi výraznou nespokojenost

Zamyslete-li se nad vývojem u nás v posledních více než třiceti letech, tj. od listopadu 1989, pocítujete Vy osobně:
počet respondentů = 725

- vyvíjí se správným směrem
- nesměřuje nikam
- vyvíjí se nesprávným směrem

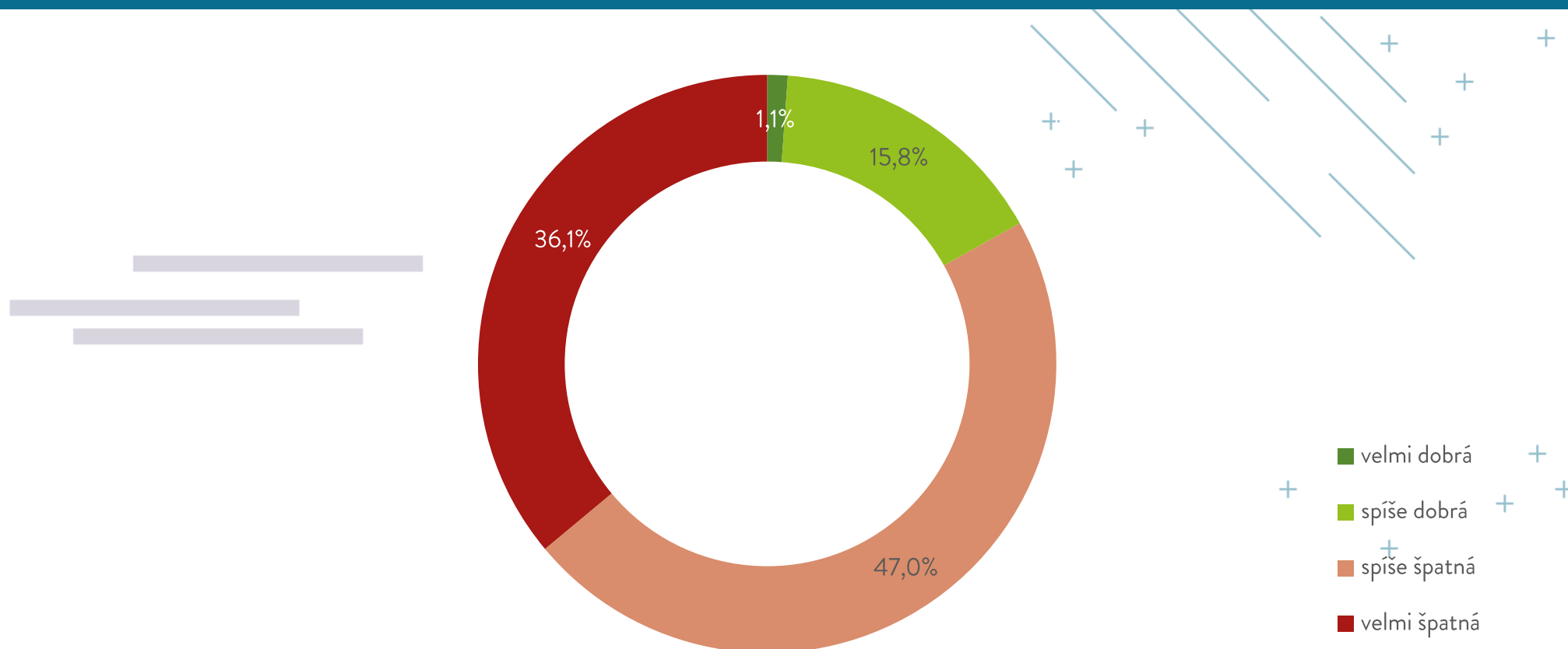
Myslíte si, že se situace v České republice vyvíjí všeobecně správným nebo nesprávným směrem?
počet respondentů = 725

Špatná ekonomická situace v Česku

Jak Moravskoslezští hodnotí současnou ekonomickou situaci v republice?

Ekonomickou situaci v České republice hodnotí naprostá většina obyvatel (83 %) jako špatnou, přičemž za velmi špatnou ji označilo 36 % a spíše špatnou 47 %. Jako velmi dobrou vnímá celorepublikovou ekonomickou situaci pouze 1 % dotázaných, za spíše dobrou pak 16 %.

Hodnocení ze strany obyvatel kraje je v souladu s odpověďmi dotazovaných z celostátního vzorku.

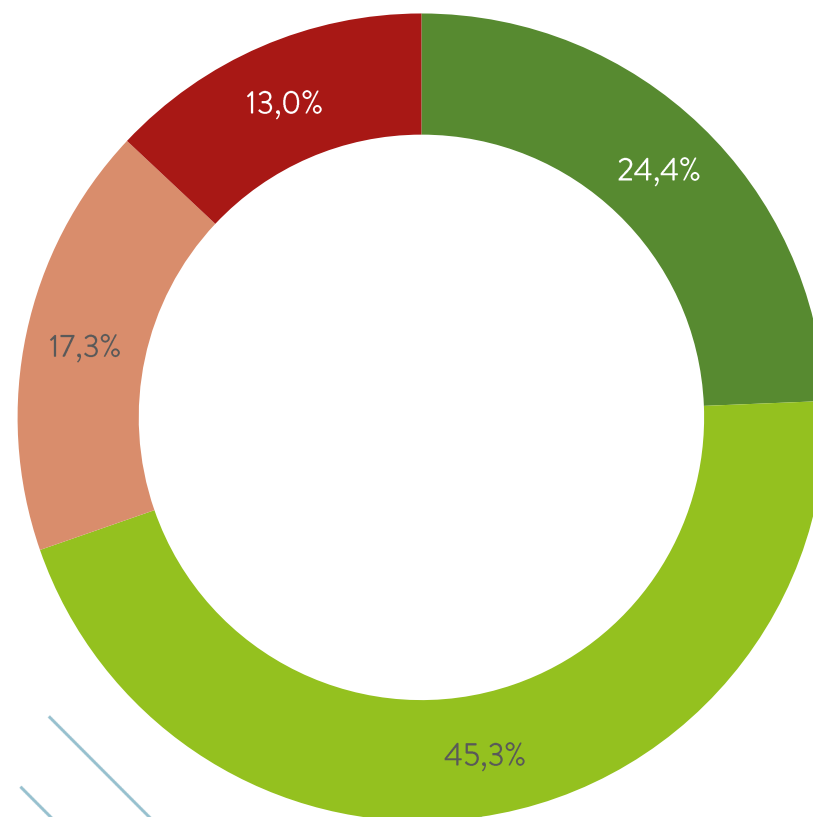
Co byste nejspíš řekl(a) o současné ekonomické situaci v České republice? Řekl(a) byste, že ekonomická situace je:

počet respondentů = 725

Většina pociťuje sounáležitost s Evropou

Cítí obyvatelé Moravskoslezského kraje sounáležitost s Evropou? Cítí se být Evropany?

Sounáležitost s Evropou a identitu Evropana uvádí 70 % místní veřejnosti. Celkem 24 % vybralo možnost určitě, dalších 45 % pak spíše. Necelá třetina dotázaných (30 %) se naopak jako Evropany necítí být, konkrétně 13 % „určitě ne“ a 17 % „spíše ne“. Je patrné, že termínu „Evropan“ rozumí dotazovaní různými způsoby.

■ určitě ano
■ spíše ano
■ spíše ne
■ určitě ne

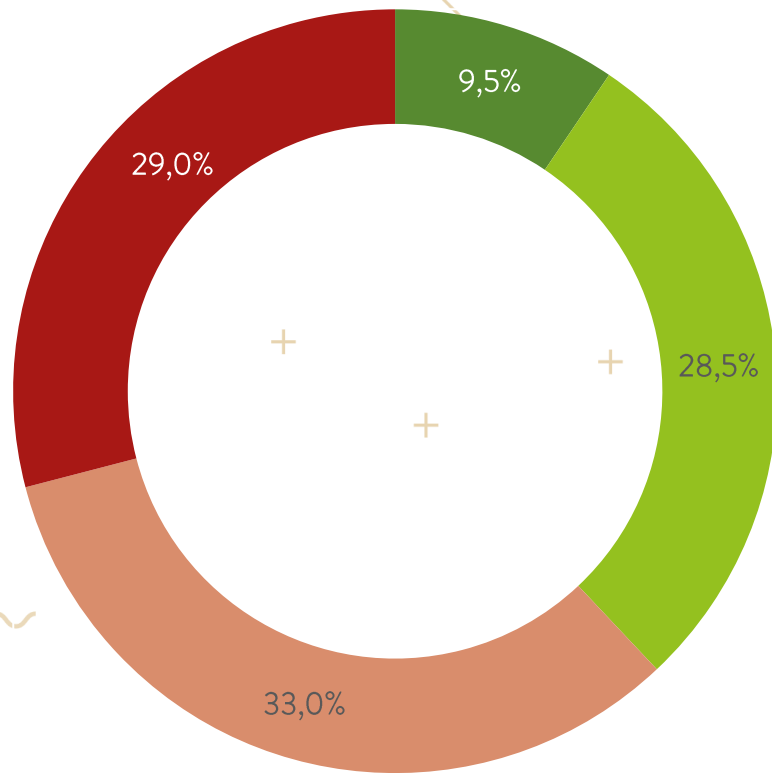
počet respondentů = 725

Cítíte Vy osobně sounáležitost s Evropou, cítíte se být Evropanem?

Pochybnosti o evropské integraci a členství v Evropské unii

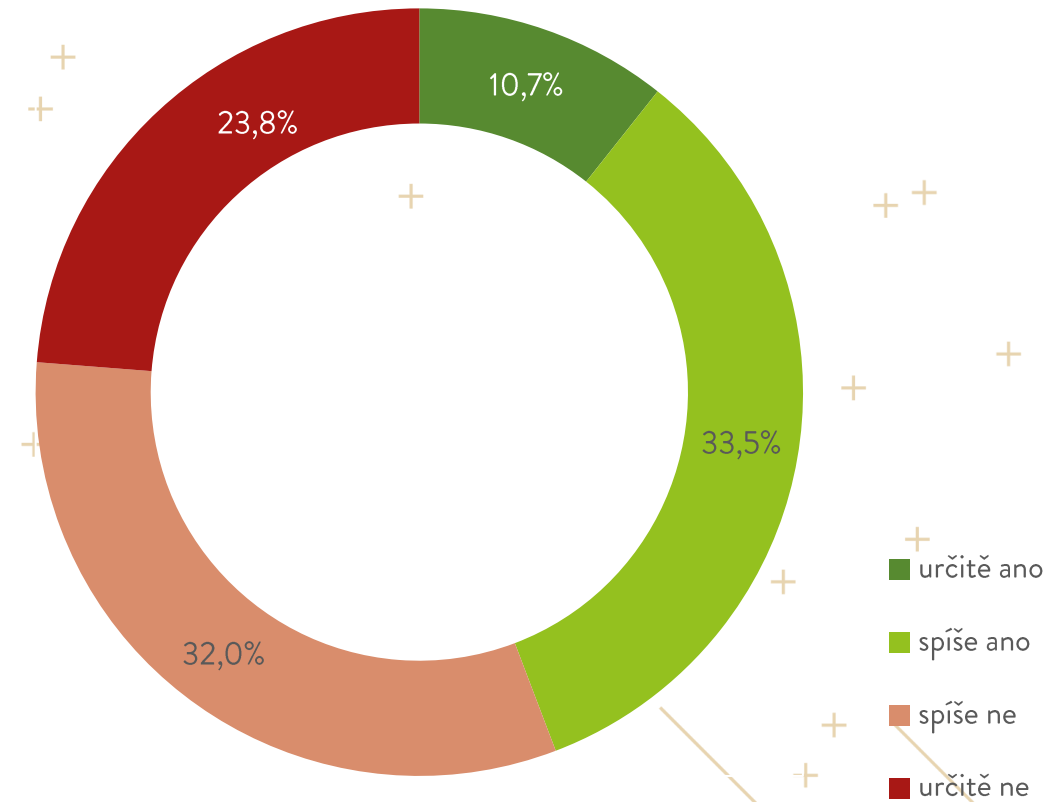
Jsou obyvatelé kraje spokojeni s členstvím Česka v Evropské unii? Považují se za stoupence evropské integrace?

Za jasné stoupence evropské integrace se považuje jenom 38 % veřejnosti, zatímco 62 % toto označení odmítá. Mírná většina obyvatel kraje, konkrétně 56 % navíc není spokojena s členstvím České republiky v Evropské unii, přičemž 24 % dotázaných není spokojena „určitě“. V obou otázkách se u obyvatel kraje v porovnání s celorepublikovým vzorkem projevil skeptičtější pohled na Evropskou unii.

Řekl(a) byste o sobě, že jste jasným stoupencem evropské integrace a Evropské unie, i když nesouhlasíte s některými konkrétními opatřeními EU?

počet respondentů = 725

Jste Vy osobně celkově spokojen(a) s naším členstvím v Evropské unii?

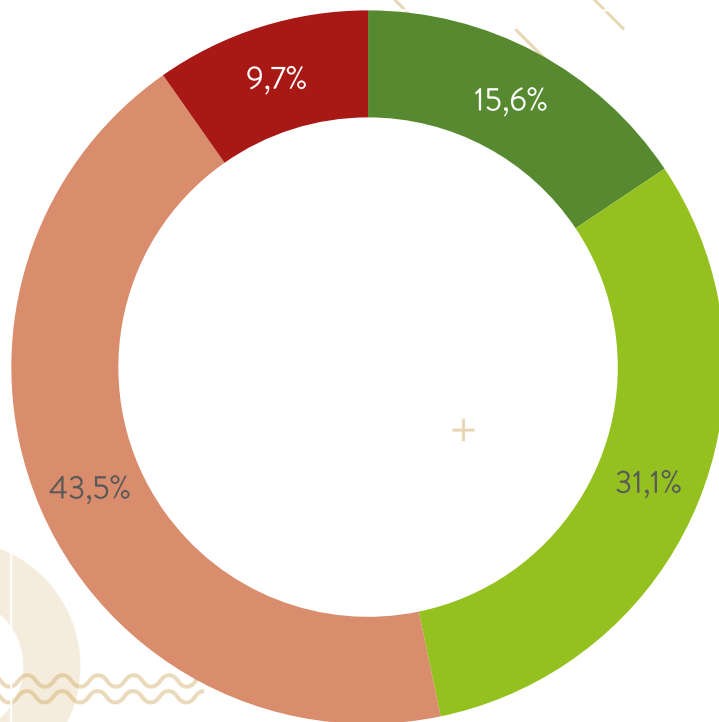
počet respondentů = 725

■ určitě ano
■ spíše ano
■ spíše ne
■ určitě ne

Zájmy ČR a EU nejsou v konfliktu, pro vstup do EU by ale lidi nehlasovali

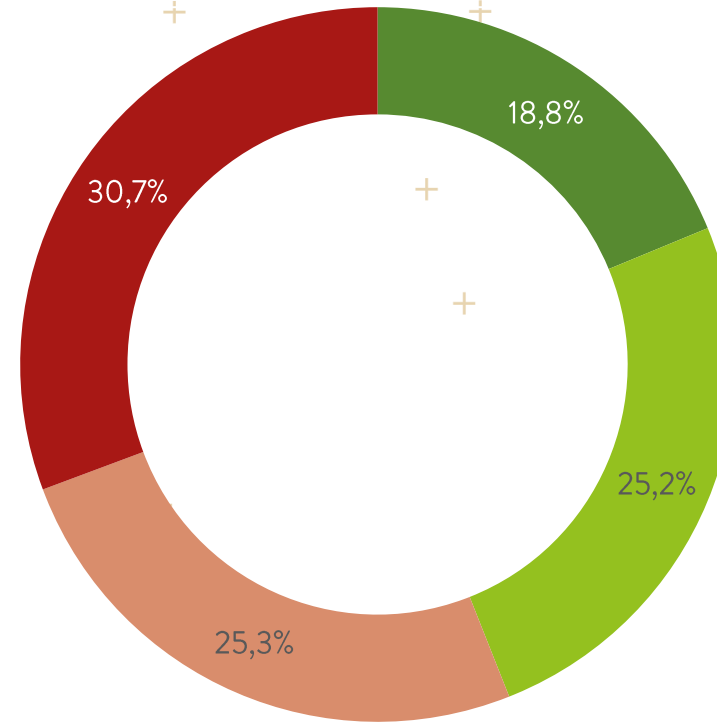
Jsou podle veřejnosti národní zájmy v rozporu se zájmy EU? Hlasovali by obyvatelé v referendu znovu pro vstup do EU?

Těsná většina veřejnosti (53 %) nesouhlasí s tím, že jsou národní zájmy v rozporu se zájmy Evropské unie. Kdyby se u nás ale znovu konalo referendum o vstupu do EU, tak by pro něj hlasovalo pouze 44 % obyvatel kraje. Podle výsledků z celorepublikového vzorku by pro vstup hlasovalo 51 % české veřejnosti. Znovu se tak projevil o trochu více euroskeptický postoj moravskoslezské veřejnosti.

Myslíte si, že naše národní zájmy jsou v rozporu se zájmy Evropské unie?

počet respondentů = 725

Kdyby se u nás znovu konalo referendum o vstupu do EU, hlasoval(a) byste pro vstup?

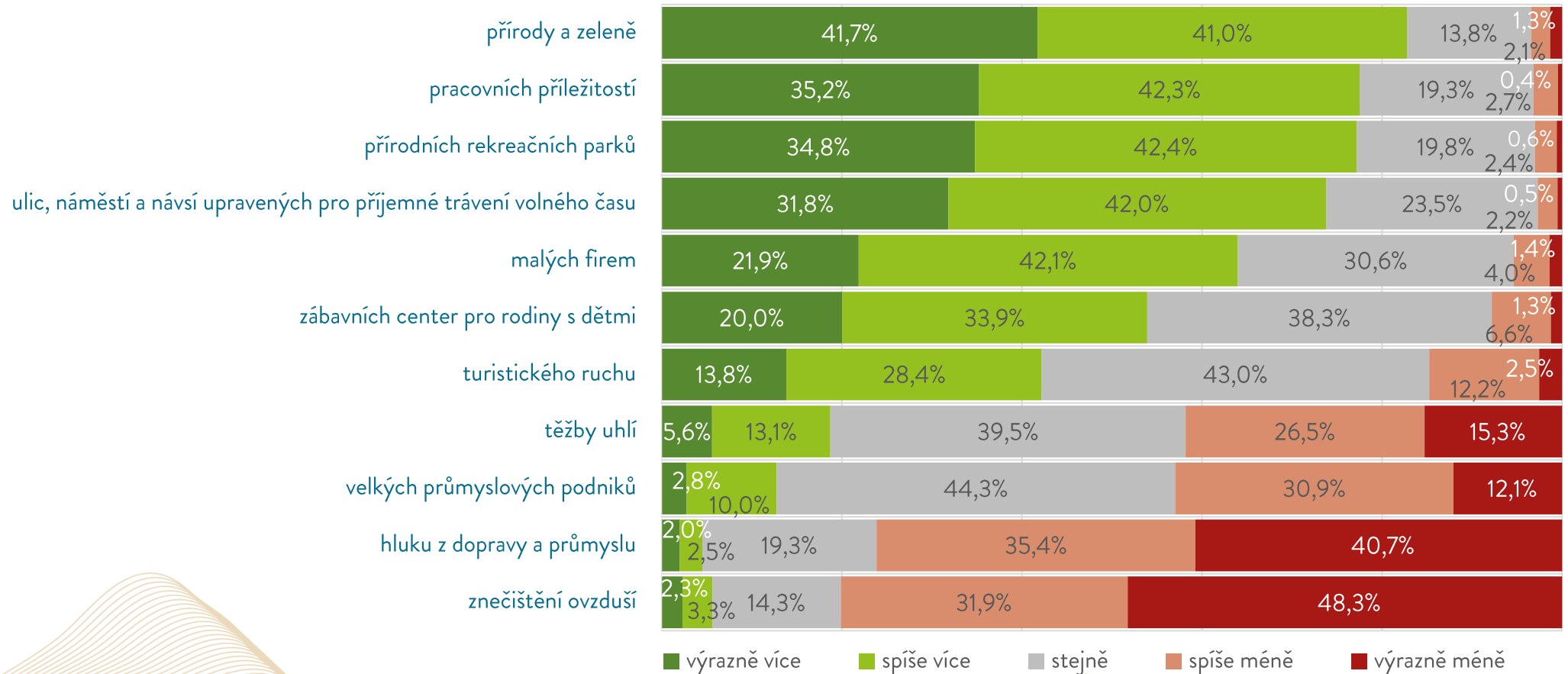
počet respondentů = 725

■ určitě ano
■ spíše ano
■ spíše ne
■ určitě ne

Místní: více přírody, práce a příjemných míst, méně hluku a znečištění!

Čeho si obyvatelé Moravskoslezského kraje přejí za 10 let více a čeho méně?

Dotazovaní by si v kraji přáli zejména více přírody a zeleně (83 %), pracovních příležitostí (78 %), přírodních rekreačních parků (77 %) a míst upravených pro příjemné trávení volného času (74 %). Na druhé straně chtějí, aby ubylo znečištění ovzduší (80 %) a hluku z dopravy a průmyslu (76 %). Více lidí si také přeje méně velkých průmyslových podniků (43 %) a snížení těžby uhlí (42 %).

Když si představíte Moravskoslezský kraj za 10 let, čeho byste si přál(a) více a čeho méně?

počet respondentů = 1033

The background is a light gray with various abstract patterns. In the top left, there is a stylized sun with radiating lines. Diagonal lines and small plus signs are scattered across the upper left. On the right, there are concentric, wavy lines resembling a topographic map, with a large, thick, brownish 'C' shape overlaid. In the bottom right, there is a grid of small white dots. A green triangle is on the left, and a blue rectangle is below it. A wavy line is at the bottom center.

Obecné postoje ke změně klimatu

Domnívají se obyvatelé kraje, že dochází ke změně klimatu?

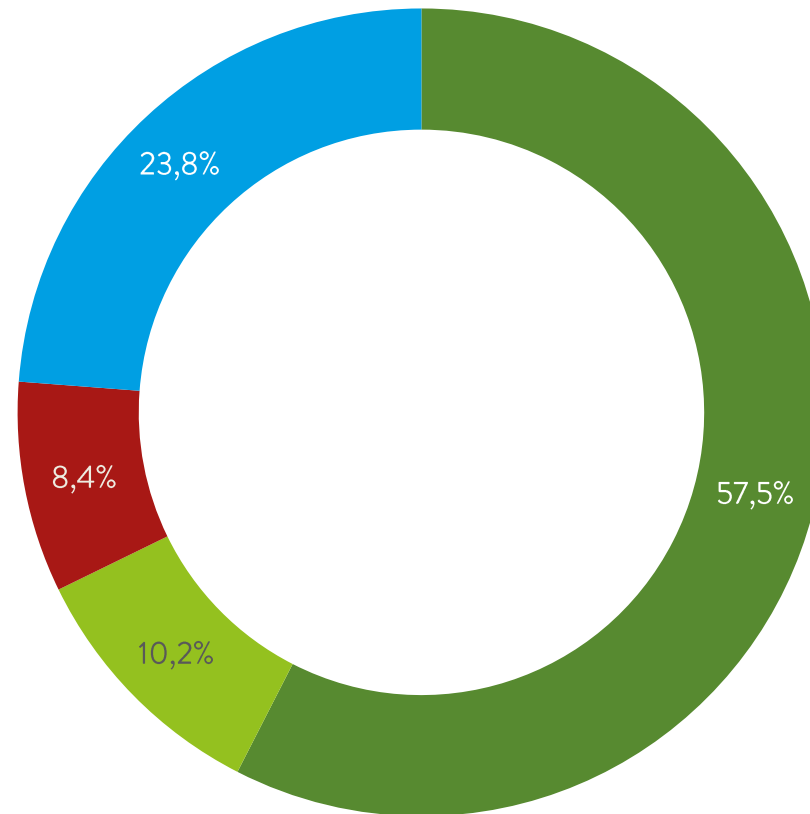
Považuje moravskoslezská veřejnost změnu klimatu za závažný problém?

Kolik toho místní občané a občanky vědí o změně klimatu?

Většina změnu klimatu uznává

Jsou obyvatelé Moravskoslezského kraje přesvědčeni o existenci změny klimatu?

Celkem 58 % dotázaných souhlasí s tím, že v současné době dochází ke změně klimatu, další desetina má za to, že změna klimatu nastane v budoucnu. Zároveň si však 24 % obyvatel není jisto nebo nedokáže odpovědět. Existenci změny klimatu zcela odmítá pouze 8 % oslovených, což odpovídá celorepublikovým výsledkům.

■ globální změna klimatu již probíhá

■ globální změna klimatu nyní neprobíhá, ale nastane v budoucnu

■ ke globální změně klimatu vůbec nedojde

■ nevím, nedokážu odpovědět

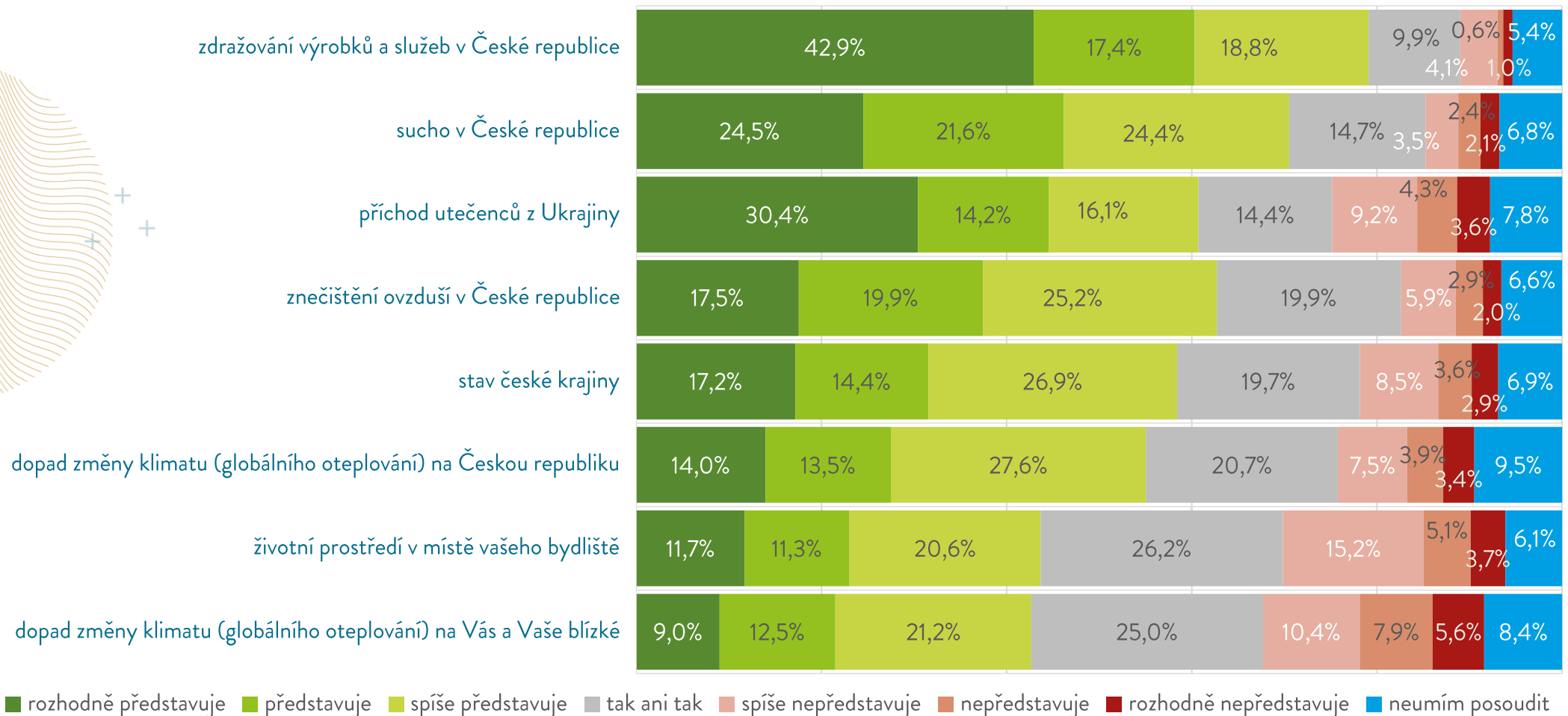
počet respondentů = 1033

Které z následujících tvrzení o globální změně klimatu je nejbližší Vašemu názoru?

Závažné problémy? Zdražování, sucho, ovzduší, krajina, klima

Považuje moravskoslezská veřejnost dopady změny klimatu za závažný problém pro Česko? A jak hodnotí jiné problémy?

Většina obyvatel kraje považuje za závažný problém v Česku zdražování výrobků a služeb (79 %), sucho (71 %), znečištění ovzduší (63 %) i stav krajiny (58 %). **Dopad změny klimatu na Česko takto hodnotí 55 % dotázaných, zatímco dopady na ně samotné a jejich blízké pouze 43 %.** Přibližně stejný podíl občanů označilo za závažný problém stav životní prostředí ve svém bydlišti (44 %).

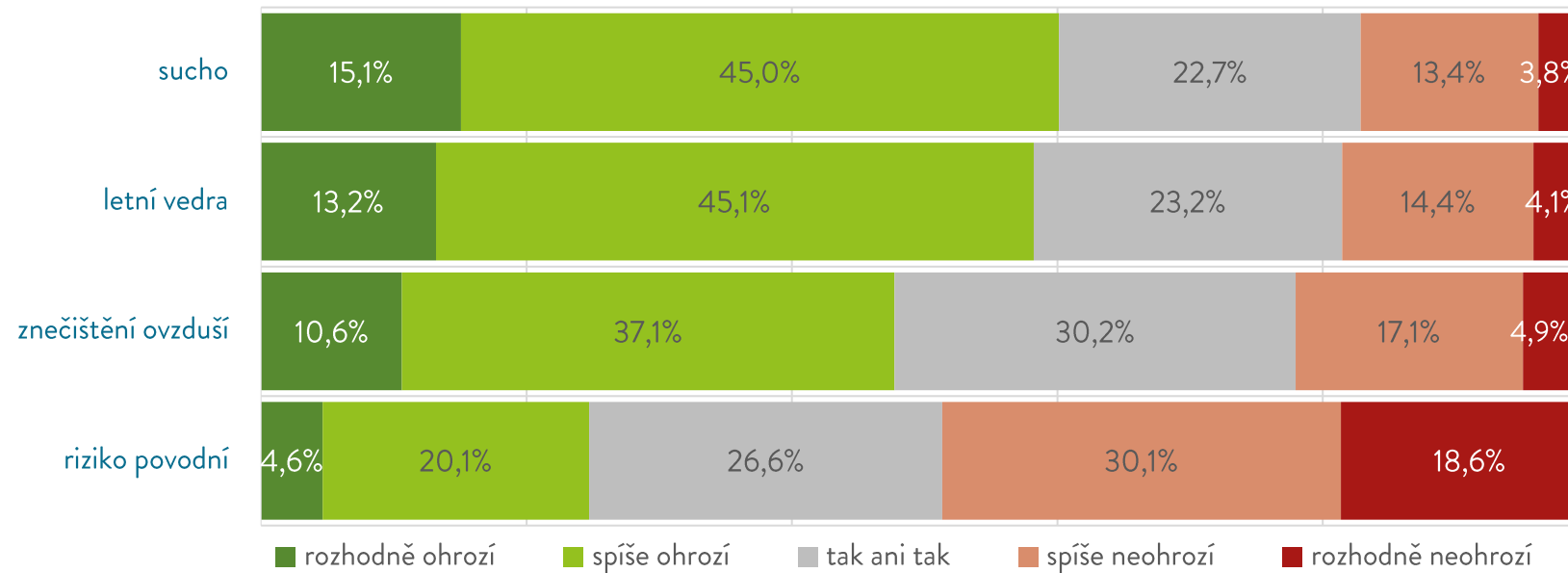
Představuje nebo nepředstavuje situace v těchto oblastech závažný problém?

počet respondentů = 725

Většina předvídá sucho a letní vedra

Očekávají obyvatelé do budoucna hrozbu sucha, letních veder, znečištění ovzduší nebo povodní?

Moravskoslezští se domnívají, že jejich bydliště bude v příštích letech ohrožovat zejména sucho (60 %) a letní vedra (58 %). Ohrožení znečištěním ovzduší očekává 48 % obyvatel, 22 % ho nepředpokládá. Hrozbu rizika povodní pak předvídá pouze 25 % oslovených, naopak 49 % nepovažuje toto riziko za pravděpodobné.

Domníváte se, že v příštích letech vaše bydliště ohrozí či neohrozí následující vlivy?

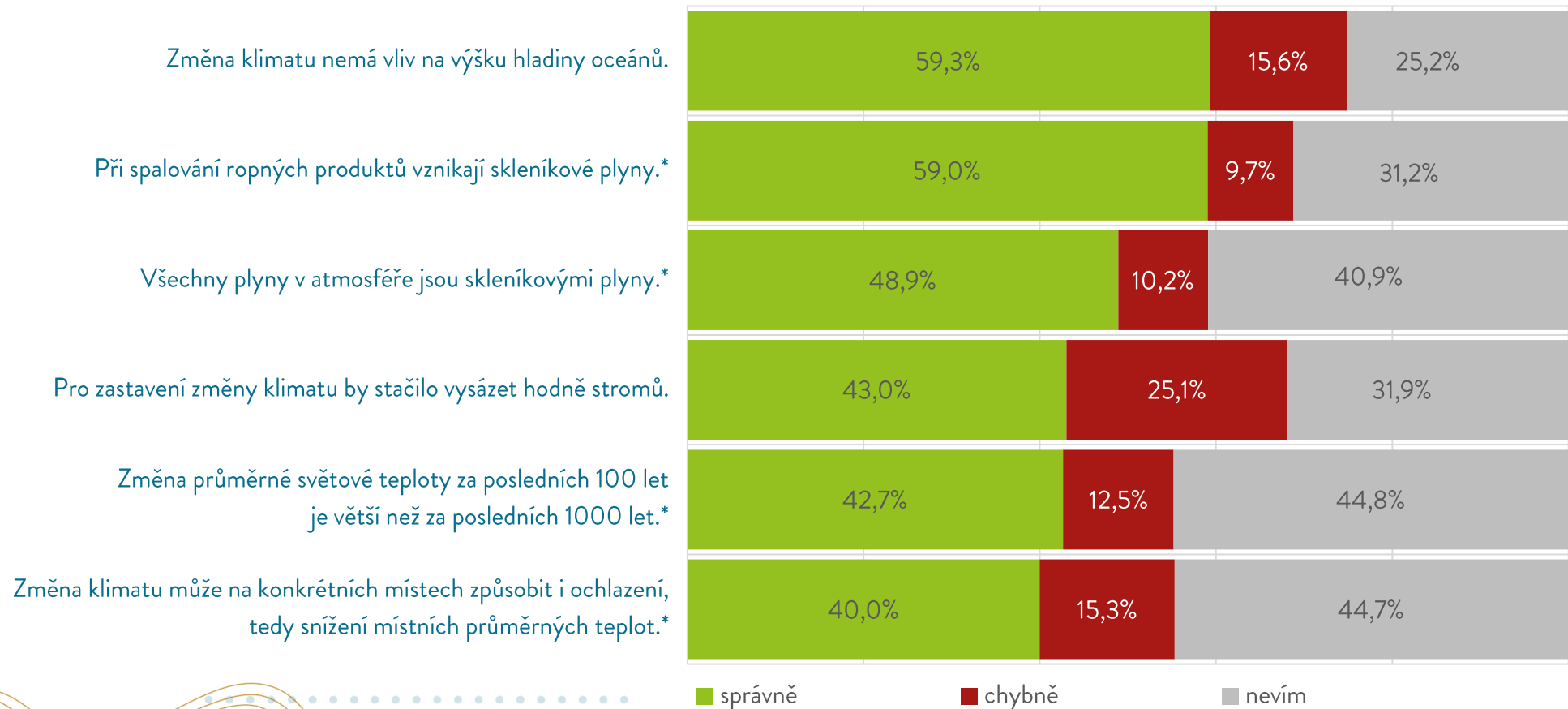
počet respondentů = 1033

Nízká informovanost o změně klimatu a ochraně klimatu #1

Co vědí obyvatelé Moravskoslezského kraje o změně klimatu a jeho ochraně?

Jak uvidíme i na dalších dvou stranách, **obyvatelům kraje chybí mnoho informací o změně klimatu a jeho ochraně**. Z dvaceti otázek odpověděla více než polovina veřejnosti správně pouze na dvě. U tvrzení na této stránce převládá podíl správných odpovědí nad chybnými.

O něco lépe jsou občané obeznámeni se základními fakty o změně klimatu a její projevech, naopak méně se orientují v ochraně klimatu.

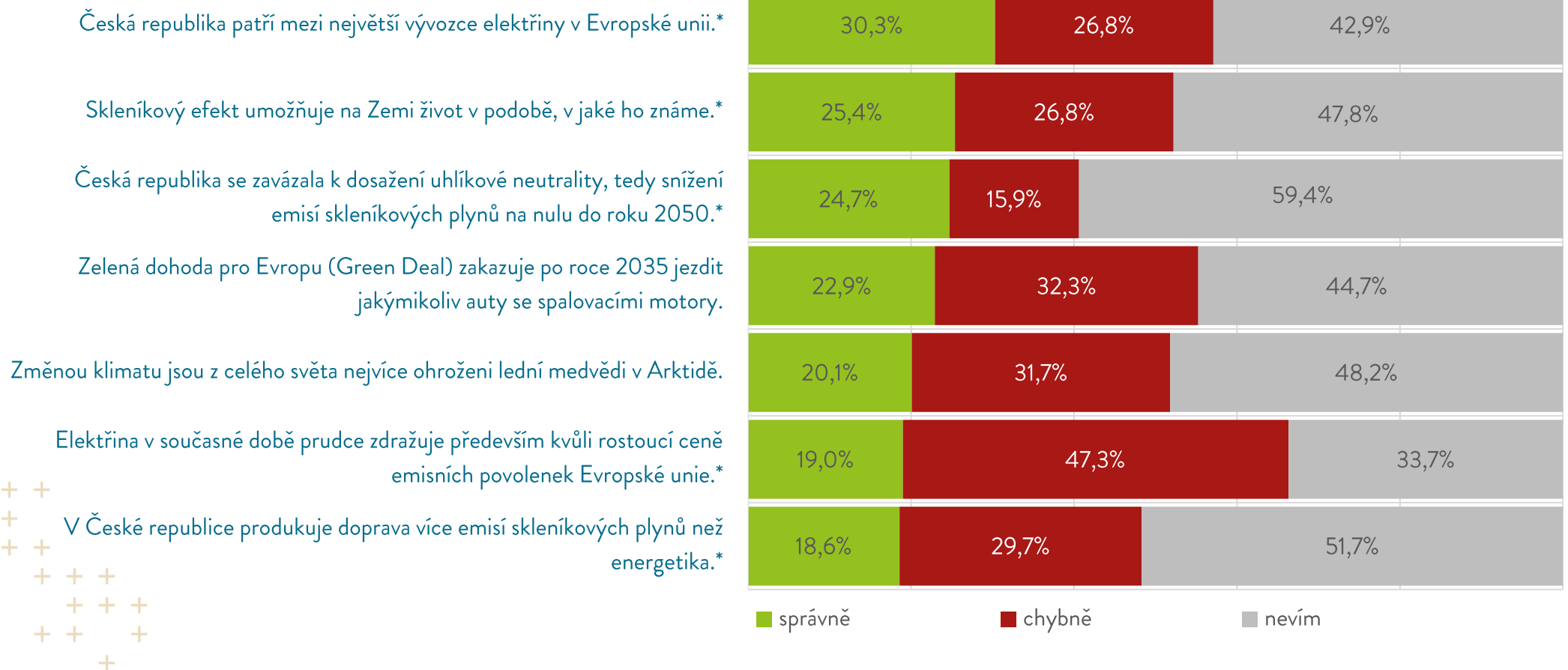
Označte tvrzení, která jsou podle Vašeho názoru pravdivá:

počet respondentů = 1033
*počet respondentů dosběr = 725

Nízká informovanost o změně klimatu a ochraně klimatu #2

Co vědí obyvatelé Moravskoslezského kraje o změně klimatu a jeho ochraně?

Napříč různými otázkami vidíme velké množství odpovědí „nevím“, což naznačuje, že dotázaní nedostatek informací sami vnímají. U části tvrzení jsou však výrazně zastoupeny chybné odpovědi, které odhalují některé ve společnosti široce rozšířené mýty. Příkladem je tvrzení, že elektřina v současné době zdražuje především kvůli růstu cen emisních povolenek Evropské unie.

Označte tvrzení, která jsou podle Vašeho názoru pravdivá:

počet respondentů = 1033
*počet respondentů dosběr = 725

Nízká informovanost o změně klimatu a ochraně klimatu #3

Co vědí obyvatelé Moravskoslezského kraje o změně klimatu a jeho ochraně?

Třetí graf zobrazuje tvrzení, která dokázala správně zodpovědět jen méně než pětina dotázaných. Je však důležité zdůraznit, že znalosti místních obyvatel jsou srovnatelné s výsledky za celou republiku, tedy nijak zásadně se neodlišují. Výzkum identifikoval mnoho oblastí, ve kterých je potřeba zlepšit současný nedostatek relevantních informací, event. reagovat na hoaxy a dezinformace.

Česká republika se v posledních šedesáti letech otepluje dvakrát rychleji, než je celosvětový průměr.*

Technologie, které vyrábějí energii z obnovitelných zdrojů jako je sluneční záření, vítr či voda, v posledních letech výrazně zlevnily.

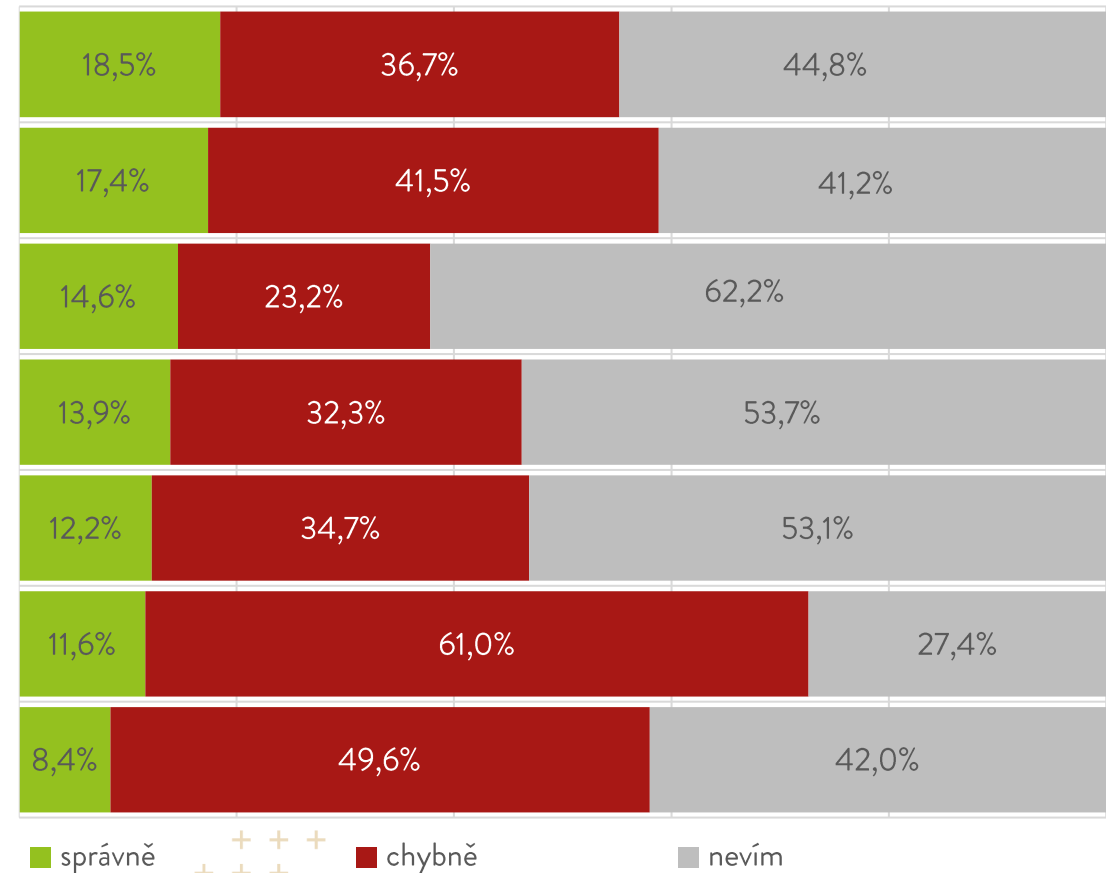
Čína se zavázala do roku 2060 dosáhnout uhlíkové neutrality, tedy snížit své emise skleníkových plynů na nulu.*

Výrobu jaderné energie v nově postavených blocích v České republice můžeme zahájit už před rokem 2035.

Zelená dohoda pro Evropu (Green Deal) má za cíl snížit emise skleníkových plynů do roku 2050 o 50 % oproti současnosti.*

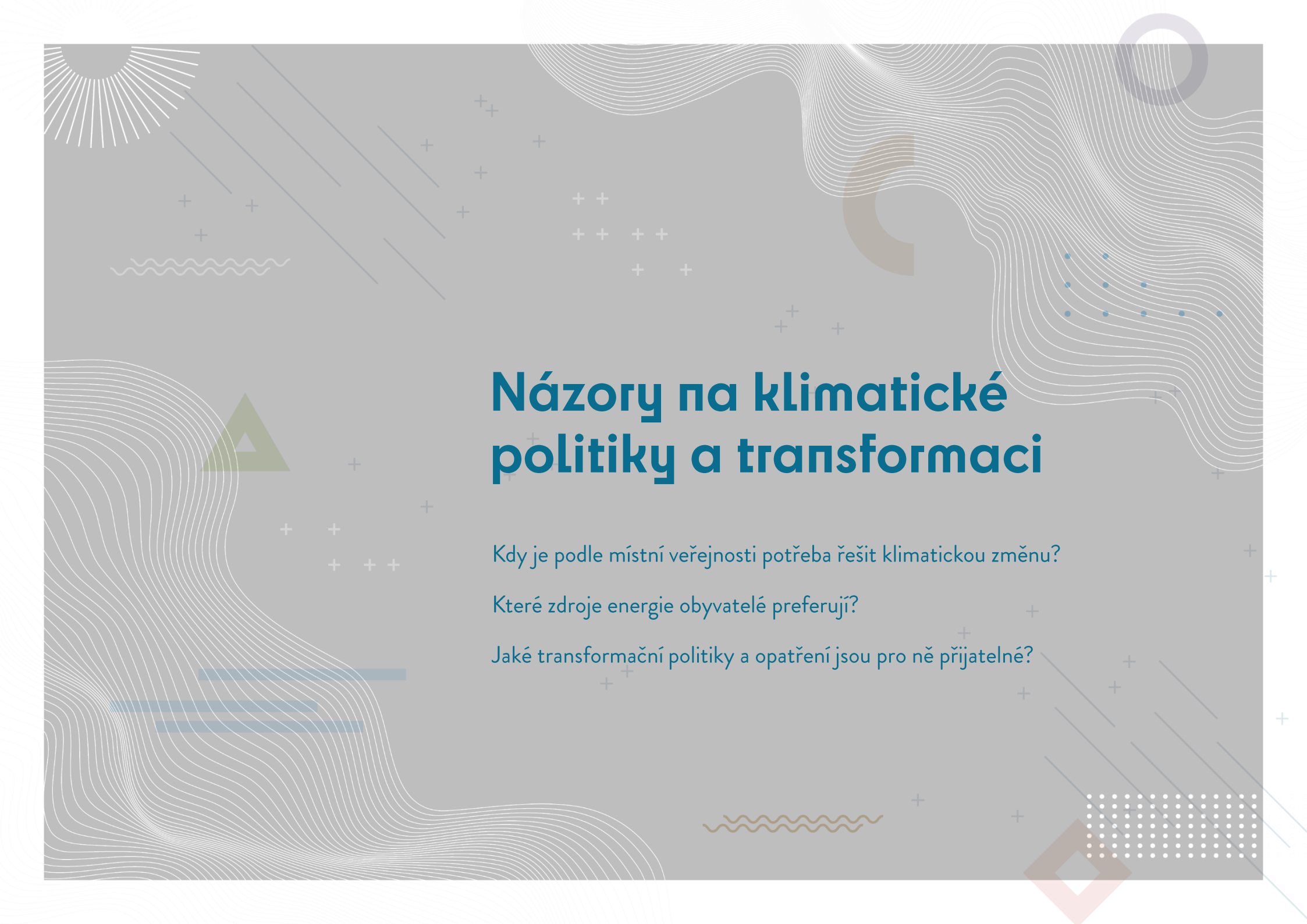
Díra v ozonové vrstvě přispívá ke změně klimatu.*

Česká republika produkuje v přepočtu na jednoho obyvatele více emisí skleníkových plynů než Čína, Indie nebo Velká Británie.*

Označte tvrzení, která jsou podle Vašeho názoru pravdivá:

počet respondentů = 1033
*počet respondentů dosběr = 725

The background is a light gray with various abstract patterns. In the top left, there's a sun-like icon with radiating lines. Diagonal lines and small plus signs are scattered across the upper half. On the right, there are concentric wavy lines and a large, faint 'C' shape. In the bottom right, there's a grid of small white dots. The title is centered in a bold, dark blue font.

Názory na klimatické politiky a transformaci

Kdy je podle místní veřejnosti potřeba řešit klimatickou změnu?

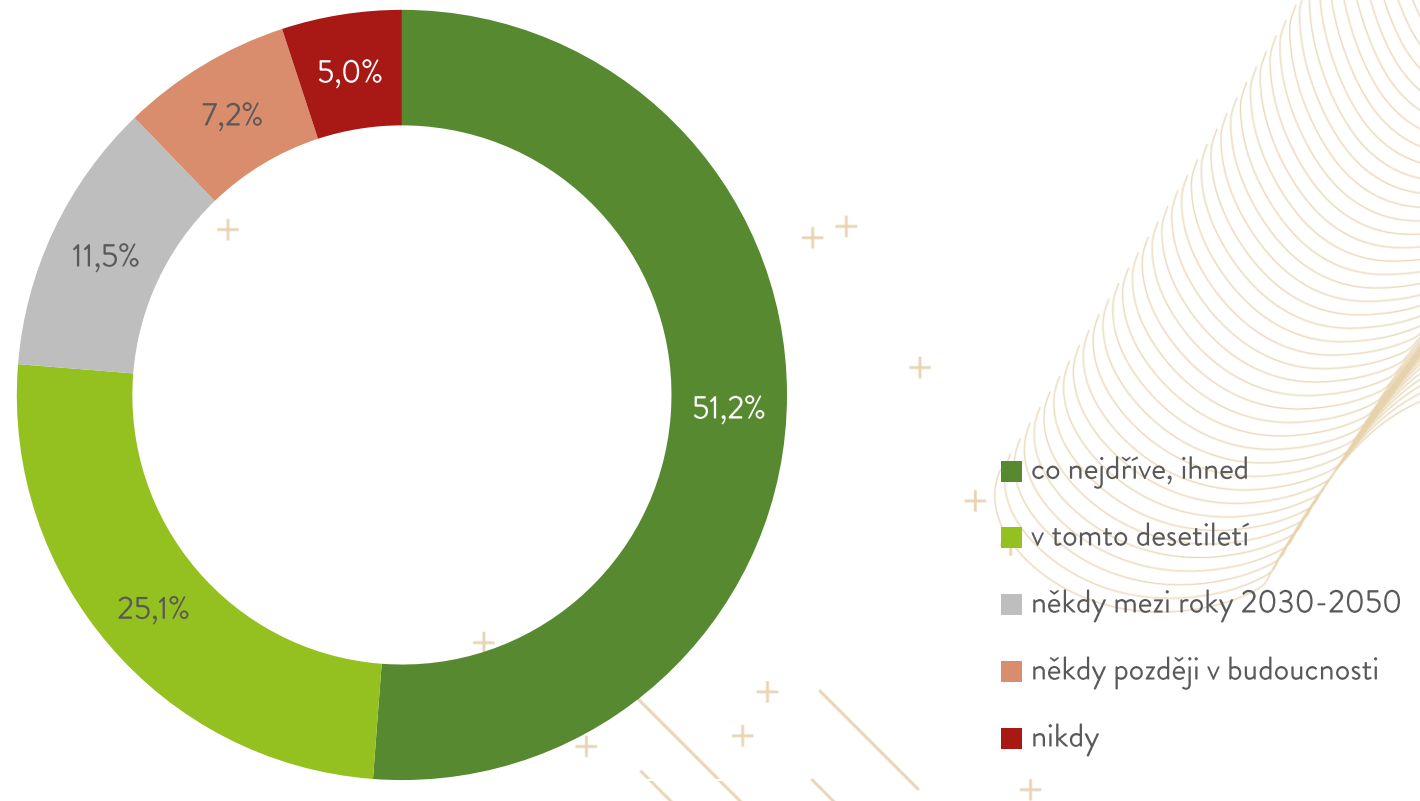
Které zdroje energie obyvatelé preferují?

Jaké transformační politiky a opatření jsou pro ně přijatelné?

Řešení změny klimatu nemůžeme odkládat

Kdy je podle veřejnosti potřeba řešit problémy klimatické změny?

Výrazná většina obyvatel kraje se shoduje, že bychom neměli odkládat řešení problémů změny klimatu. **Celkem 51 % se vyjádřila, že je tyto problémy potřeba řešit ihned nebo co nejdříve, další čtvrtina pak uvedla, že v tomto desetiletí.** Podle 12 % bude stačit mezi roky 2030-2050, podle 7 % ještě později v budoucnosti a jen 5 % nemá potřebu ho řešit vůbec. Tyto výsledky odpovídají průměru za celou ČR.

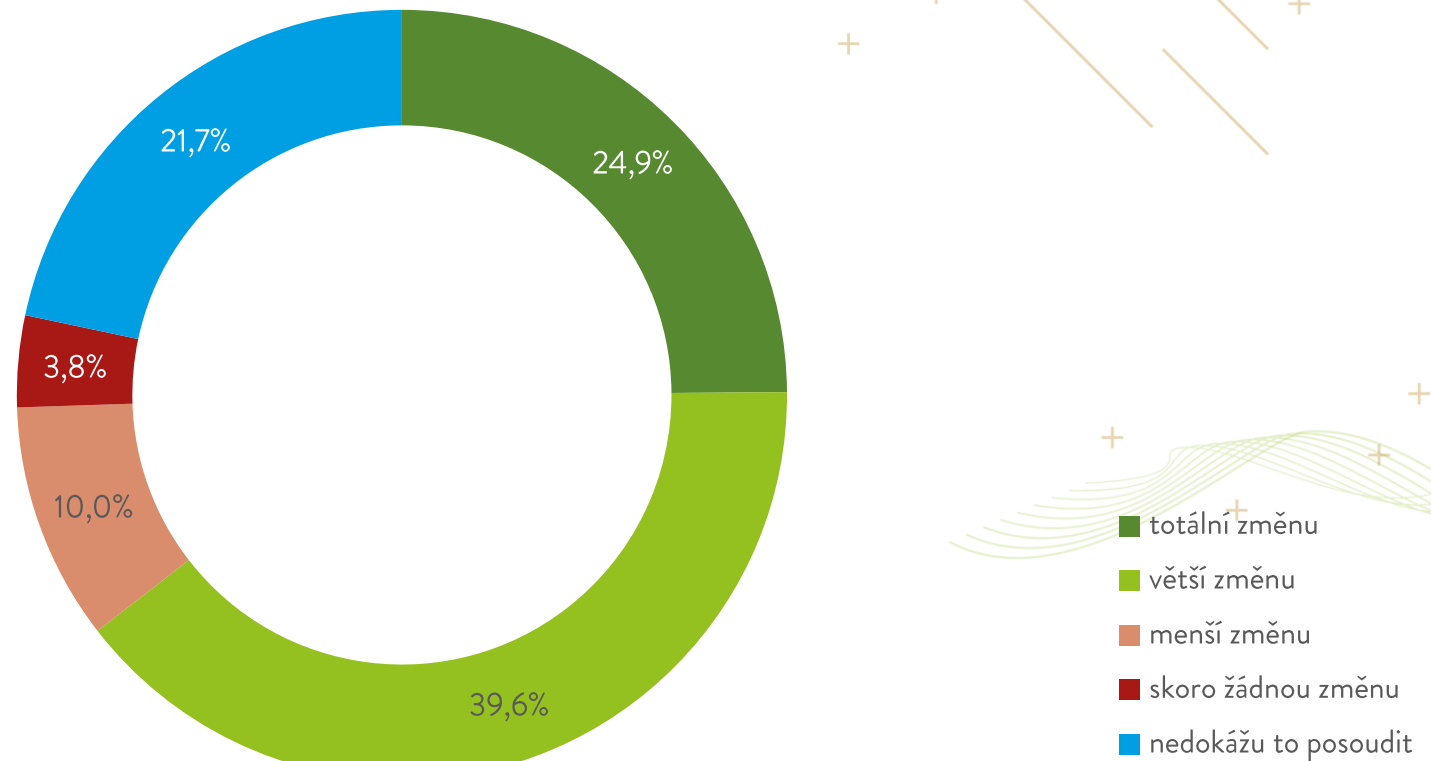

V jakém časovém horizontu je podle Vás potřeba řešit problémy klimatické změny?

Očekáváme totální nebo velkou změnu společnosti

Jak velké změny ve fungování společnosti si podle obyvatel Moravskoslezského kraje vyžaduje důsledná ochrana klimatu?

Místní veřejnost se shoduje na tom, že **pokud chceme důsledně chránit klima, bude potřeba výrazně změnit způsob, jakým společnost žije a funguje**. Podle 25 % obyvatel by byla potřebná totální změna, podle dalších 40 % větší změna. Menší změnu odhaduje 10% a jen 4 % se domnívá, že se skoro nic měnit nemusí. Více než pětina veřejnosti pak rozsah potřebné změny nedokáže posoudit.

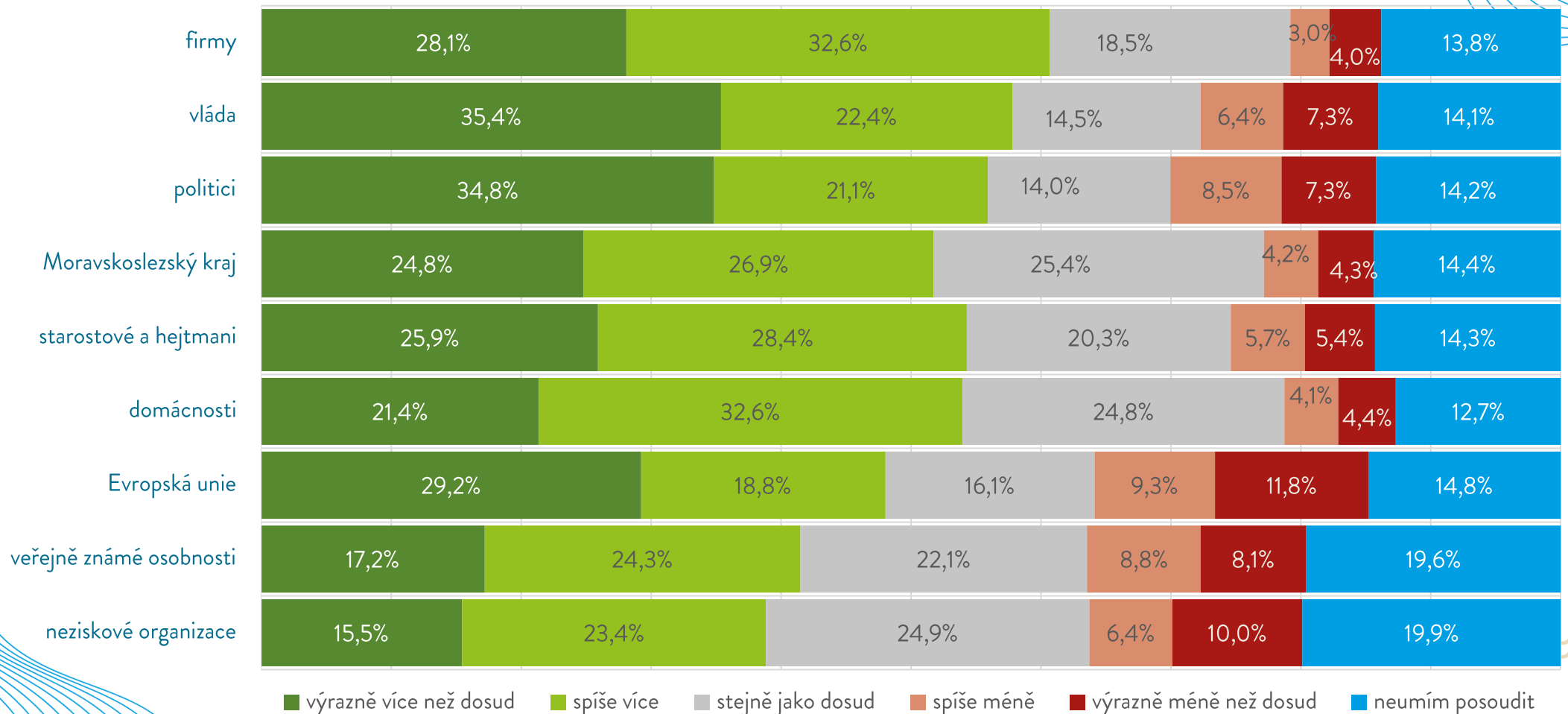
Bez ohledu na to, zda s ochranou klimatu souhlasíte nebo nesouhlasíte: pokud by se lidstvo rozhodlo důsledně chránit klima, jakou změnu by bylo podle vás třeba provést z hlediska toho, jak společnost žije a funguje?

počet respondentů = 1033

Zapojte se více do transformace ekonomiky!

Mají se podle obyvatel kraje zapojit aktéři veřejného života do transformace ekonomiky více než dosud?

Více než polovina místní veřejnosti očekává od většiny uvedených aktérů a institucí větší zapojení do transformace k nízkouhlíkové ekonomice než je tomu v současnosti. Většina oslovených to požaduje od firem (61 %), vlády (58 %), politiků (56 %), starostů a hejtmanů (54 %), domácností (54 %) i Moravskoslezského kraje (52 %). I u dalších aktérů si větší část lidí přeje jejich větší zapojení, spíše než menší.

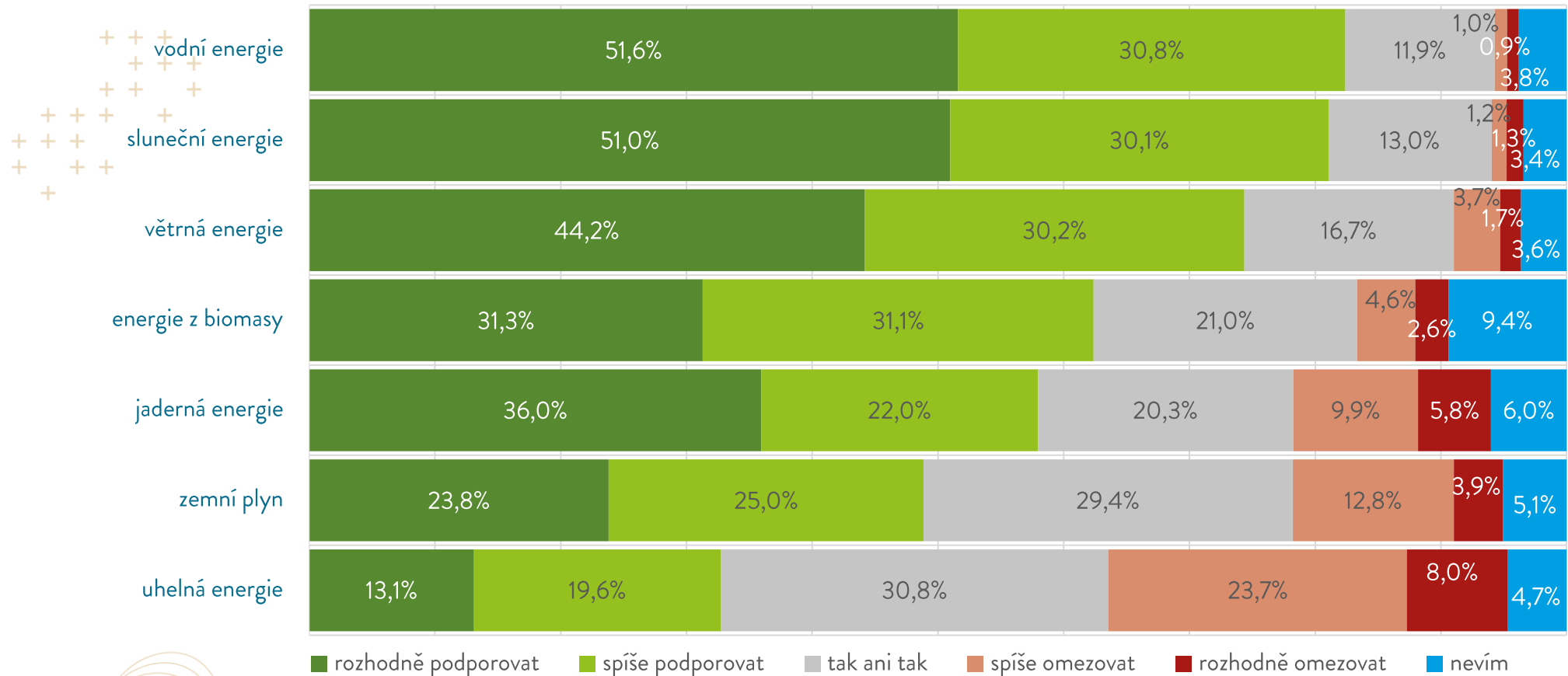
Česká republika se společně s ostatními zeměmi Evropské unie rozhodla zásadně změnit naši ekonomiku, aby zmírňovala změnu klimatu a modernizovala naše hospodářství. Měli by se níže uvedení aktivně podílet na tomto plánu více či méně než dosud?

počet respondentů = 725

Jasná podpora obnovitelných zdrojů energie

Které zdroje energie a tepla by se měly podle místních obyvatel v České republice podporovat a které omezovat?

Výrazná většina obyvatel kraje si přeje, aby se v Česku podporovaly obnovitelné zdroje energie a tepla. Největší podporu mají vodní energie (82 %), sluneční energie (81 %) a větrná energie (74 %). Uhelnou energii si přeje podporovat 33 % dotazovaných v kraji (v ČR 26 %), zatímco 32 % ji chce omezovat (v ČR 41 %) – podpora je tedy v Moravskoslezském kraji větší než v rámci celé republiky.

Měly by se podle Vás v následujících letech v České republice podporovat nebo omezovat uvedené zdroje elektrické energie a tepla?

počet respondentů = 1033

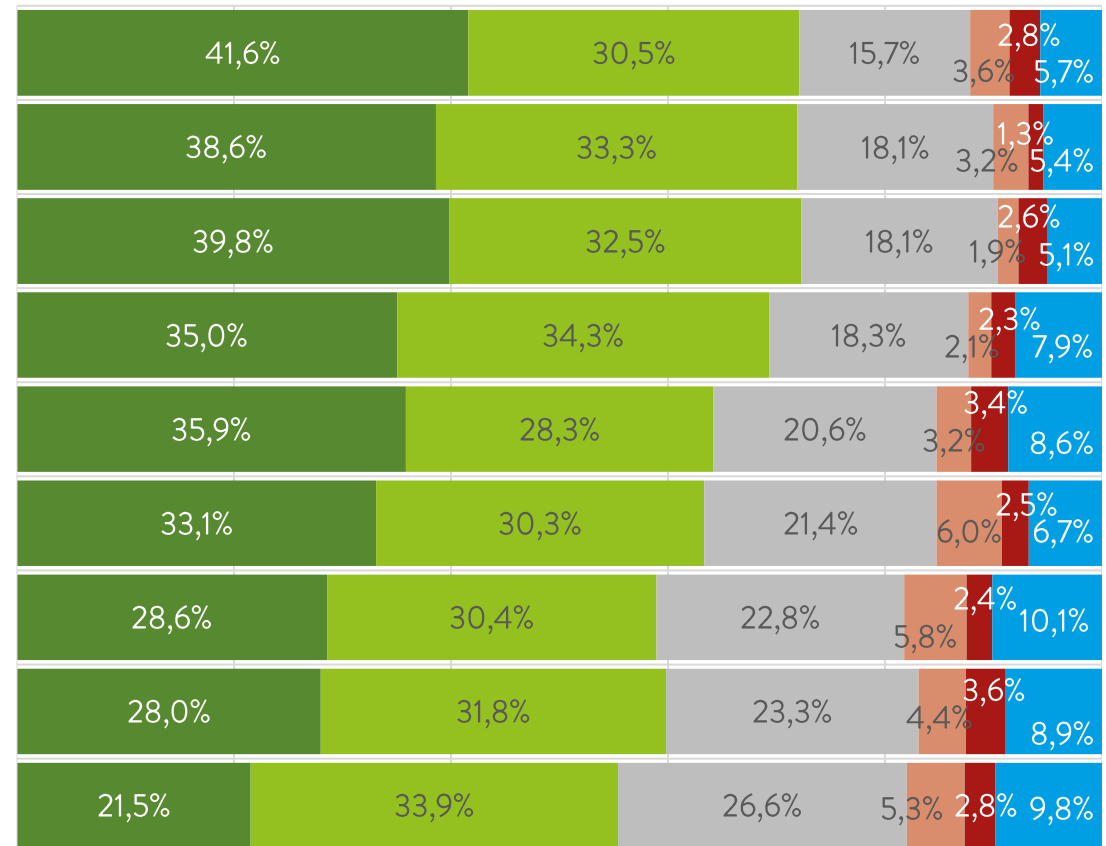

Klimatické opatření: přijatelnost dotací a investic #1

Jaké politiky v oblasti ochrany klimatu a transformace ekonomiky jsou pro obyvatele kraje přijatelné a které nikoliv?

Místní souhlasí s ekonomickou podporou v řadě oblastí. Výrazná většina například souhlasí s finanční podporou obnovitelných zdrojů (72 %), vč. příspěvků pro domácnosti a obce (72 %), zateplováním budov či šetrnou výstavbou (72 %). Dotázaní souhlasí také s investicemi v regionech, kde dojde k útlumu průmyslu (69 %) a volají po plánech na snižování emisí skleníkových plynů od vlády (60 %) i obcí (55 %).

- + + + + Zvýšit příspěvky pro domácnosti a obce na pořízení solárních panelů a tepelných čerpadel
- + + Ekonomicky více než nyní podporovat zateplení budov a stavbu budov nenáročných na energie
- Ekonomicky podporovat obnovitelné zdroje energie
- Investovat do nových pracovních příležitostí a sociálních opatření v regionech, kde dojde k útlumu průmyslu poškozujícího klima
- Podporovat rozvoj železniční na úkor kamionové dopravy*
- Ekonomicky podporovat, aby byla cena veřejné dopravy pro všechny výrazně snížena
- Peněžní výnosy ze zdanění emisí skleníkových plynů vracet obyvatelům
- Připravit podrobný vládní plán, jak by mělo snižování emisí skleníkových plynů v příštích letech
- Naplánovat, jak mohou jednotlivé obce snižovat svoje emise přispívající ke změně klimatu, případně dosáhnout uhlíkové neutrality

rozhodně souhlasím

spíše souhlasím

tak ani tak

spíše nesouhlasím

rozhodně nesouhlasím

nedokážu odpovědět

Do jaké míry souhlasíte či nesouhlasíte s následujícími kroky českého státu?

počet respondentů = 1033

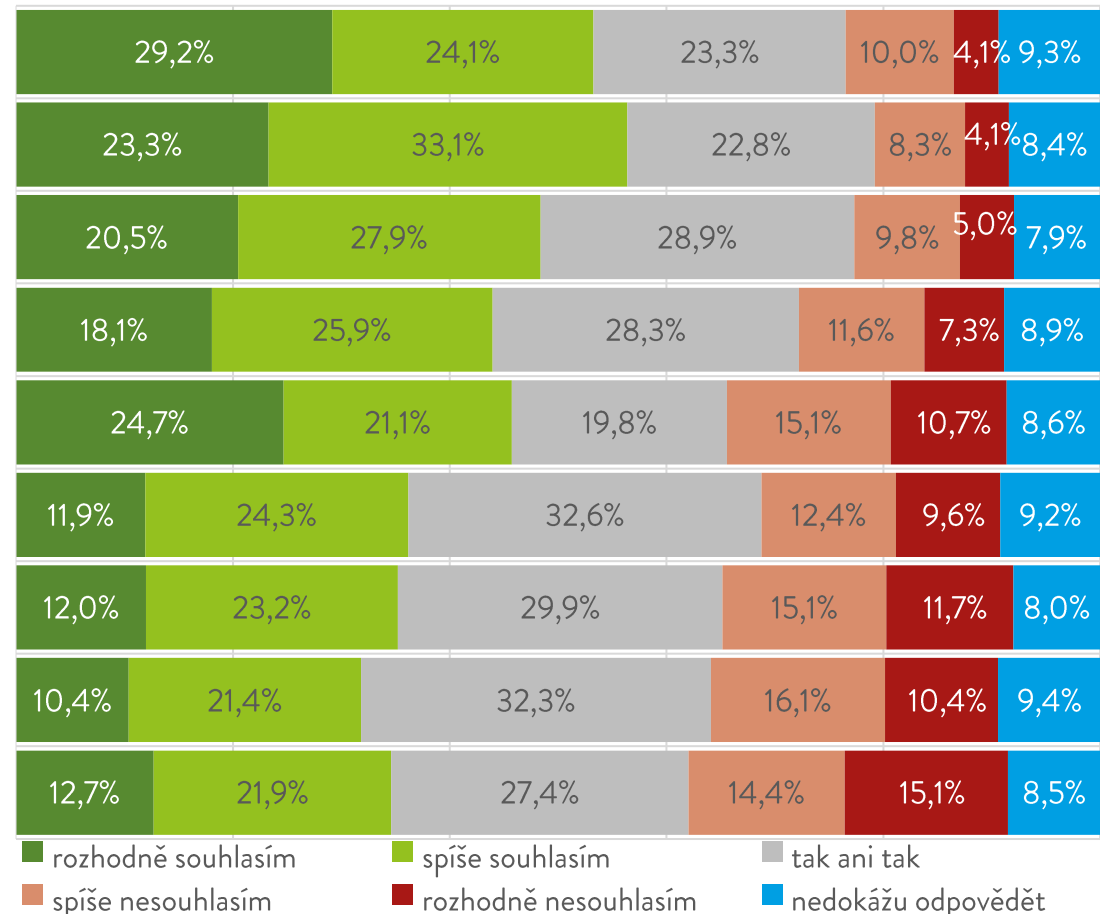
*počet respondentů dosběr = 725

Klimatické opatření: přijatelnost dotací a investic #2

Jaké politiky v oblasti ochrany klimatu a transformace ekonomiky jsou pro obyvatele kraje přijatelné a které nikoliv?

Většina veřejnosti souhlasí i se zákonem požadujícím lepší ochranu půdy po zemědělci (56 %) a s ekonomickou podporou jaderných zdrojů (53 %). **U dalších opatření již nevidíme nadpoloviční podporu obyvatel, každopádně i zde převládá souhlas s těmito kroky oproti jejich odmítnutí.** Platí to například pro různé způsoby podpory elektromobility nebo vyznačení uhlíkové stopy na výrobcích.

- Ekonomicky podporovat jaderné zdroje energie
- Zákonem po zemědělci požadovat, aby lépe chránili půdu*
- Zrušit dotace všem firmám, které produkují velké množství emisí skleníkových plynů
- Zavádět více ekologického zemědělství, kde se méně vypěstuje, ale lépe pečují o půdu*
- Zavést čtyřdenní pracovní týden*
- Označit všechny výrobky a služby informací, jakým množstvím emisí přispívají ke změně klimatu, tedy takzvanou uhlíkovou stopou*
- Podporovat výstavbu dobíjecích stanic pro elektromobily/elektroauta*
- Promítnout náklady spojené se změnou klimatu do ceny výrobků a služeb, které ke změně klimatu přispívají
- Ekonomicky přispívat domácnostem a firmám na nákup elektromobilů/elektroaut*

Do jaké míry souhlasíte či nesouhlasíte s následujícími kroky českého státu?

počet respondentů = 1033
 *počet respondentů dosběh = 725

Klimatické opatření: přijatelnost dotací a investic #3

Jaké politiky v oblasti ochrany klimatu a transformace ekonomiky jsou pro obyvatele kraje přijatelné a které nikoliv?

V názoru na zavedení uhlíkové daně je moravskoslezská veřejnost rozdělena. U dalších opatření pak již převládá negativní názor nad jejich podporou. Týká se to například zvyšování cen za leteckou dopravu, nebo uzavření uhelných elektráren v roce 2033. Většina dotázaných pak nesouhlasí s ukončením výroby automobilů se spalovacími motory v roce 2035 (56 %).

Zavést uhlíkovou daň, která by snížila zdanění práce a zvýšila zdanění výrobků a služeb, které přispívají ke změně klimatu

Zvýšit ceny za leteckou dopravu*

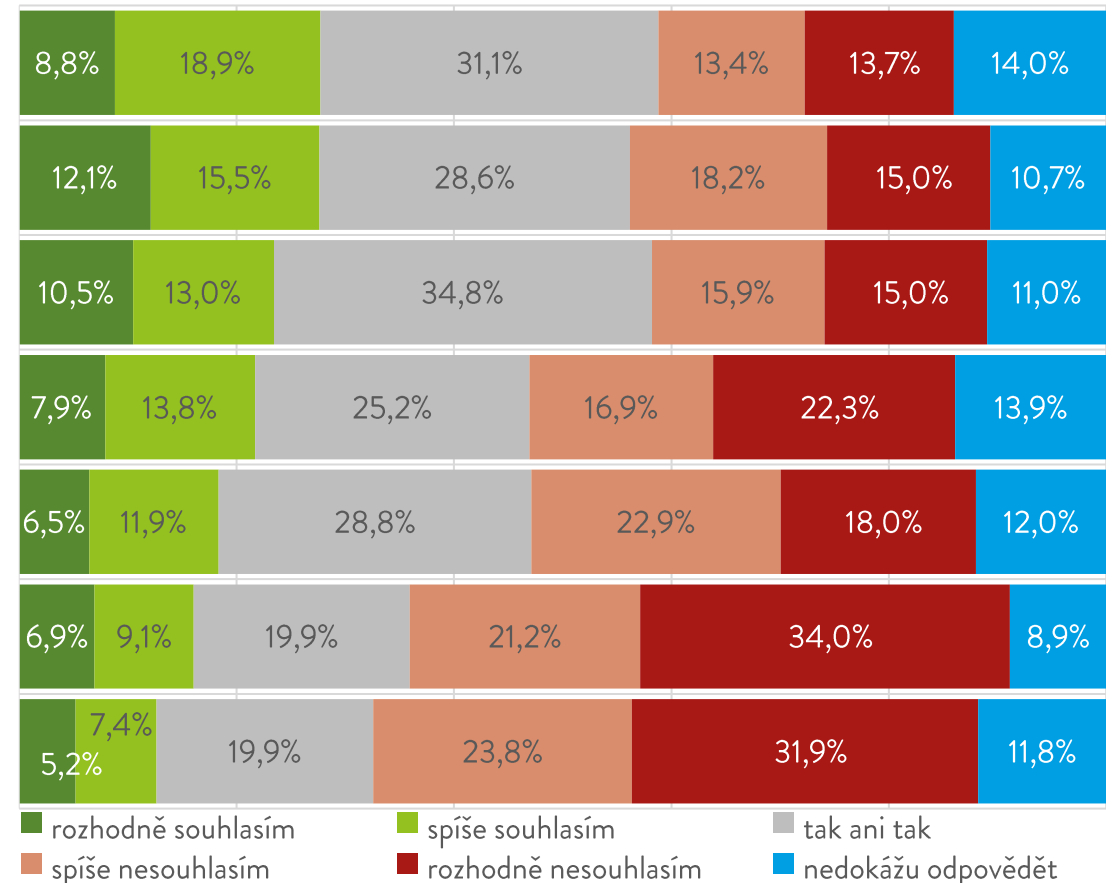
Zvýšit cenu výrobků dovážených ze zemí, kde rostou emise přispívající ke změně klimatu*

Vyvladnit ty továrny a elektrárny, které nejvíce přispívají ke změně klimatu, následně tyto provozy zrušit nebo ekologizovat*

Uzavřít uhelné elektrárny v roce 2033*

Zavést několik opatření: pracovat pouze tři dny v týdnu, umožnit bydlení každému kdo potřebuje a elektřinu a teplo poskytovat obyvatelům na příděl*

Ukončit výrobu automobilů se spalovacími motory v roce 2035*

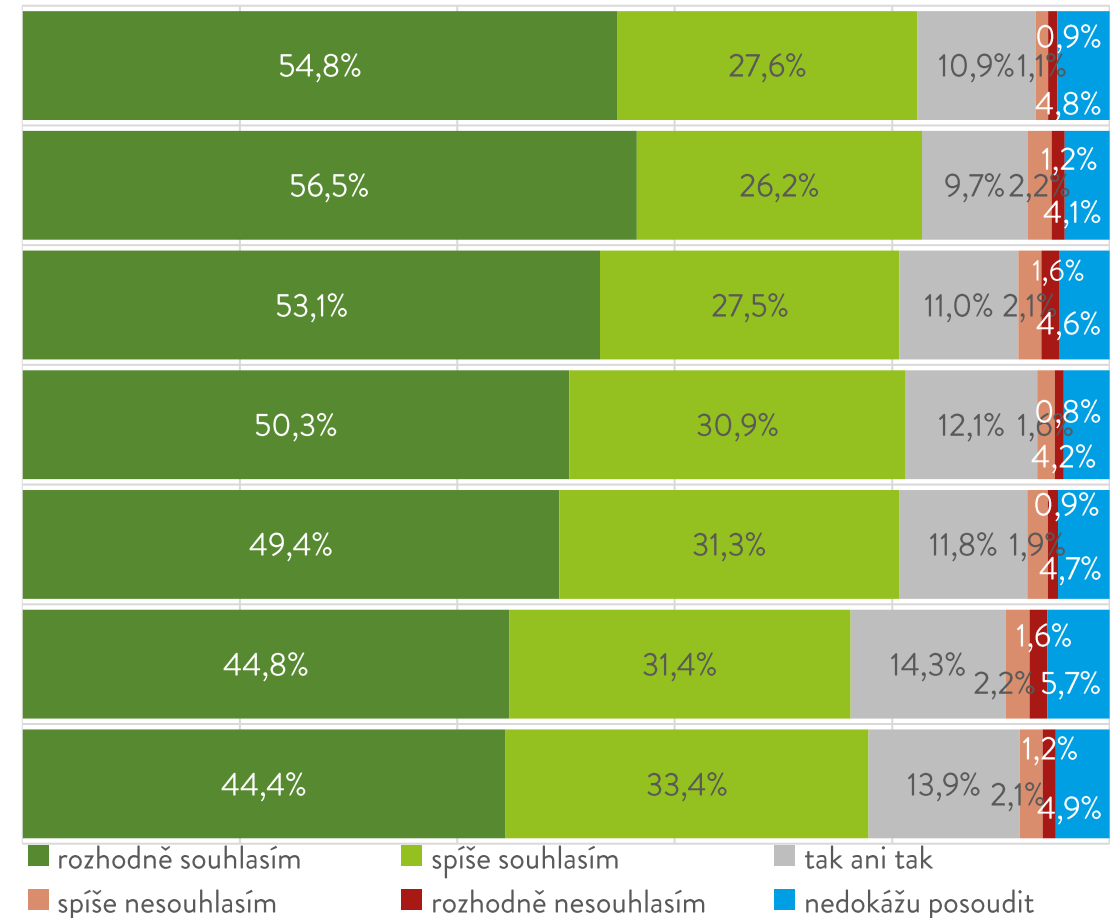
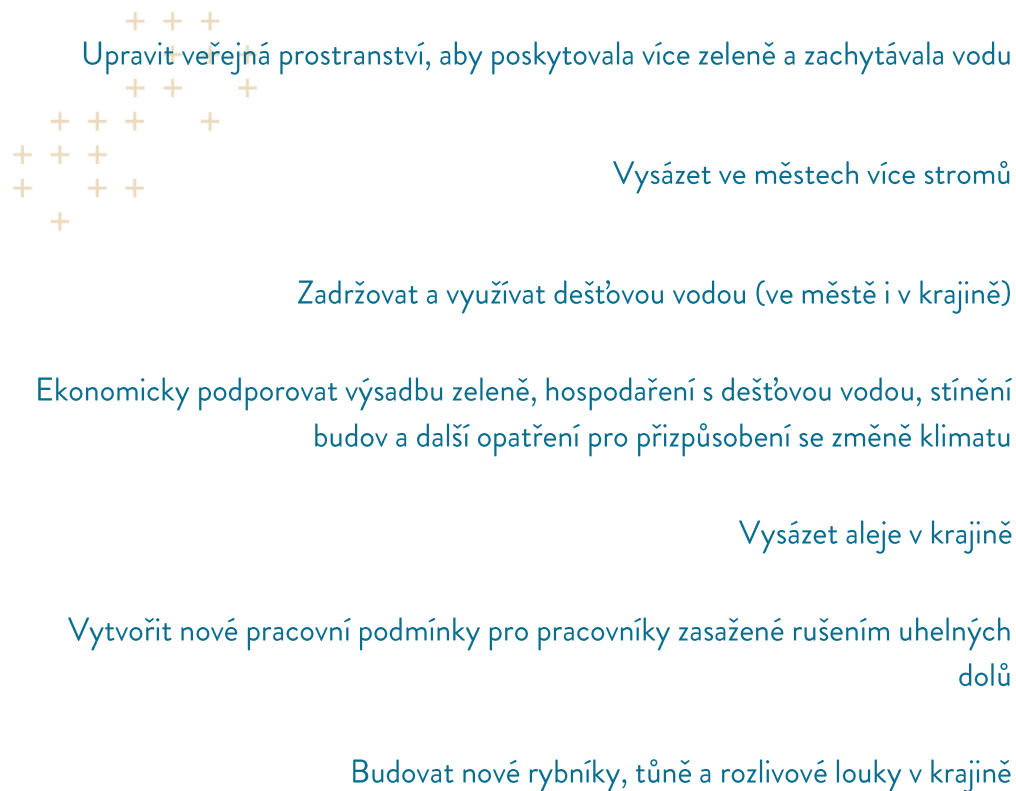
Do jaké míry souhlasíte či nesouhlasíte s následujícími kroky českého státu?

počet respondentů = 1033
*počet respondentů dosběr = 725

Rozsáhlá podpora pro opatření na krajské úrovni #1

Která opatření v rámci Moravskoslezského kraje jsou pro místní obyvatele přijatelná?

Všechna zjišťovaná opatření k adaptaci na změnu klimatu, transformaci ekonomiky i ochraně klimatu jsou akceptovatelná pro výraznou většinu moravskoslezské veřejnosti. Největší podporu mají různé kroky spočívající v rozšiřování zeleně, výsadbě stromů, zachytávání a hospodaření s dešťovou vodou, se kterými souhlasí více než 80 % obyvatel kraje.

Do jaké míry souhlasíte či nesouhlasíte s následujícími kroky v Moravskoslezském kraji?

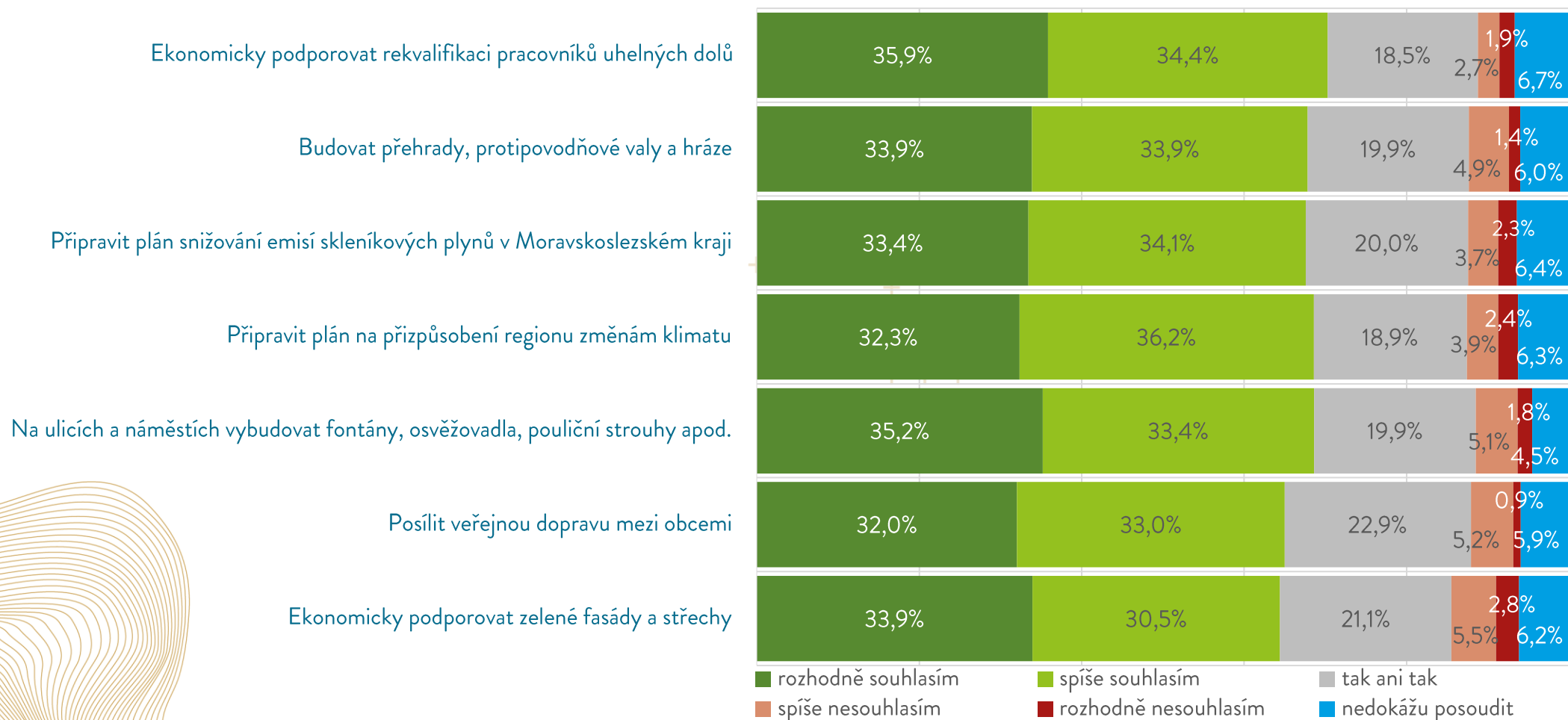
počet respondentů = 1033

Rozsáhlá podpora pro opatření na krajské úrovni #2

Která opatření v rámci Moravskoslezského kraje jsou pro místní obyvatele přijatelná?

Moravskoslezští se shodnou na podpoře profesí zasažených rušením uhelných dolů tvorbou nových pracovních příležitostí i jejich rekvalifikací. Přejí si také tvorbu plánu na přizpůsobení regionu změnám klimatu (69 %) i plánu pro snižování emisí skleníkových plynů v kraji (68 %). Proti všem posuzovaným opatřením se vymezuje jen nepatrná část veřejnosti.

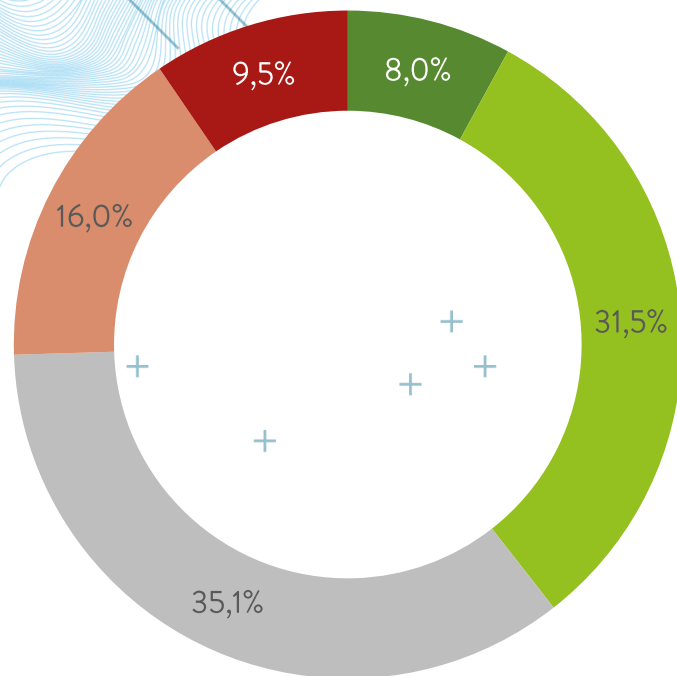
Do jaké míry souhlasíte či nesouhlasíte s následujícími kroky v Moravskoslezském kraji?

počet respondentů = 1033

Co mohou dělat obce a města? Více zapojit obyvatele do rozhodování

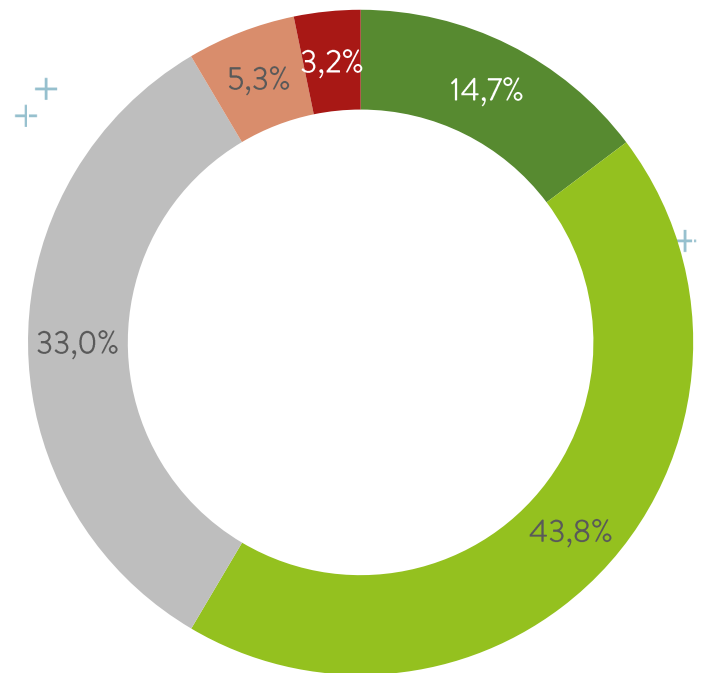
Mají mít města či obce vlastního klimatického manažera? A mají více místní zapojovat do rozhodování o plánovaných aktivitách?

Většina obyvatel kraje si přeje, aby je jejich město či obec více zapojilo do rozhodování o plánovaných aktivitách (59 %). Proti tomuto kroku je pouze necelá desetina dotázaných. V odpovědi na otázku, zda města či obce mají mít svého klimatického manažera, se již občané a občanky neshodnou. Zatímco 39 % tento krok podporuje, 25 % s ním nesouhlasí.

Náplní práce klimatického manažera je plánování kroků ke zmírnění klimatické změny a příprava investic na úrovni obce. Souhlasili byste nebo nesouhlasili, aby vaše město či obec měla svého klimatického manažera?

počet respondentů = 1033

Souhlasíte či nesouhlasíte s tím, aby vás vaše město či obec více zvalo k rozhodování o plánovaných aktivitách?

počet respondentů = 1033

- rozhodně souhlasím
- spíše souhlasím
- tak ani tak
- spíše nesouhlasím
- rozhodně nesouhlasím

The background is a light gray field filled with various abstract geometric patterns. In the top left, there is a stylized sun with radiating lines. Diagonal lines and small plus signs are scattered across the upper left. A large, thick, brownish 'C' shape is on the right. Wavy lines are in the bottom left and bottom center. A grid of small dots is in the bottom right. A green triangle is on the left, and a pink diamond is at the bottom right.

Scénáře transformace k nízkouhlíkové ekonomice

Jak obyvatelé Moravskoslezského kraje hodnotí jednotlivé scénáře,
kterými se může ochrana klimatu ubírat?

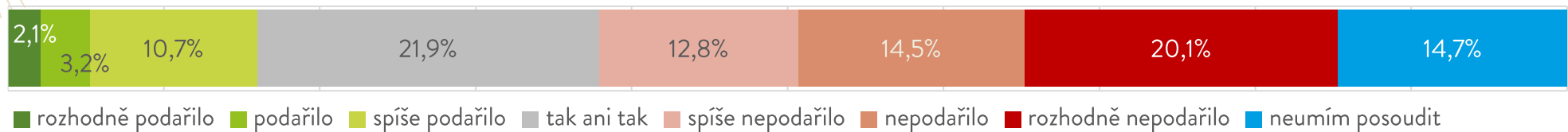
Scénář: Vše se vyřeší samo

Podařilo by se podle obyvatel tímto způsobem dostatečně zmírnit změny klimatu? Líbilo by se jim takové směřování ČR?

Místní si nemyslí, že by se nám mohlo podařit zmírnit hrozbu změny klimatu, pokud se tímto problémem přestaneme zabývat. Celkem 47 % je přesvědčeno, že by se to nepodařilo, opak si myslí pouze 16 %. Tento scénář nemá veřejnost navíc ani v oblibě, když se 44 % dotázaným nelíbí a sympatie mu vyjádřilo jen 25 %.

Představte si, že bychom se přestali změnou klimatu jakkoliv zabývat.

Domníváte se, že by se nám tímto způsobem podařilo či nepodařilo zmírnit dostatečně hrozbu změny klimatu, aby pro nás nebyla nebezpečná?

A co vy, líbilo by se vám nebo nelíbilo takové směřování České republiky?

počet respondentů = 124

Scénář: Hlavně dobrovolně

Podařilo by se podle obyvatel tímto způsobem dostatečně zmírnit změny klimatu? Líbilo by se jim takové směřování ČR?

Ochranu klimatu bychom podle moravskoslezské veřejnosti neměli nechat ani na dobrovolném rozhodnutí firem a domácností. Celkem 52 % je přesvědčeno, že by takový scénář nezajistil dostatečné zmírnění této hrozby, zatímco úspěch mu přisuzuje pouze 10 %.

Sympatie a nesympatie místních vůči tomuto scénáři jsou poměrně vyrovnané: 32 % se nelíbí a 31 % líbí.

Představte si, že by se politici přestali jakkoliv zabývat změnou klimatu. Vše bychom vsadili na dobrovolné rozhodnutí firem a domácností, jak se budou chtít chovat odpovědně, např. snižovat své emise a šetřit energiemi, omezit své odpady, maso v jídelníčku a cesty autem nebo letadlem nebo odebírat výrobky od šetrných firem.

Domníváte se, že by se nám tímto způsobem podařilo či nepodařilo zmírnit dostatečně hrozbu změny klimatu, aby pro nás nebyla nebezpečná?

A co vy, líbilo by se vám nebo nelíbilo takové směřování České republiky?

počet respondentů = 164

Scénář: Sázka na nové technologie

Podařilo by se podle obyvatel tímto způsobem dostatečně zmírnit změny klimatu? Líbilo by se jim takové směřování ČR?

Spoléhání se výhradně na nové technologie, a tedy rezignace na snižování životní úrovně a společenské změny nepovede podle 48 % obyvatel kraje k dostatečnému zmírnění změny klimatu. Úspěch tohoto scénáře předpokládá 12 %. Z hlediska sympatií mírně převažuje část, které se tento scénář nelíbí (33 %) nad těmi, kterým se líbí (25 %)

Představte si, že bychom v ochraně klimatu vše vsadili na rozvoj nových technologií a odmítli bychom jakkoliv snižovat životní úroveň společnosti a měnit její fungování..

Domníváte se, že by se nám tímto způsobem podařilo či nepodařilo zmírnit dostatečně hrozbu změny klimatu, aby pro nás nebyla nebezpečná?

A co vy, líbilo by se vám nebo nelíbilo takové směřování České republiky?

počet respondentů = 126

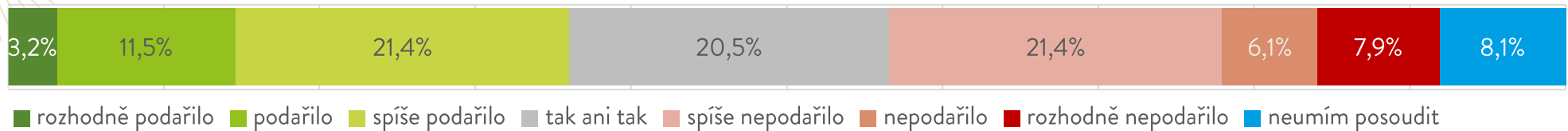
Scénář: Více klidu, méně spotřeby

Podařilo by se podle obyvatel tímto způsobem dostatečně zmírnit změny klimatu? Líbilo by se jim takové směřování ČR?

Moravskoslezská veřejnost je rozdělena v hodnocení toho, zdali by zaměření se společnosti na větší spokojenost v životě a méně práce a spotřeby dostatečně zmírnilo změnu klimatu. Podle 36 % místních by se to povedlo, zatímco 35 % si to nemyslí. Tento scénář je však pro veřejnost přitažlivý: sympatie vyjádřilo 46 % dotázaných, nelíbil se 23 %.

Představte si, že bychom se rozhodli, že chceme jako společnost méně pracovat, méně vyrábět a méně nakupovat, místo toho bychom se zaměřili na větší spokojenost v životě – mít více volného času, klást větší důraz na vzájemnou solidaritu, kulturu, vzdělání a ochranu přírody.

Domníváte se, že by se nám tímto způsobem podařilo či nepodařilo zmírnit dostatečně hrozbu změny klimatu, aby pro nás nebyla nebezpečná?

A co vy, líbilo by se vám nebo nelíbilo takové směřování České republiky?

počet respondentů = 170

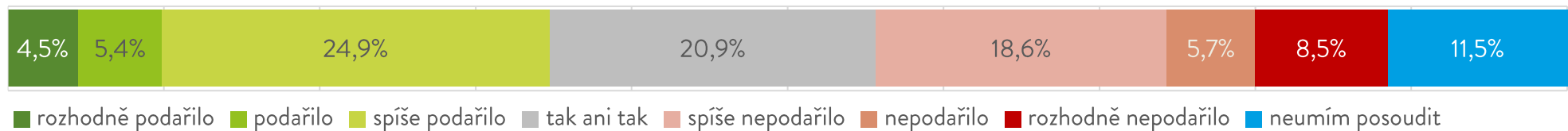
Scénář: Zelený investiční boom

Podařilo by se podle obyvatel tímto způsobem dostatečně zmírnit změny klimatu? Líbilo by se jim takové směřování ČR?

V případě scénáře spočívajícího v investicích do klimaticky šetrných projektů a klimaticky odpovědných rozhodnutí mírně převažuje přesvědčení o jeho potenciálním úspěchu. Tento postup by dokázal zmírnit změnu klimatu podle 35 % místních, neúspěch předpokládá 33 %. Veřejnost však tento scénář spíše podporuje: sympatický je pro 45 %, nelíbí se 23 % veřejnosti.

Představte si, že bychom se rozhodli, že budeme jako společnost investovat jen do projektů šetrných ke klimatu, že podpoříme obrovskými investicemi rozvoj nových technologií, že budeme zvýhodňovat rozhodnutí, která budou ke klimatu odpovědná.

Domníváte se, že by se nám tímto způsobem podařilo či nepodařilo zmírnit dostatečně hrozbu změny klimatu, aby pro nás nebyla nebezpečná?

A co vy, líbilo by se vám nebo nelíbilo takové směřování České republiky?

počet respondentů = 148

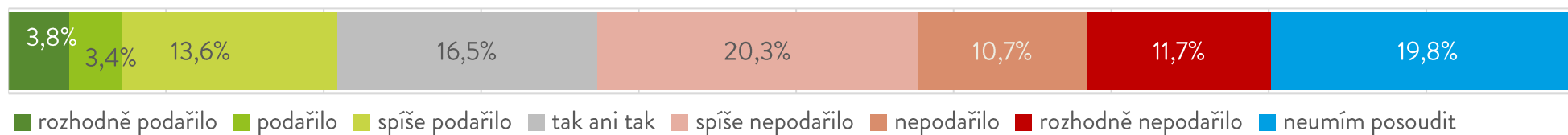
Scénář: V bezpečí jádra a uhlí

Podařilo by se podle obyvatel tímto způsobem dostatečně zmírnit změny klimatu? Líbilo by se jim takové směřování ČR?

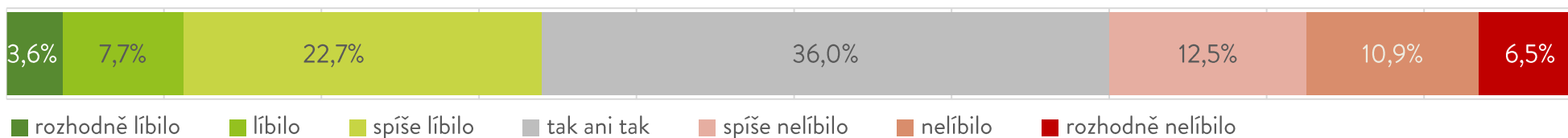
Posílení energetické soběstačnosti využíváním českého uhlí, investic do výstavby jaderných elektráren a pozvolným rozvojem obnovitelných zdrojů by podle 43 % občanů kraje nevedlo ke zmírnění změny klimatu. Úspěch scénáře předpokládá 21 %. Mírně převažuje náklonnost k tomuto scénáři, který se líbí 34 %, zatímco pro 30 % není sympatický.

Představte si, že bychom se rozhodli kvůli válce na Ukrajině ukončit odběr plynu a ropy z Ruska. Zaměřili bychom se na posílení energetické soběstačnosti založené na domácích zdrojích: v příštích letech bychom těžili a spalovali více českého uhlí, investovali do výstavby dalších jaderných elektráren, v podobné míře jako dosud financovali úspory a budování obnovitelných zdrojů.

Domníváte se, že by se nám tímto způsobem podařilo či nepodařilo zmírnit dostatečně hrozbu změny klimatu, aby pro nás nebyla nebezpečná?

A co vy, líbilo by se vám nebo nelíbilo takové směřování České republiky?

počet respondentů = 167

Scénář: Stát se postará

Podařilo by se podle obyvatel tímto způsobem dostatečně zmírnit změny klimatu? Líbilo by se jim takové směřování ČR?

Scénář, při kterém nedojde k omezení obyčejných lidí, ale všechna opatření na ochranu klimatu a modernizaci ekonomiky zajistí stát a zaplatí je společně s firmami, by podle místních spíše nevedlo ke zmírnění změny klimatu. Celkem 34 % se vyjádřilo, že by se to nepodařilo, o opaku je přesvědčeno 27 %. U tohoto scénáře však jasně převažují sympatie (líbí se 41 %, nelíbí se 20 %).

Scénář: Představte si, že bychom se rozhodli, že všechna opatření na ochranu klimatu a modernizaci naší ekonomiky by zajistil stát a jejich náklady by zaplatily stát a firmy. Většiny obyčejných lidí a jejich životního stylu by se tyto změny nedotkly.

Domníváte se, že by se nám tímto způsobem podařilo či nepodařilo zmírnit dostatečně hrozbu změny klimatu, aby pro nás nebyla nebezpečná?

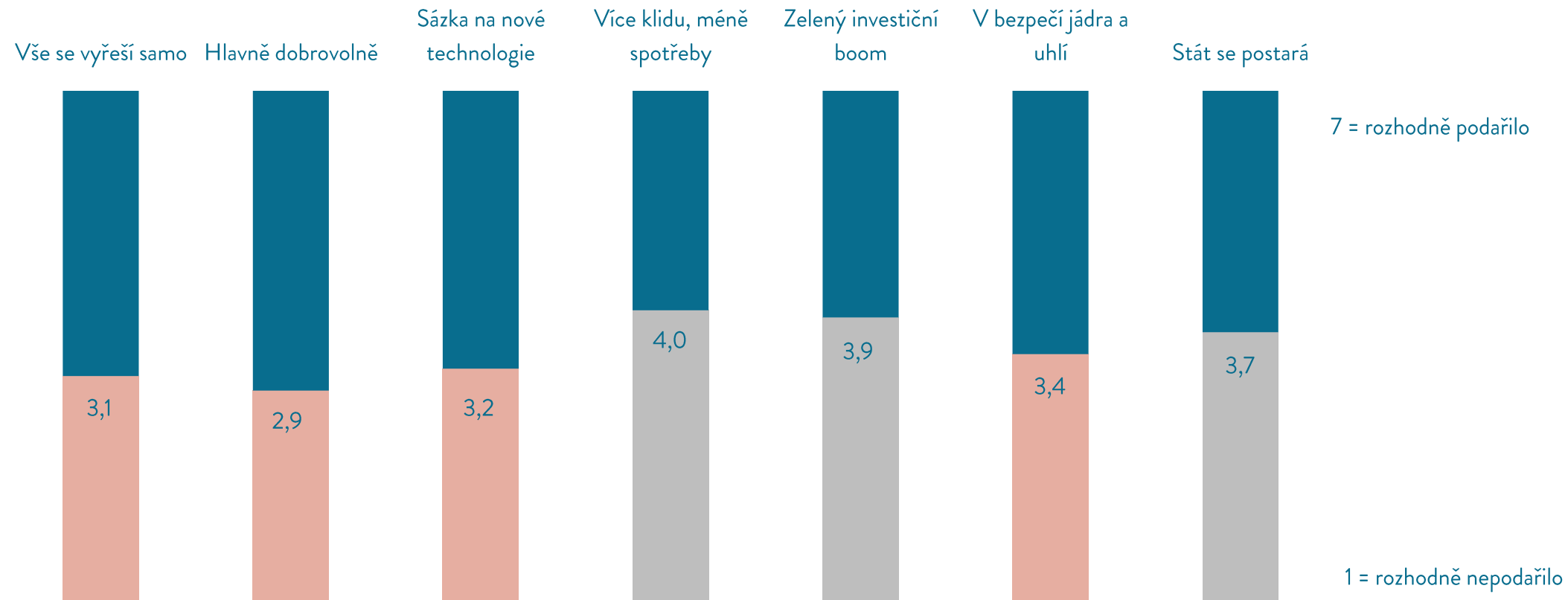
A co vy, líbilo by se vám nebo nelíbilo takové směřování České republiky?

Názory na potenciál scénářů zmírnit úspěšně změny klimatu

Jak dotazovaní považují za pravděpodobné, že by uvedené scénáře úspěšně mitigovali hrozbu změny klimatu?

Obyvatelé jsou při posuzování potenciálu scénářů pro zmírnění změny klimatu poměrně skeptičtí. Pouze u scénářů „Více klidu, méně spotřeby“, „Zelený investiční boom“ převládá počet optimistických odpovědí nad pesimistickým hodnocením. Za nejméně realistickou variantu, jak zmírnit změnu klimatu, jsou považovány scénáře, které rezignují na ochranu klimatu nebo ji nechávají na dobrovolné bázi.

Domníváte se, že by se nám tímto způsobem podařilo či nepodařilo zmírnit dostatečně hrozbu změny klimatu, aby pro nás nebyla nebezpečná? Škála (1 -7): rozhodně nepodařilo, nepodařilo, spíše nepodařilo, tak ani tak, spíše podařilo, podařilo, rozhodně podařilo

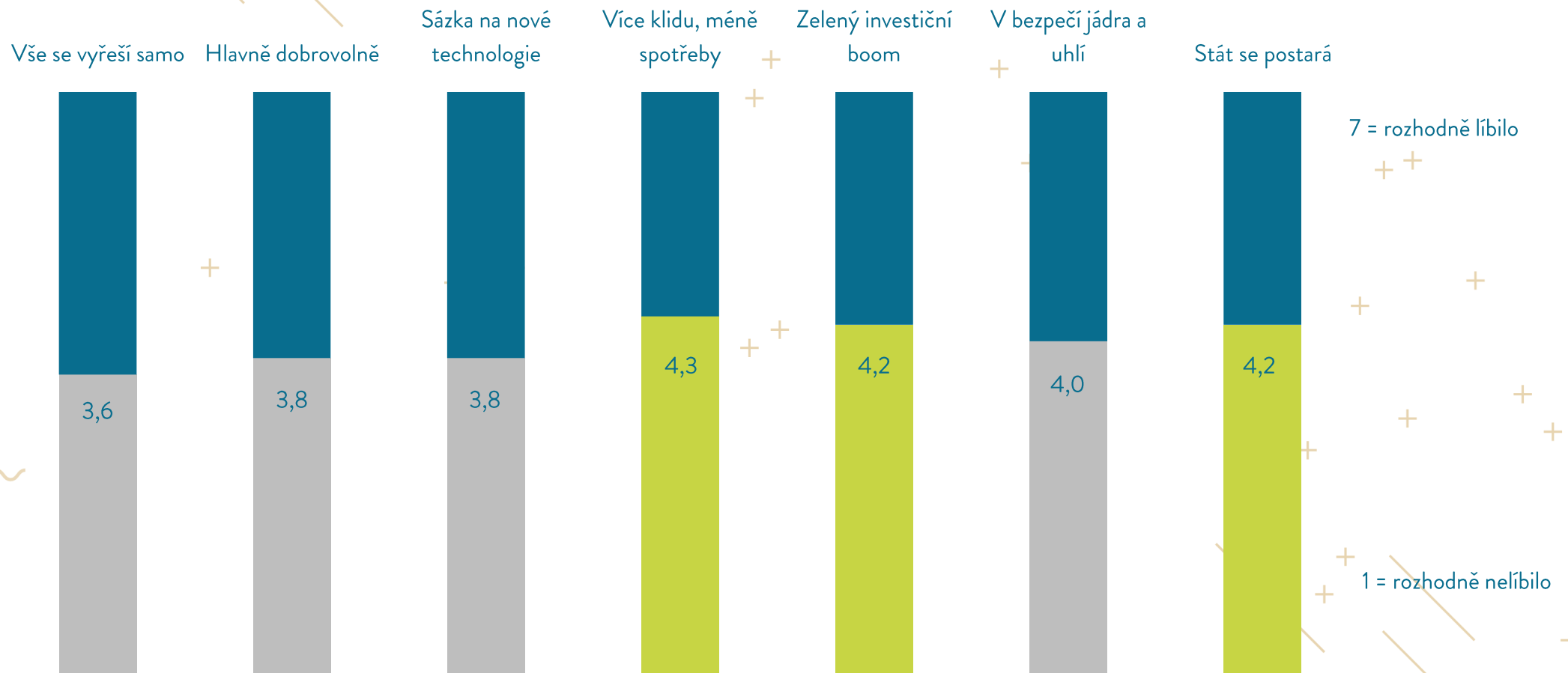
počet respondentů = 1033

Sympatie ke scénářům transformace

Jak se moravskoslezské veřejnosti líbí či nelíbí jednotlivé scénáře směřování České republiky?

Z hlediska průměrného hodnocení sympatií jsou mezi hodnocenými scénáři transformace rozdíly o něco menší než v případě vnímaného potenciálu zmírnit změnu klimatu. I v tomto případě však **obyvatelé Moravskoslezského kraje nejlépe hodnotí scénáře „Více klidu, méně spotřeby“ a „Zelený investiční boom“ a „Stát se postará“.**

A co vy, líbilo by se vám nebo nelíbilo takové směřování České republiky? Škála (1 -7): rozhodně nelíbilo, nelíbilo, spíše nelíbilo, tak ani tak, spíše líbilo, líbilo, rozhodně líbilo

The background is a light gray canvas with various abstract elements. In the top left, there is a stylized sun with radiating lines. Diagonal lines and small plus signs are scattered across the upper left. On the right side, there are concentric, wavy lines resembling a topographic map, with a large, thick, brown 'C' shape overlaid. In the bottom right corner, there is a grid of small white dots. A green triangle is visible on the left side, and a pink diamond shape is partially visible at the bottom center.

Zelená dohoda pro Evropu

Jak by podle oslovených měla vypadat budoucnost European Green Deal?

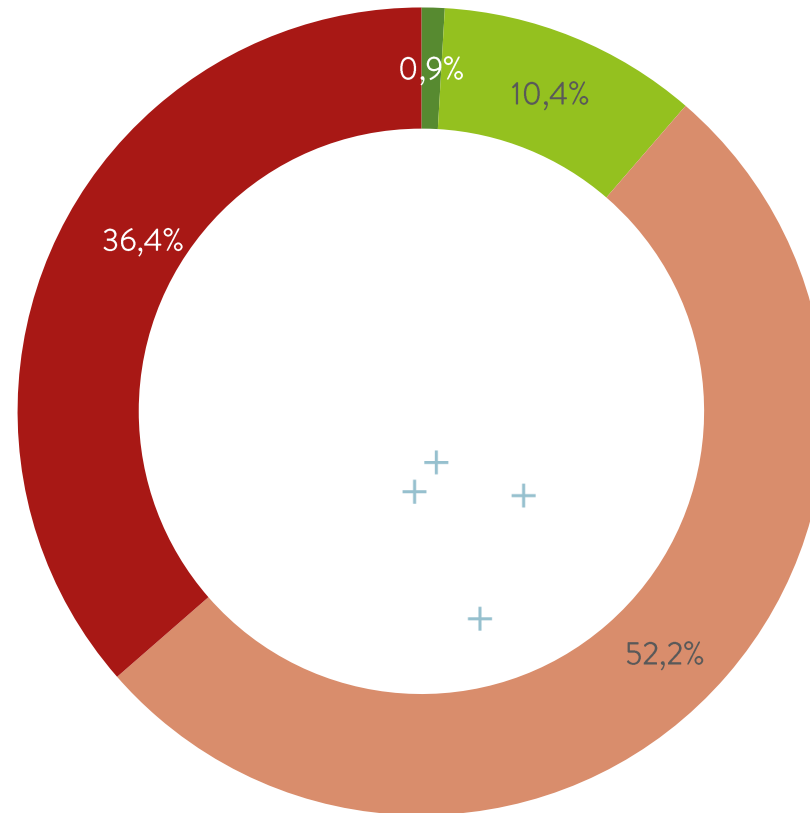
Jakou změnu podle nich transformace přinese? Jaké bude mít dopady?

Jaké cílové skupiny můžeme v této oblasti identifikovat?

Nedostatek informací o Zelené dohodě pro Evropu

Kolik toho obyvatelé ví o European Green Deal?

Zdejší veřejnost má jenom velmi malé povědomí o této dohodě. **Více než třetina obyvatel (36 %) uvedla, že o ní neví nic nebo skoro nic a více než polovina (52 %) uvádí, že si vybaví jen pár informací.** Naopak pouze jeden ze sta dotázaných zhodnotil, že je s ní obeznámen velmi podrobně, další desetina pak udává dobrou znalost. Tyto výsledky jsou v souladu s celorepublikovým vzorkem.

- jsem s ní velmi podrobně obeznámen(a)
- jsem s ní dobře obeznámen(a)
- jen pár informací
- vůbec nic nebo skoro nic

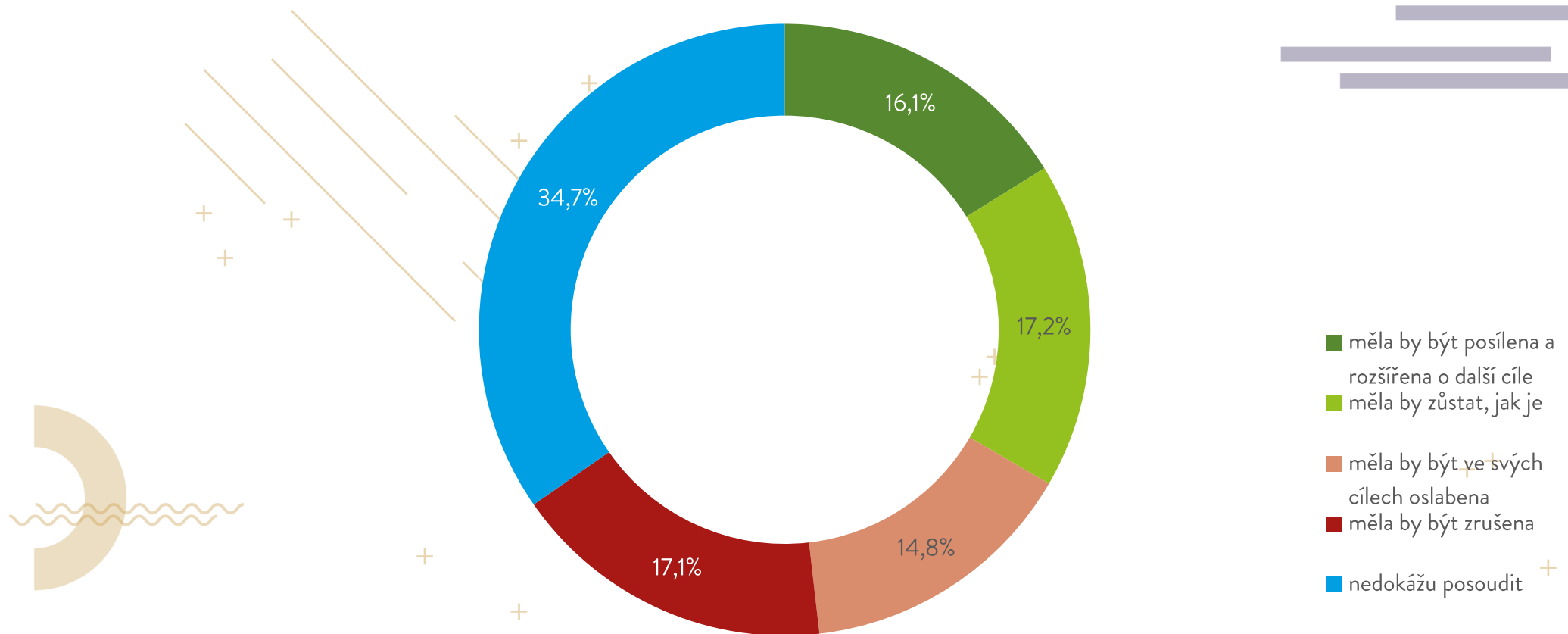
počet respondentů = 725

Kolik toho víte o Zelené dohodě pro Evropu / Green Deal?

Rozdílné pohledy na budoucnost Zelené dohody pro Evropu

Jak by podle dotazovaných měla vypadat budoucnost European Green Deal?

Představa o budoucnosti Zelené dohody rozděluje krajskou i celorepublikovou veřejnost do tří početně vyrovnaných skupin. **První třetina dohodu podporuje:** podle 16 % by měla být posílena nebo 17 % si přeje, aby zůstala, jak je. **Další třetina je proti:** 15 % si přeje její oslabení a 17 % její úplné zrušení. **Zbýlých 35 % pak budoucnost dohody nedokáže posoudit,** což koresponduje s nízkou informovaností o této dohodě.

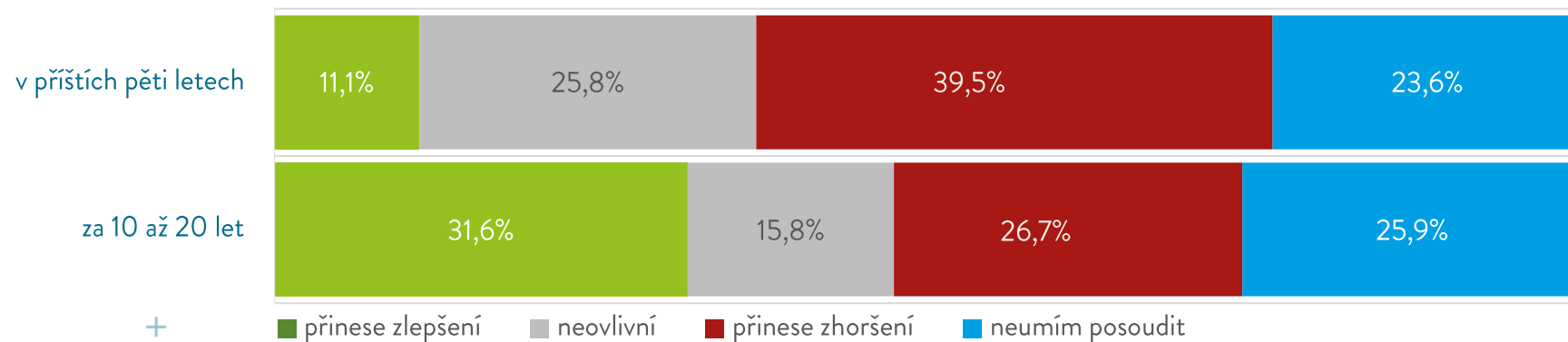
Co si myslíte o budoucnosti Zelené dohody pro Evropu/Green Deal?

počet respondentů = 1033

V krátkodobé perspektivě zhoršení, v dlouhodobé zlepšení

Jak podle obyvatel kraje ovlivní Zelená dohoda život v České republice v příštích pěti letech a v horizontu 10 až 20 let?

V příštích pěti letech budou podle dotázaných převládat spíše negativní dopady Zelené dohody pro Evropu na život v Česku. Zhoršení očekává 40 %, zatímco zlepšení pouze 11 %. Podle čtvrtiny dekarbonizace život v Česku neovlivní a další čtvrtina to neumí posoudit. **Naopak v horizontu 10-20 let pak veřejnost předpokládá spíše pozitivní dopady:** zlepšení očekává 32 %, zhoršení 27 %.

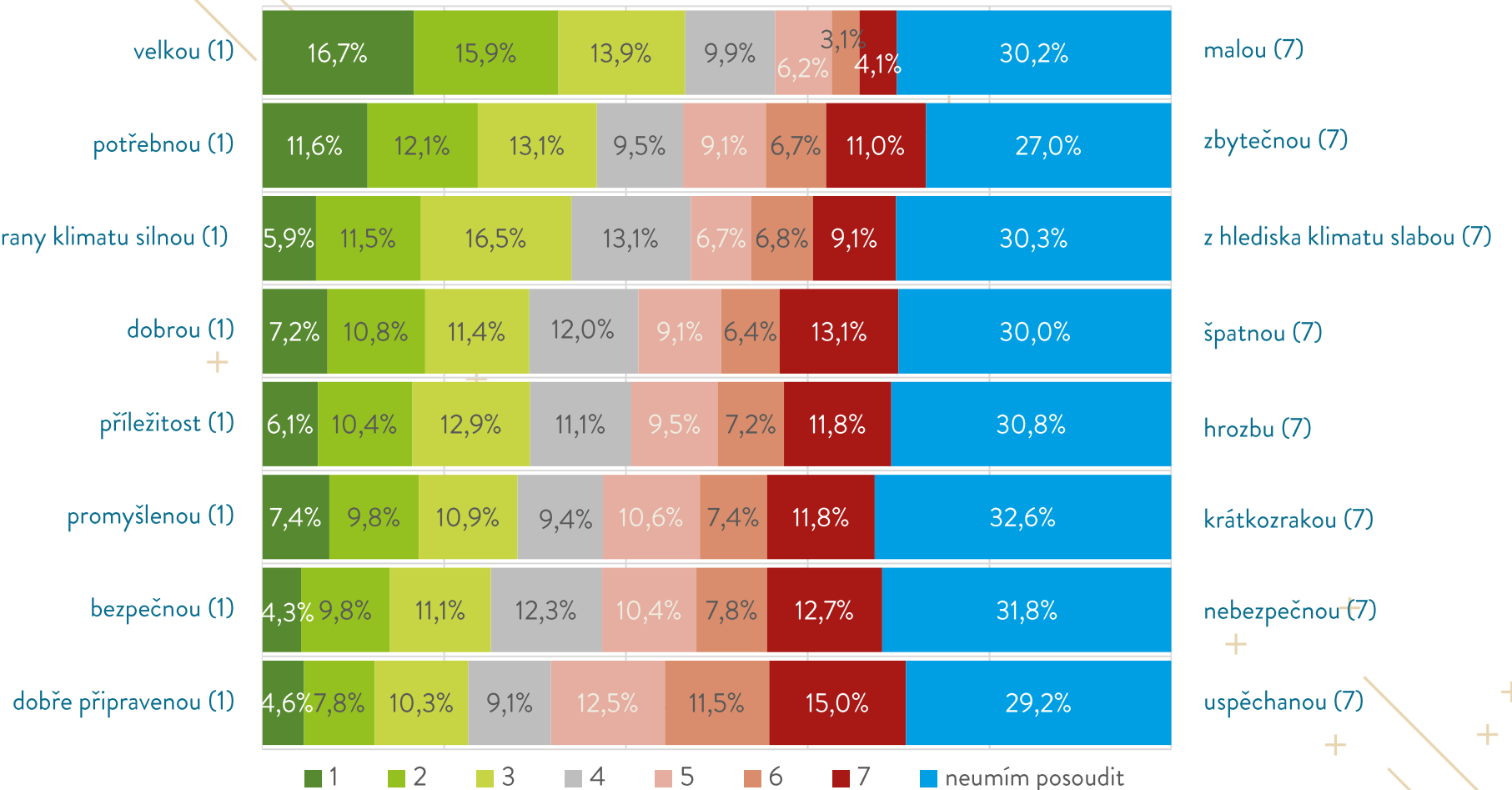
Často se mluví o tom, že pokud chceme významně zmírnit změnu klimatu, potřebuje naše ekonomika velkou přeměnu a modernizaci. Tento plán se označuje jako Zelená dohoda pro Evropu, neboli Green Deal. Myslíte si, že tato přeměna ekonomiky nějak ovlivní život v České republice?

počet respondentů = 725

Green Deal: velká, potřebná a úspěšná změna

Jakou změnu přinese podle obyvatel kraje Zelená dohoda pro Evropu?

Celkově jsou subjektivní očekávání spojená s dekarbonizací málo vyhraněná a více než čtvrtina obyvatel ji nedokáže posoudit. Dotazovaní považují **Green Deal** spíše za velkou změnu (46 %, za malou 13 %) a **potřebnou** (37 %, za zbytečnou 27 %). Na druhé straně však také **za úspěšnou** (39 %, za dobře připravenou 23 %). U dalších charakteristik je hodnocení ještě vyrovnanější.

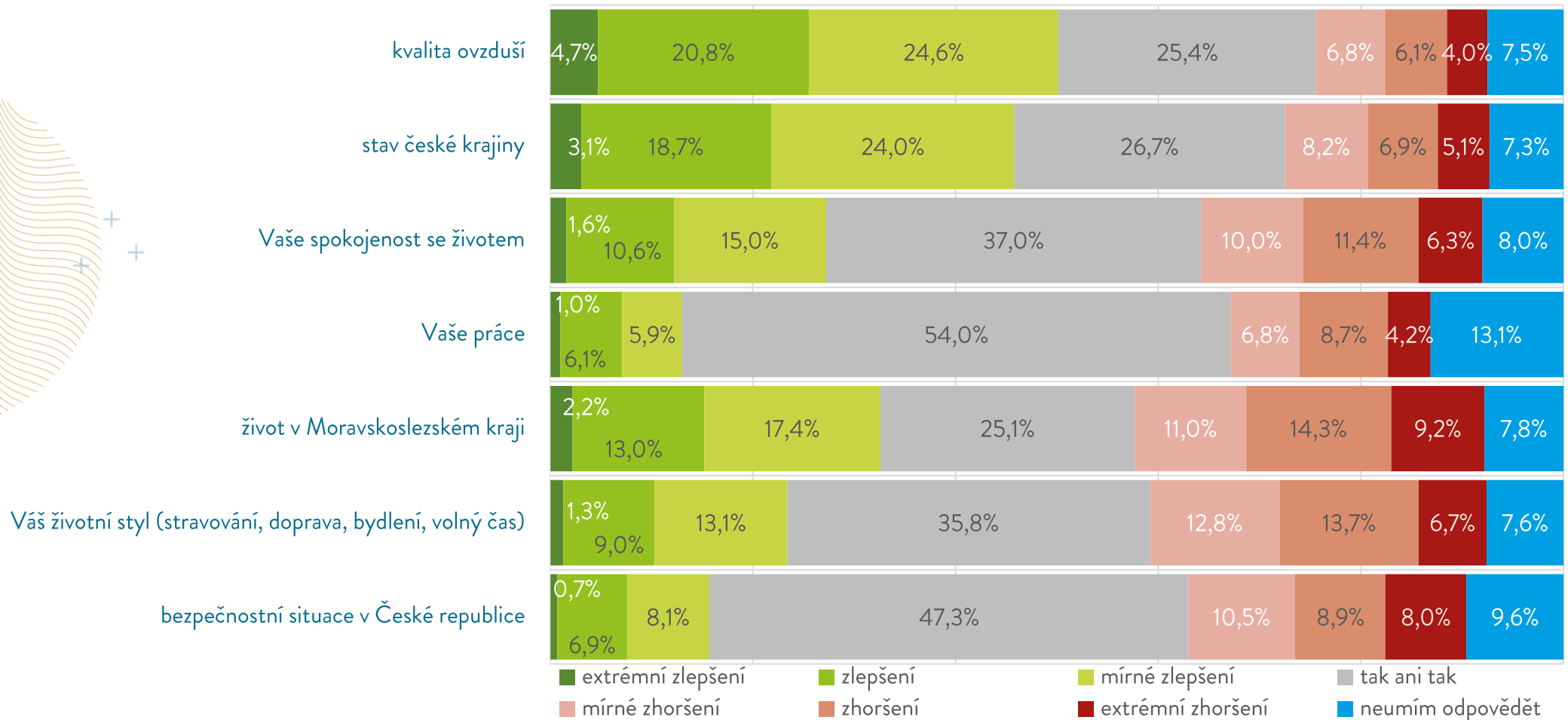
Green Deal: O jakou změnu by se mělo jednat?

počet respondentů = 1033

Názory na Green Deal: dobré pro životní prostředí, špatné pro ekonomiku #1

Jaké budou podle názorů obyvatel dopady Zelená dohody pro Evropu na vybrané oblasti?

Podle Moravskoslezské veřejnosti přinese transformace zlepšení pro životní prostředí. V oblasti kvality ovzduší čeká zlepšení 50 % dotázaných (zhoršení 17 %), u stavu české krajiny 46 % (zhoršení 20 %.) V případě spokojenosti se životem jsou tyto skupiny vyrovnané. **V ostatních oblastech pak více lidí očekává spíše zhoršení než zlepšení.** Poměrně častá je prostřední možnost „tak ani tak“.

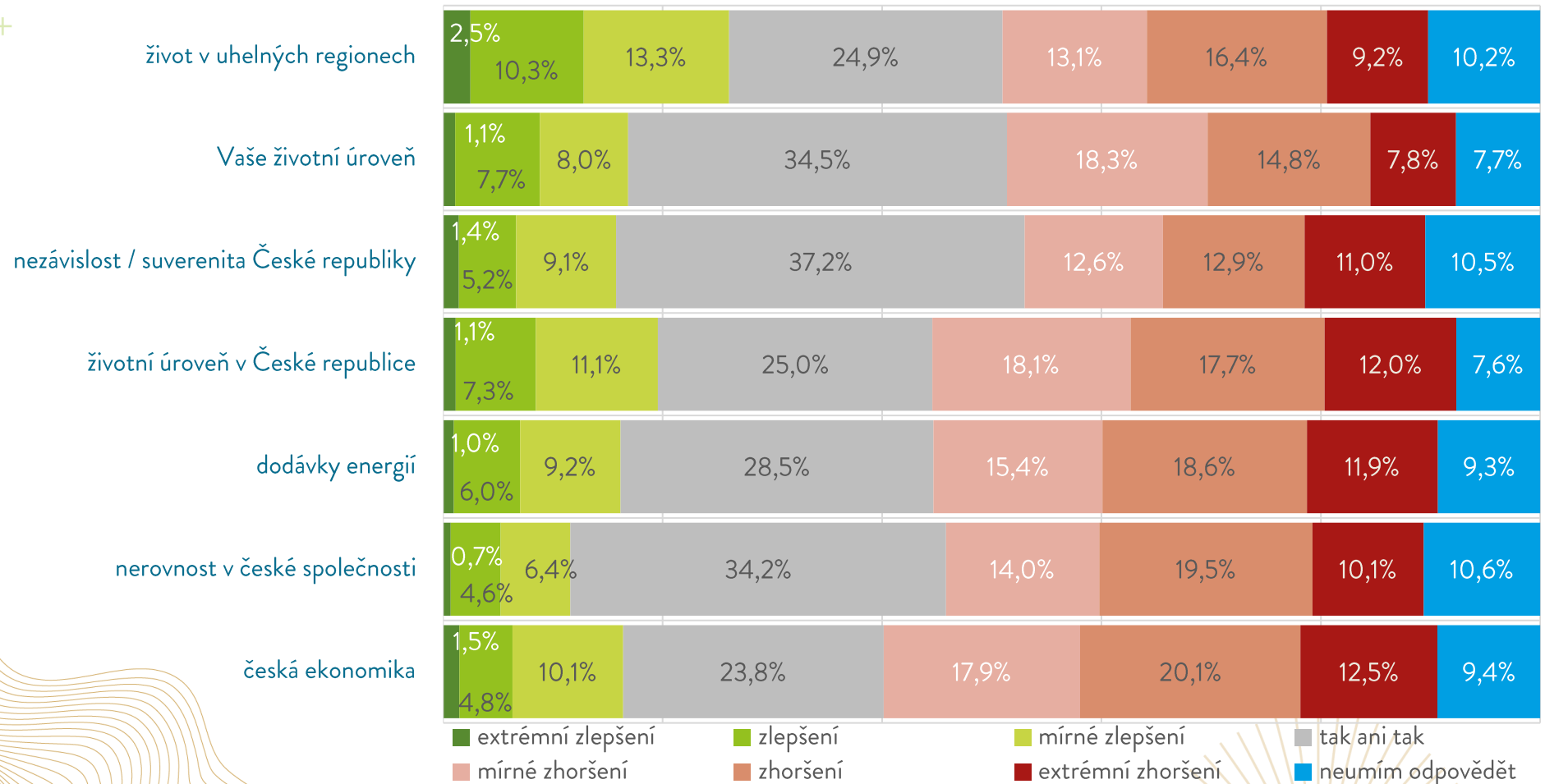
Jaký bude mít podle Vašeho názoru tento plán dopad v jednotlivých oblastech Vašeho života a české společnosti?

počet respondentů = 1033

Názory na Green Deal: dobré pro životní prostředí, špatné pro ekonomiku #2

Jaké budou podle názorů obyvatel dopady Zelená dohody pro Evropu na vybrané oblasti?

Zhoršení místní očekávají především v ekonomické a sociální oblasti. Podle názoru dotazovaných dopadne dekarbonizace na českou ekonomiku (zhoršení 50 %, zlepšení 16 %), životní úroveň (zhoršení 48 %, zlepšení 19 %), dodávky energií (zhoršení 46 %, zlepšení 16 %) či nerovnost v české společnosti (zhoršení 44 %, zlepšení 12 %). Také u života v uhelných regionech očekává více lidí zhoršení než zlepšení.

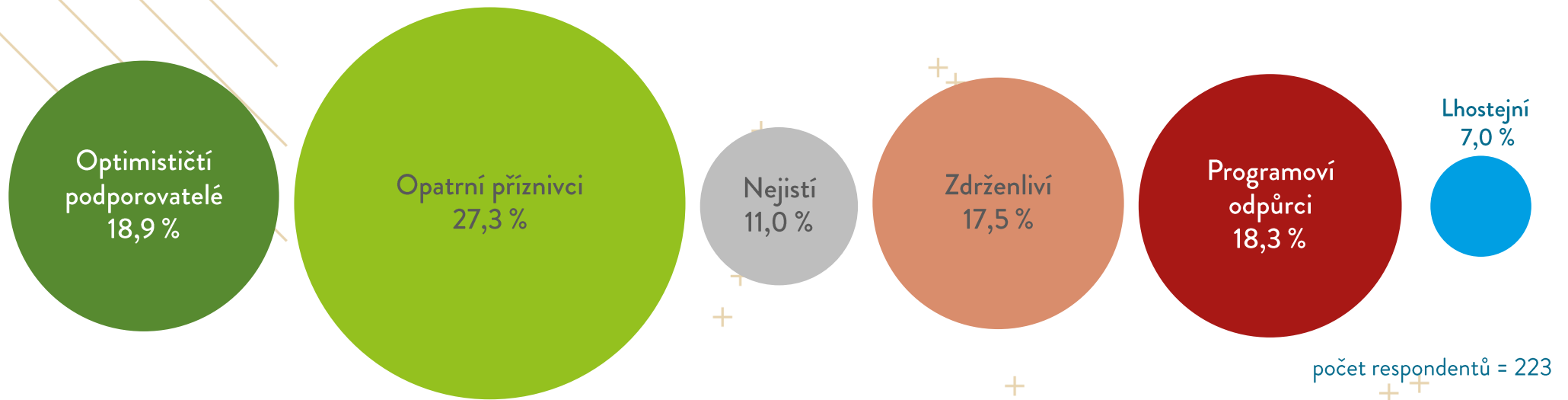
Jaký bude mít podle Vašeho názoru tento plán dopad v jednotlivých oblastech Vašeho života a české společnosti? počet respondentů = 1033

Cílové skupiny Moravskoslezského kraje z hlediska postojů k transformaci

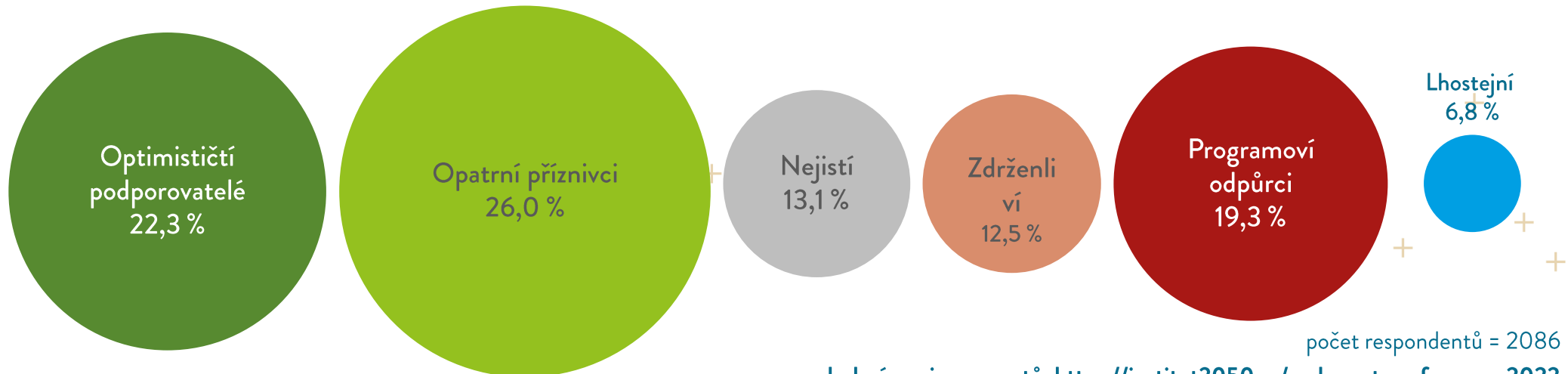
Na jaké skupiny můžeme obyvatele rozdělit na základě názorů na transformaci k nízkouhlíkové ekonomice?

Na základě statistické analýzy jsme mezi Čechy a Čěskami identifikovali šest segmentů, které se liší ve svém pohledu na European Green Deal, resp. transformaci a dekarbonizaci. V celorepublikovém vzorku bylo zahrnuto 223 respondentů z Moravskoslezského kraje. V porovnání níže vidíme, že obyvatelé kraje jsou více zastoupeni v segmentu zdrženlivých, ostatní rozdíly jsou pouze nepatrné.

Moravskoslezský kraj

Česká republika

The background is a light gray with various abstract patterns. In the top left, there's a sun-like icon with radiating lines. Diagonal lines and small plus signs are scattered across the upper left. On the right, there are concentric wavy lines and a large, stylized 'C' shape. In the bottom right, there's a grid of small dots and a diamond shape. The title is centered in a bold, dark blue font.

Narativy ochrany klimatu

Co si místní veřejnost myslí o ochraně klimatu a transformaci?

Jaké výroky je nejvíce oslovují, které vyvolávají nejsilnější nesouhlas?

Názory: chraňme klima, budme opatrní s ekonomikou #1

Souhlasí dotázaní s jednotlivými výroky o ochraně klimatu a transformaci k nízkouhlíkové ekonomice?

S níže uvedenými výroky souhlasí většina obyvatel Moravskoslezského kraje. **Ochrana přírody a krajiny, dostupnost zdravých potravin a čisté životní prostředí jsou pro ně důležité a přejí si, aby se jimi stát aktivně zabýval. Zásadním motivem pro ochranu klimatu se jeví být odpovědnost vůči dalším generacím.** Podle většiny veřejnosti však Evropskou unii nezajímá život běžných lidí v České republice.

Planetu je důležité chránit nejen pro lidi, ale také pro všechna zvířata a rostliny, která tu s námi žijí.

Český stát by měl provést opatření, aby se do naší krajiny vrátilo více života, např. ptáků a hmyzu.

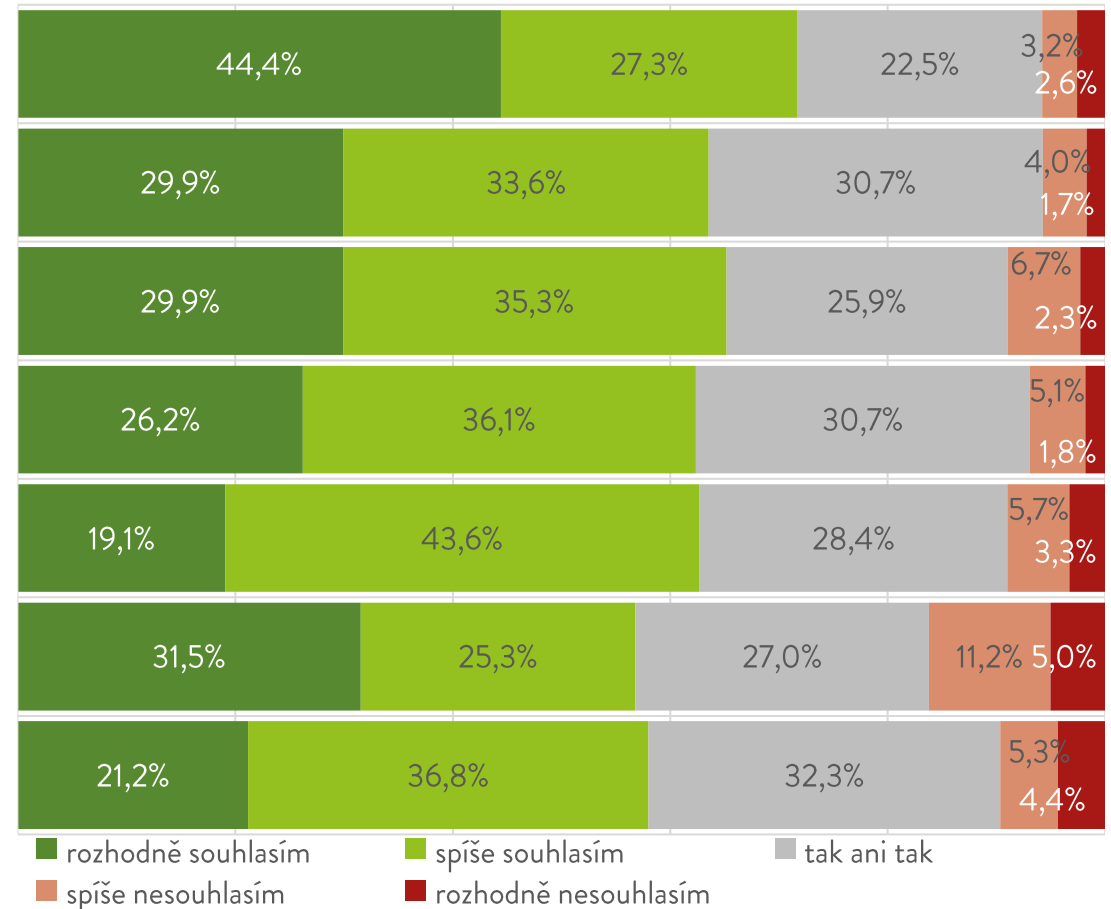
Kupujeme si příliš mnoho věcí, zažíváme příliš mnoho stresu.

Český stát by se měl mnohem více zasazovat o to, aby se zvýšila dostupnost zdravých potravin.

Je potřeba omezit špinavé technologie a využít ty, které jsou pro lidi i životní prostředí čisté.*

Evropské unii je ukradené, jak se žije běžným lidem v České republice.

Tváří v tvář hrozbě změny klimatu nesmíme obětovat příští generace.

Souhlasíte či nesouhlasíte s následujícími výroky?

počet respondentů = 1033
 *počet respondentů dosběr = 725

Názory: chraňme klima, budme opatrní s ekonomikou #2

Souhlasí dotázaní s jednotlivými výroky o ochraně klimatu a transformaci k nízkouhlíkové ekonomice?

Také u těchto výroků jasně převažuje souhlas veřejnosti. Ukazuje se, že **ochrana klimatu je považována za příležitost, jak náš život změnit k lepšímu. Napříč výzkumem se projevuje silná podpora pro obnovitelné zdroje**, které jsou podle lidí také cestou k energetické nezávislosti na Rusku. **Dalším apelem je potřeba více naslouchat odborníkům.** K politikům, fosilnímu byznysu a daním je veřejnost kritická.

Pokud se chceme zbavit energetické závislosti na Rusku, musíme ještě více investovat do obnovitelných zdrojů.

Daně by měly být vždy co nejnižší.

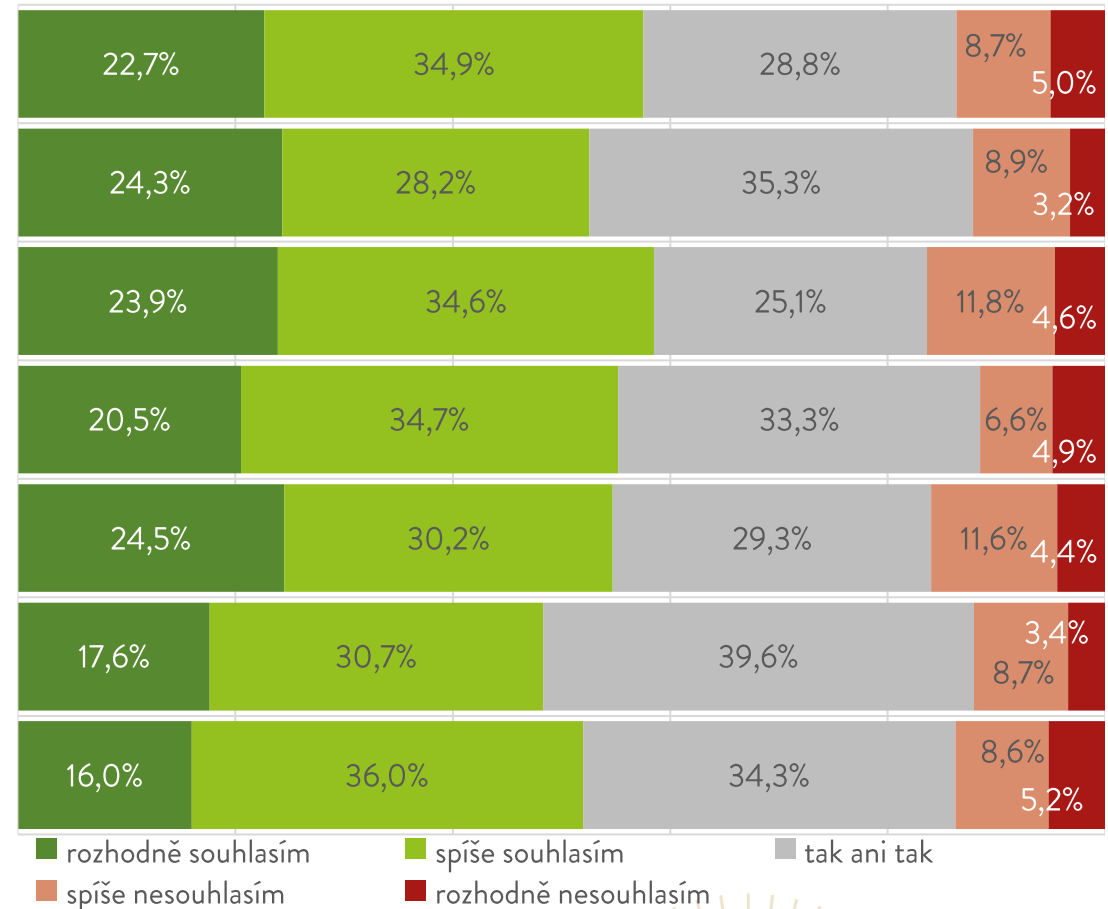
Jedním z největších trápení měst je hlučná doprava.*

Měli bychom už konečně poslouchat skutečné odborníky – klimatology, kteří před změnou klimatu varují.

Firmy, které vydělávají na plynu a uhlí, kašlou na to, jak změna klimatu dopadne na běžné lidi.*

Politici neřeší změnu klimatu, aby firmy nepřišly o kšeft.

Ochrana klimatu je příležitost změnit náš život k lepšímu.

Souhlasíte či nesouhlasíte s následujícími výroky?

počet respondentů = 1033
 *počet respondentů dosběr = 725

Názory: chraňme klima, budme opatrní s ekonomikou #3

Souhlasí dotázaní s jednotlivými výroky o ochraně klimatu a transformaci k nízkouhlíkové ekonomice?

Odpovědi na další výroky již naznačují určité rozpory. **Ekonomickou transformaci považují obyvatelé za nevyhnutelnou a Česko by se mělo do tohoto procesu zapojit. Zároveň si však myslí, že snižování emisí a transformace ekonomiky mohou ohrozit konkurenceschopnost a vést ke zchudnutí obyvatel v Česku.** Ekonomická pravidla však chtějí nastavit tak, aby zvýhodňovala ochranu klimatu.

Změna ekonomiky kvůli ochraně klimatu je nevyhnutelná, Česká republika by se měla jako ostatní země snažit, aby jí neujel vlak

Je důležité nastavit ekonomická pravidla tak, aby zvýhodňovala ty, kteří chrání klima.*

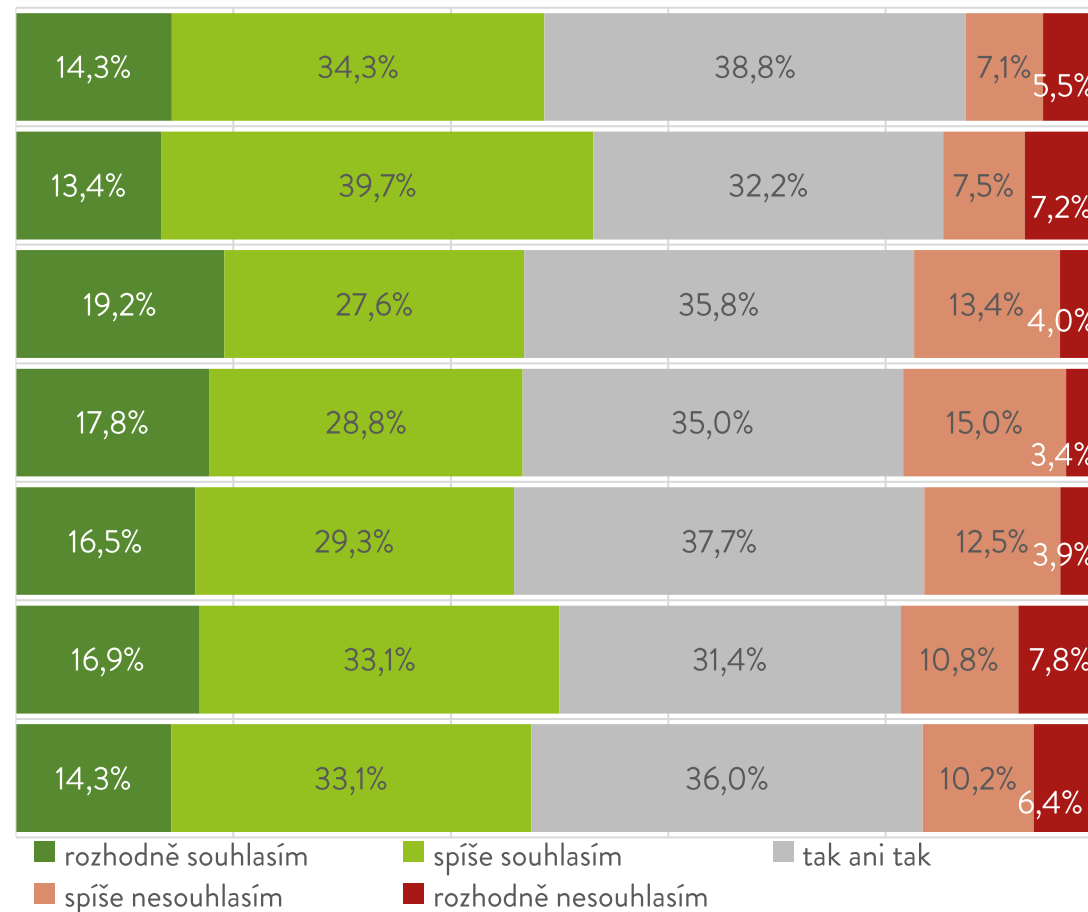
Každé omezení ze strany státu nakonec škodí lidem.

Naše snahy o snižování emisí jsou hrozbou pro konkurenceschopnost České republiky.*

Přechod naší ekonomiky a průmyslu na zelenější fungování povede ke zchudnutí obyvatel České republiky.

Žijeme v době klimatické krize.*

Pokud se země Evropské unie dohodly na snižování emisí skleníkových plynů, Česká republika by neměla zůstat pozadu.

Souhlasíte či nesouhlasíte s následujícími výroky?

počet respondentů = 1033
*počet respondentů dosběr = 725

Názory: chraňme klima, budme opatrní s ekonomikou #4

Souhlasí dotázaní s jednotlivými výroky o ochraně klimatu a transformaci k nízkouhlíkové ekonomice?

U těchto výroků je již souhlas veřejnosti méně jednoznačný, přibližně pětina dotázaných s nimi nesouhlasí. **Obyvatelé Moravskoslezského kraje se spíše přiklání k tomu, aby Česko snižovalo emise bez ohledu na postup jiných zemí, a vidí v tom také příležitost pro modernizaci ekonomiky.** Zároveň si však obyvatelé myslí, že změna energetiky by mohla ohrozit naši energetickou bezpečnost.

Změna naší energetiky na šetrnou ke klimatu by znamenala ohrožení naší energetické bezpečnosti, např. časté výpadky elektriny.*

Česká republika by měla snižovat své emise skleníkových plynů bez ohledu na to, zdali je budou snižovat i ostatní země.

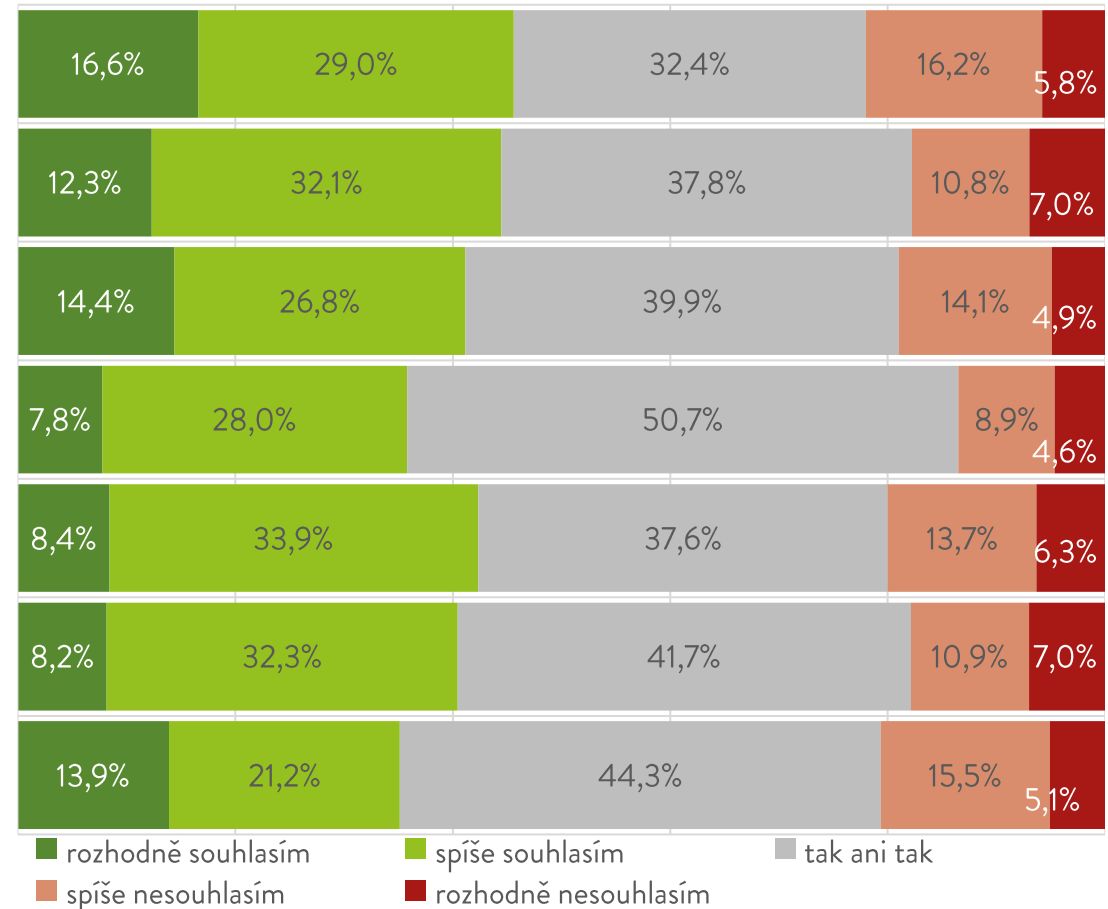
Všechna obchodní cla škodí ekonomice i lidem.*

Kdyby naše ekonomika brala více ohled na ochranu přírody a životního prostředí, dalo by to naší společnosti možnost zpomalit.

Česká vynalézavost a zlaté české ručičky si poradí s velkou změnou ekonomiky a energetiky, která Českou republiku v příštích letech čeká.*

Snižování emisí je mimořádná příležitost pro modernizaci české ekonomiky.

Dotace křiví trh, a tedy svobodné podnikání.

Souhlasíte či nesouhlasíte s následujícími výroky?

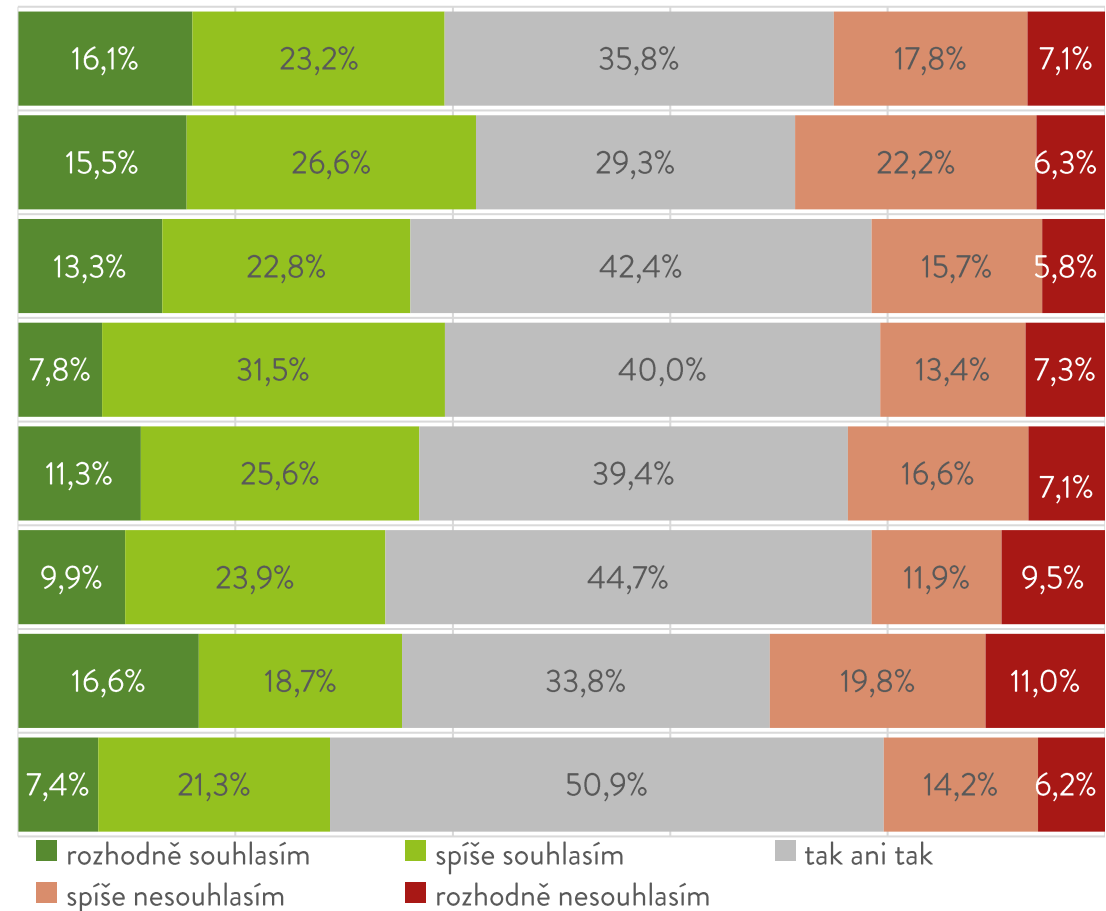
počet respondentů = 1033
 *počet respondentů dosběr = 725

Názory: chraňme klima, budme opatrní s ekonomikou #5

Souhlasí dotázaní s jednotlivými výroky o ochraně klimatu a transformaci k nízkouhlíkové ekonomice?

Při dalších výrocích stále těsně převládá souhlas nad nesouhlasem. **Dotazovaní tak spíše souhlasí s tím, že klima ničí hrstka bohatých a hlavním viníkem je současný kapitalismus. Obávají se, že Green Deal ohrozí průmysl v Česku, na druhou stranu však vidí potenciál pro nové pracovní příležitosti.** Dosažení energetické nezávislosti na Rusku vidí i v těžbě a spalování uhlí.

- Klima nejvíce ničí hrstka bohatých lidí.
- Zelená dohoda pro Evropu (Green Deal) by vedla k nevyhnutelnému krachu průmyslu v České republice.*
- Současný ekonomický kapitalistický systém je hlavním viníkem změny klimatu.
- Změna ekonomiky přinese nové pracovní příležitosti v nových odvětvích.
- Pokud chceme být energeticky nezávislí na Rusku, musíme těžit a spalovat více českého uhlí.
- Přestože změna ekonomiky může přinést snížení životní úrovně, nemáme jinou možnost – pokud chceme předejít přírodním katastrofám a společenským...
- Teplo a elektřina se zdražuje kvůli ekofanatikům.
- Kdyby Evropská unie trvala na Zelené dohodě pro Evropu (Green Deal), Češi ji přecházejí.

Souhlasíte či nesouhlasíte s následujícími výroky?

počet respondentů = 1033
*počet respondentů dosběr = 725

Názory: chraňme klima, budme opatrní s ekonomikou #6

Souhlasí dotázaní s jednotlivými výroky o ochraně klimatu a transformaci k nízkouhlíkové ekonomice?

V názorech na předposlední soubor výroků je veřejnost rozštěpena a nepřiklání se jednoznačně ani na jednu stranu. **Přibližně třetina lidí však vyjadřuje přesvědčení, že je změnou klimatu více znepokojena než naše vláda. Na druhou stranu přibližně 30 % dotazovaných souhlasilo s tím, že ochrana klimatu je výmysl Evropské unie, nebo že se to s ochranou klimatu přehání.**

Česká republika není dost bohatá na to, aby si ochranu klimatu mohla dovolit.

Změnou klimatu jsem znepokojen(a) víc než naše vláda.*

Každý ekonomický růst znamená ničení planety.

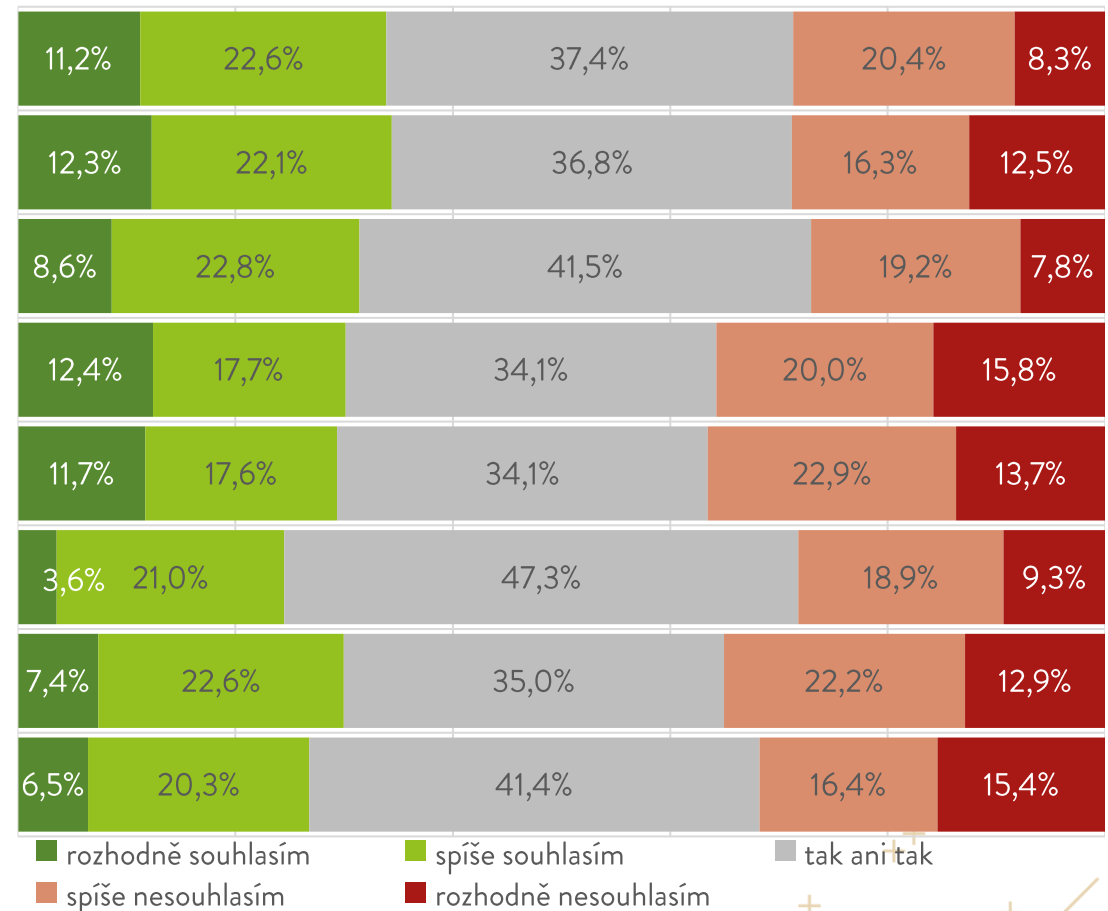
Ochrana klimatu je výmysl Evropské unie.

S ochranou klimatu se to přehání.

Díky stamiliardám korun určeným na přeměnu ekonomiky a snižování emisí se nám podaří tuto změnu úspěšně zvládnout.

Změny klimatu by České republice více prospěly, než ji poškodily.*

Zelená dohoda pro Evropu (Green Deal) bude pro Českou republiku přínosná.

Souhlasíte či nesouhlasíte s následujícími výroky?

počet respondentů = 1033
 *počet respondentů dosběr = 725

Názory: chraňme klima, budme opatrní s ekonomikou #7

Souhlasí dotázaní s jednotlivými výroky o ochraně klimatu a transformaci k nízkouhlíkové ekonomice?

Při poslední skupině výroků již převažují nesouhlasné odpovědi. Moravskoslezská veřejnost tak například nesouhlasí s tím, že je v době války na Ukrajině zbytečné se zabývat ochranou klimatu, že by zvýšení teploty v ČR o 2 stupně nemělo vážné dopady, nebo že jsou obnovitelné zdroje energie slepá ulička. Na druhé straně si ale nemyslí, že transformace ekonomiky pomůže snížit sociální rozdíly.

Ochrana klimatu jsou jenom další levičácké pokusy říkat lidem, co smí a nesmí.

Ochrana klimatu musí být nadřazena všem ostatním problémům, které musíme v současnosti řešit

Ochrana klimatu je tématem jenom pro bohaté lidi.

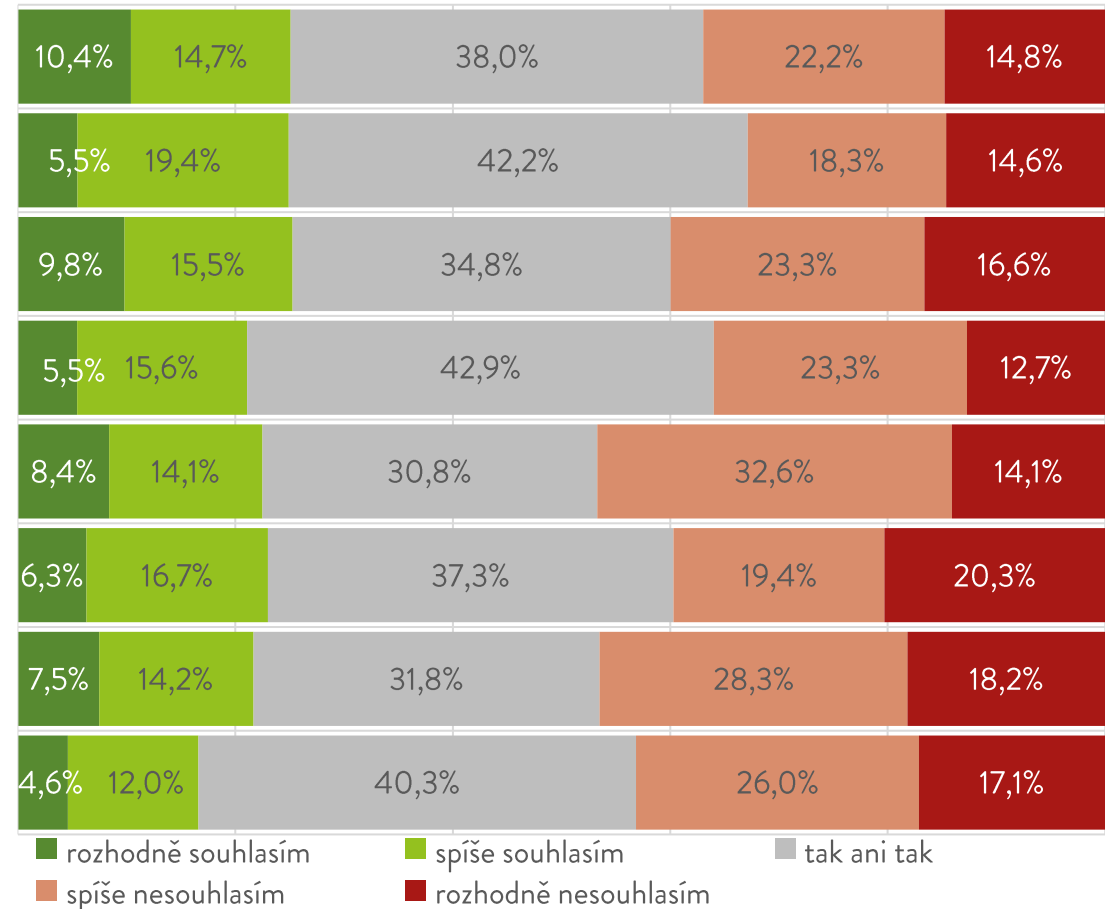
Ukazuje se, že obnovitelné zdroje energie jsou beznadějná slepá ulička.

Kdyby se světová průměrná teplota zvýšila o 2 stupně Celsia, nemělo by to pro Českou republiku žádné vážné dopady.*

Německý přístup k energetice je obdivuhodný.*

V době, kdy probíhá válka na Ukrajině, je zbytečné se zabývat ochranou klimatu.

Přeměna české ekonomiky spojená s ochranou klimatu pomůže snížit sociální rozdíly mezi lidmi.

Souhlasíte či nesouhlasíte s následujícími výroky?

počet respondentů = 1033
 *počet respondentů dosběr = 725

The background is a light gray with various abstract patterns. In the top left, there is a stylized sun with radiating lines. Diagonal lines and small plus signs are scattered across the upper left. On the right, there are concentric wavy lines and a large, thick, curved shape. In the bottom right, there is a grid of small white dots. The title is centered in a bold, dark blue font.

Osobní zapojení do ochrany klimatu

Mají obyvatelé dostatek informací o možnostech zapojení do ochrany klimatu?

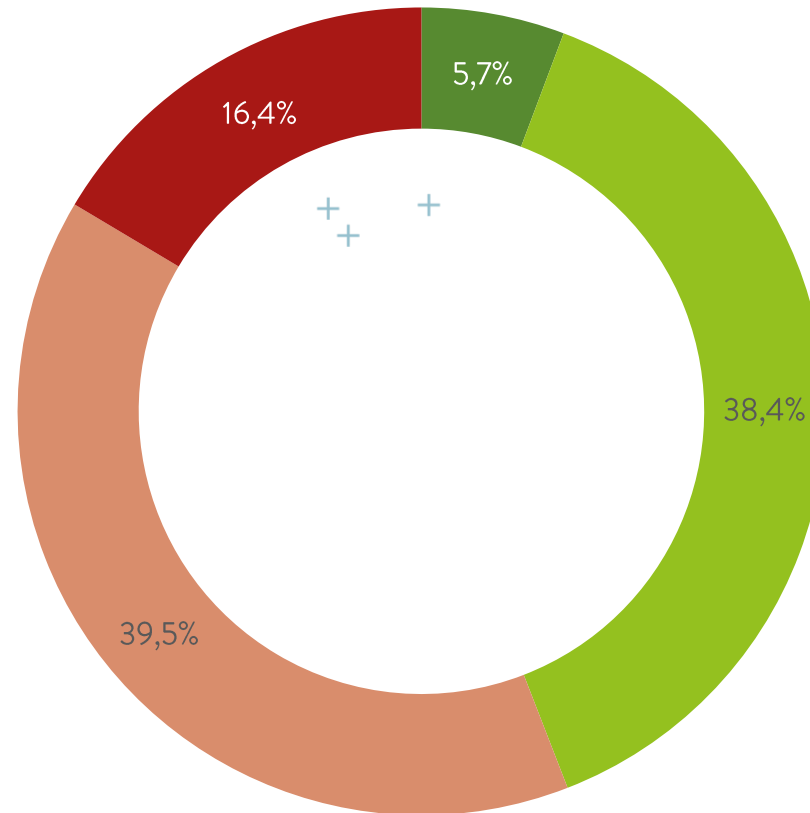
Co jsou do budoucna ochotni pro ochranu klimatu udělat?

Jak by reagovali, kdyby se kvůli snižování emisí některé aktivity omezily?

Většina tápe, jak ve svých domácnostech snižovat emise

Mají obyvatelé kraje dostatek informací o tom, jak mohou osobně přispět ke snížení emisí skleníkových plynů?

Většina veřejnosti (56 %) se vyjádřila, že nemá dostatek informací o tom, jak by osobně mohli přispět k ochraně klimatu. Až 16 % dotázaných přitom uvedlo, že je určitě nemá. Naopak pouze 6 % obyvatelů kraje odpovědělo, že určitě má dostatek informací. Jak přitom víme z jiných výzkumů, lidé mají tendenci svoji informovanost spíše nadhodnocovat.

■ určitě ano
■ spíše ano
■ spíše ne
■ určitě ne

Řekl(a) byste, že máte tolik informací, kolik potřebujete vědět, o tom, jak Vy osobně můžete svým chování přispět ke snížení emisí skleníkových plynů?

počet respondentů = 725

Limitovaná ochota finančně a občansky se podílet na ochraně klimatu #1

Nakolik jsou Moravskoslezští do budoucna ochotní se více zapojovat do ochrany klimatu?

Moravskoslezská veřejnost je do jisté míry do budoucna ochotna omezit svoje lety letadlem (44 % ochotných, 26 % neochotných). U všech dalších opatření a kroků již převažuje neochota nad ochotou. Čtvrtina veřejnosti však připouští snížení spotřeby masa a živočišných produktů, změnu svého způsobu života kvůli snižování emisí i volbu politických stran, které by podporovaly transformaci ekonomiky.

omezil(a) svoje lety letadlem jen na místa, kam se prakticky nelze dostat autem nebo hromadnou dopravou

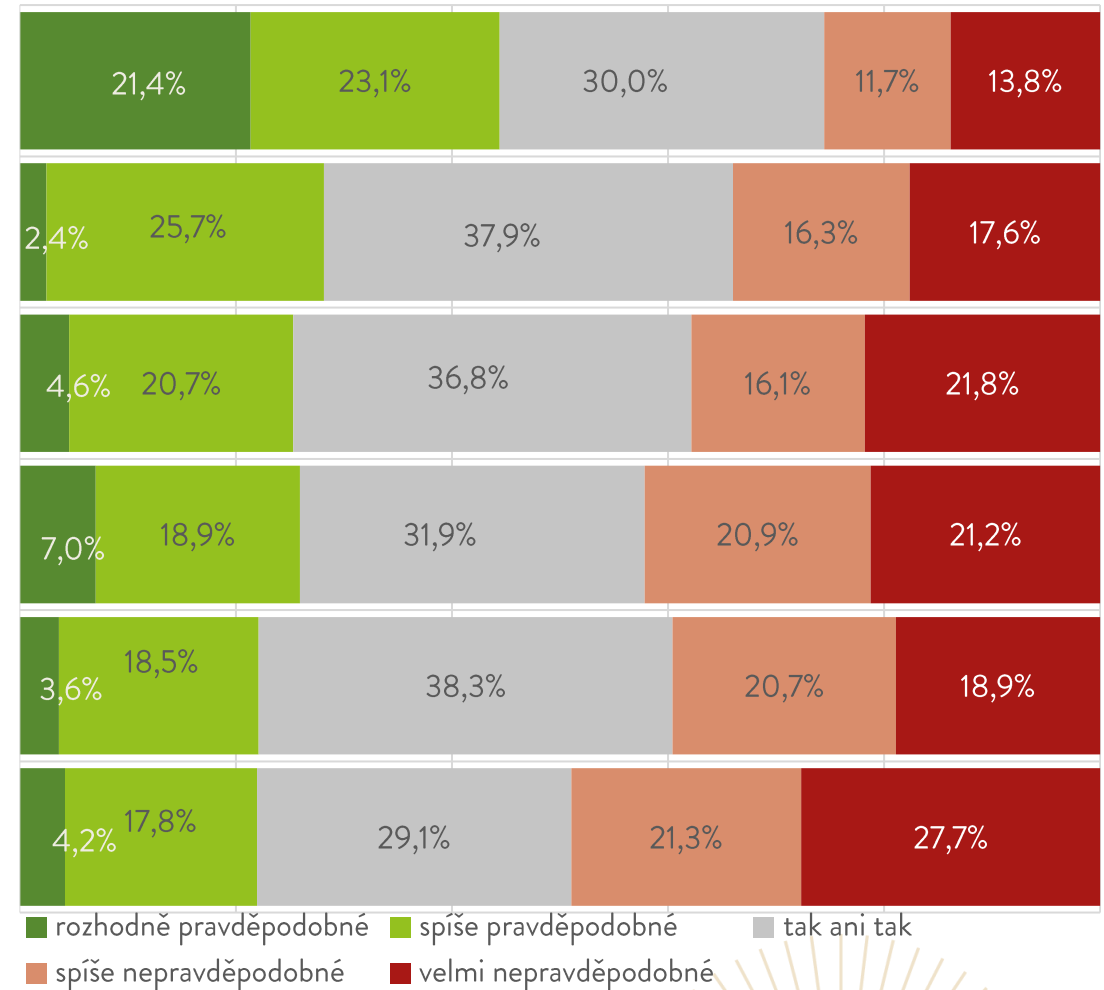
změnil(a) svůj způsob života kvůli snižování emisí v naší ekonomice

volil(a) politické strany či hnutí, které budou podporovat změnu ekonomiky pro zmírnění změny klimatu

na polovinu snížil(a) množství masa a živočišných produktů ve svém jídelníčku

záměrně odebíral(a) elektřinu pouze od dodavatele, který vyrábí 100 % energie z obnovitelných zdrojů

pořídil(a) si hybridní vozidlo

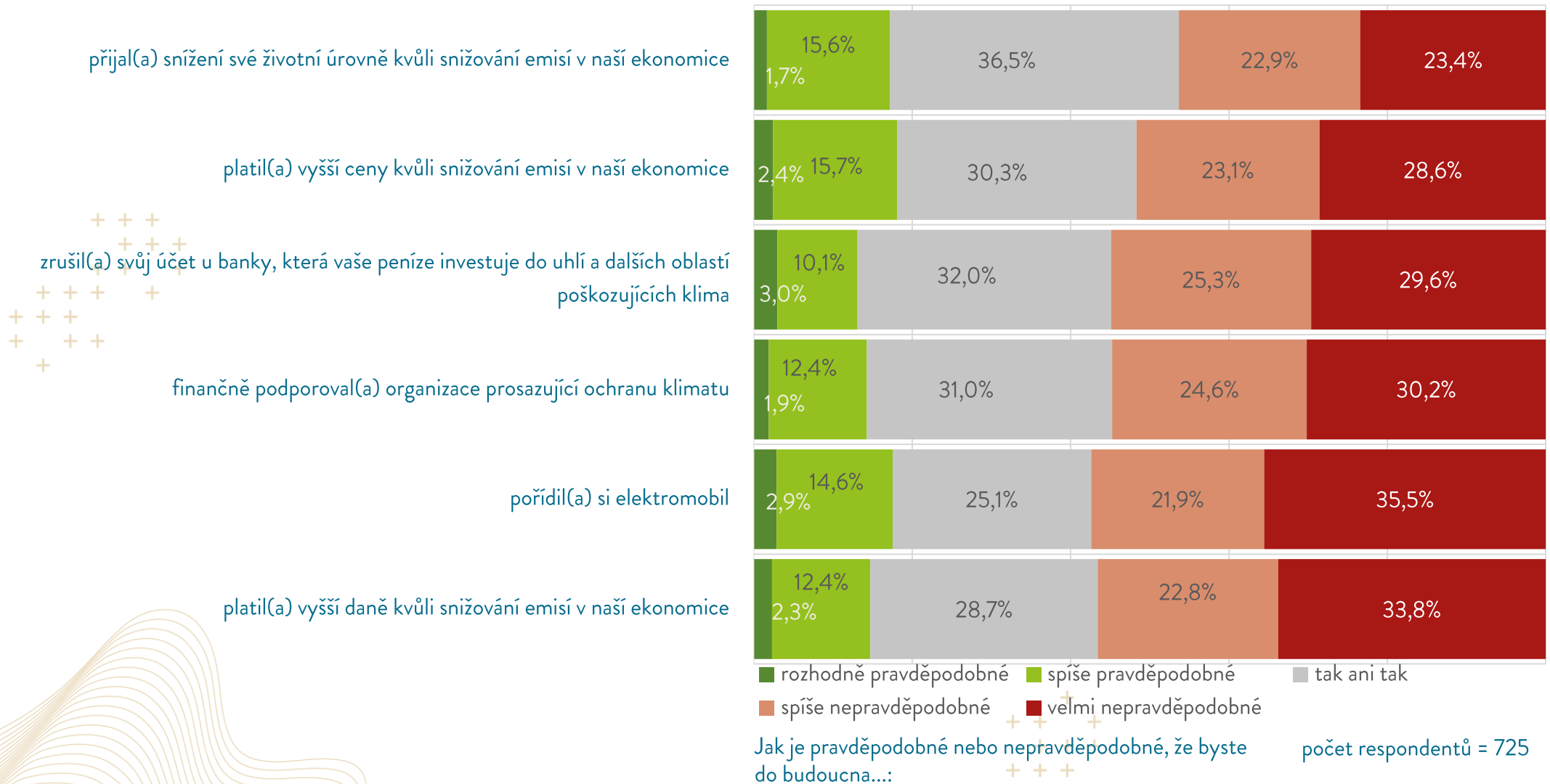
Jak je pravděpodobné nebo nepravděpodobné, že byste do budoucna...

počet respondentů = 725

Limitovaná ochota finančně a občansky se podílet na ochraně klimatu #2

Nakolik jsou dotazovaní ochotni se do budoucna více zapojit do ochrany klimatu?

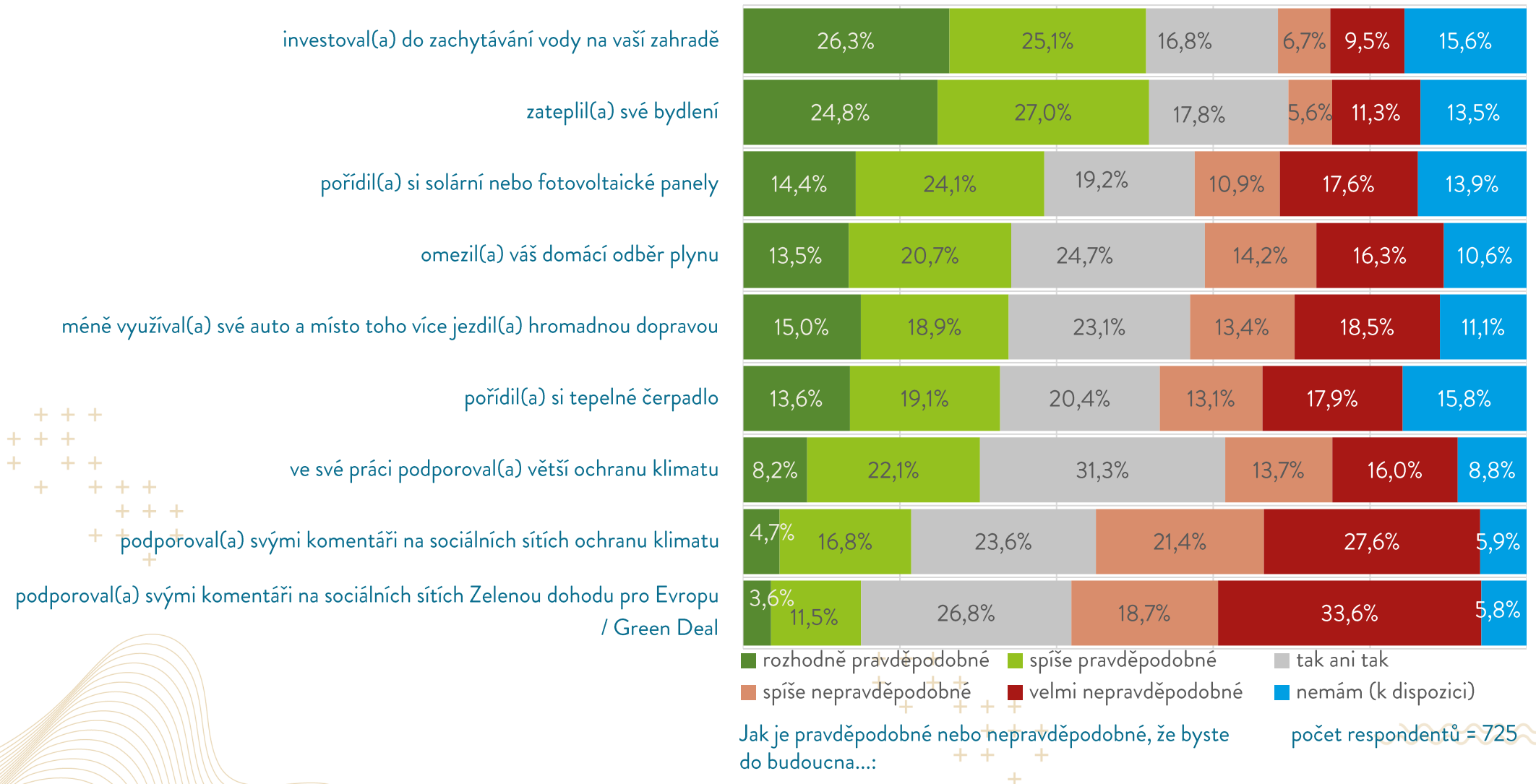
U dalších opatření již jednoznačně převládá neochota zdejší veřejnosti se do nich zapojovat. Více než polovina zúčastněných není ochotna kvůli snižování emisí v ekonomice platit vyšší daně (57 %) nebo ceny (52 %), finančně podporovat organizace prosazující ochranu klimatu (55 %), nebo zrušit svůj účet u banky, která peníze investuje do uhlí a dalších oblastí poškozujících klima (55 %).

Vysoký potenciál v domácnostech, nižší v občanské angažovanosti

Nakolik jsou místní do budoucna ochotni se více zapojit do ochrany klimatu?

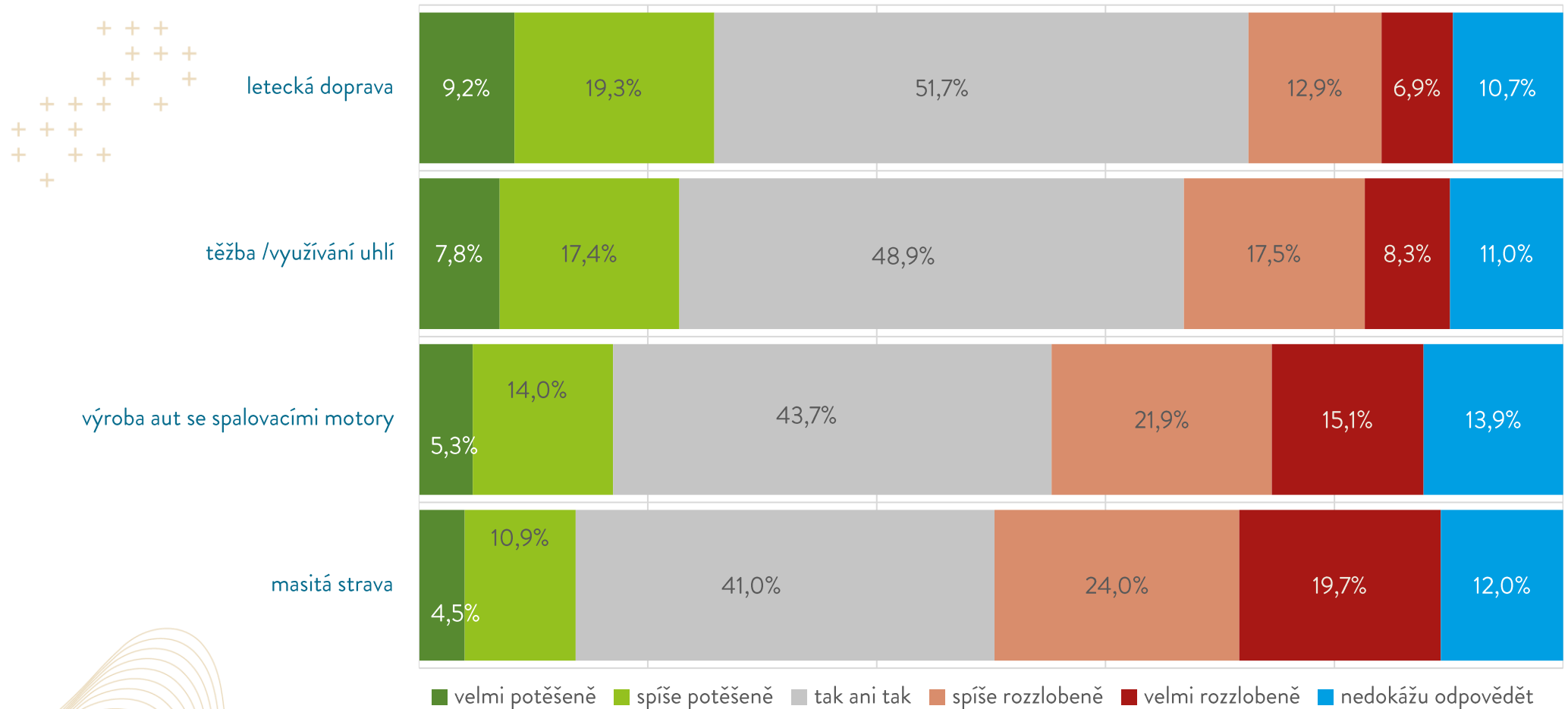
Více než polovina obyvatel kraje je ochotna zateplit své bydlení (51 %) nebo investovat do zachytávání vody na zahradě (51 %). Ochota nad neochotou převažuje i u dalších domácích opatření, jako jsou investice do solárních či fotovoltaických panelů, tepelného čerpadla, omezení spotřeby plynu i využívání auta. Většina veřejnosti naopak odmítá angažovat se v prospěch ochrany klimatu na sociálních sítích.

Letecké dopravy se obyvatelé vzdají, masa a aut se spalovacími motory těžko

Jak by moravskoslezská veřejnost reagovala, kdyby se kvůli ochraně klimatu omezovaly emisně náročné produkty a služby?

Ne tak odmítavě, jak bychom asi očekávali. Více lidí by překvapivě spíše potěšilo než rozzlobilo omezení letecké dopravy (42 % potěšilo, 15 % rozzlobilo). Omezení těžby a využívání uhlí by přibližně stejný podíl uvítalo (25 %) než popudilo (26 %). Větší část veřejnosti by pak našel zákaz výroby aut se spalovacími motory (rozzlobilo 37 %, potěšilo 19 %) i omezení masité stravy (rozzlobilo 44 %, potěšilo 15 %)

Jak byste reagoval(a) na to, kdyby se kvůli ochraně klimatu omezovala...?

počet respondentů = 725

The background is a light gray with various abstract patterns. In the top left, there is a sun-like icon with radiating lines. Diagonal lines and small plus signs are scattered across the upper left. On the right, there are concentric wavy lines and a large, faint 'C' shape. In the bottom right, there is a grid of small white dots. A green triangle is on the left, and a blue rectangle is below it. A wavy line is at the bottom center.

Individuální podmínky domácností

Kolik obyvatel kraje bydlí v zatepleném domě?

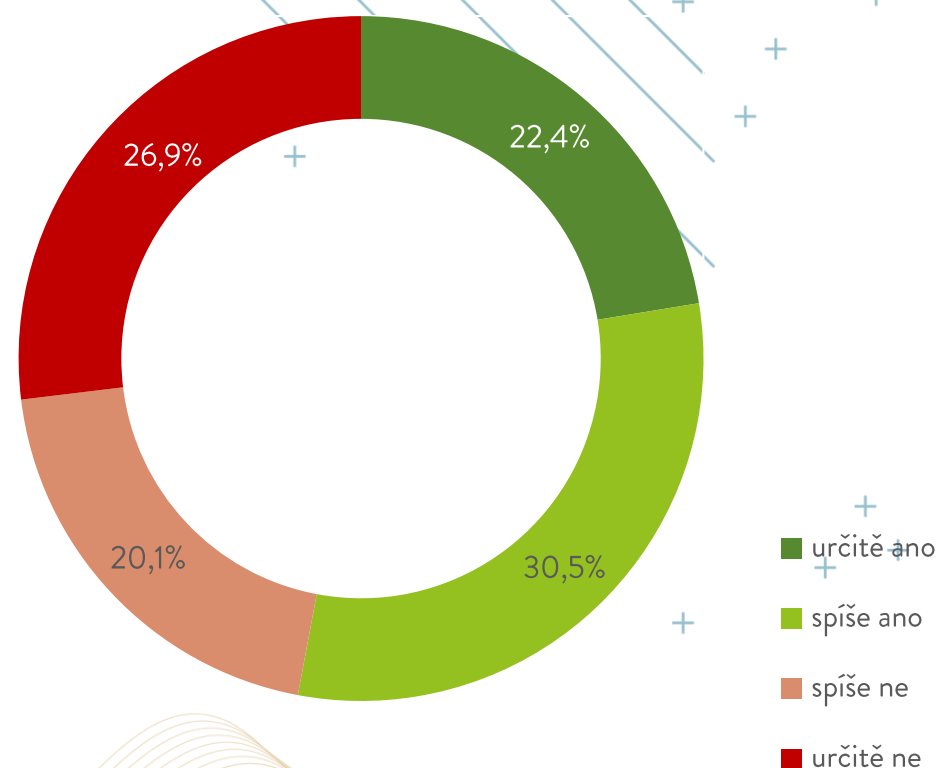
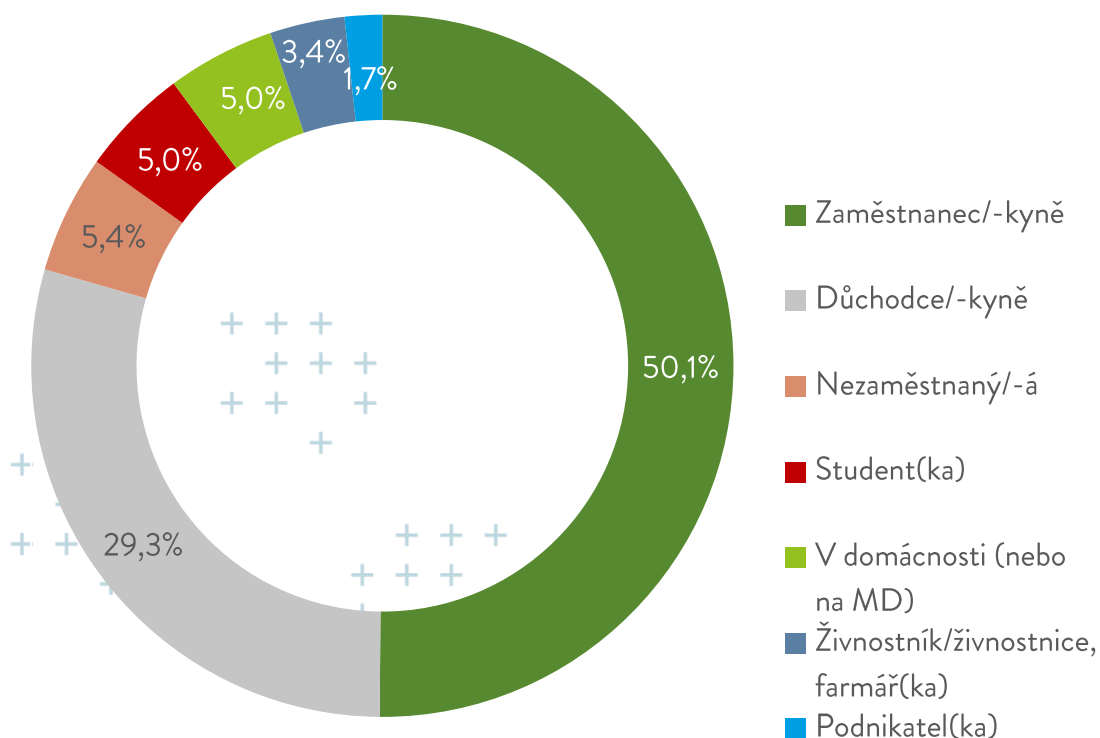
Jakým způsobem vytápějí své domácnosti?

Kolik kilometrů denně v průměru najezdí osobním autem?

Téměř polovinu obyvatel by zaskočil neočekávaný výdaj

Jaké je sociální postavení dotazovaných? Dokázali by zaplatit neočekávaný výdaj ve výši 10 000 Kč?

Polovinu dotázaných tvoří zaměstnanci a zaměstnankyně, necelou třetinu pak důchodci a důchodkyně. Zareprezentováni byly také další skupiny včetně nezaměstnaných, studentů, lidí v domácnosti, živnostníků a podnikatelů. Velká část obyvatel kraje nemá dostatečné úspory: 47 % obyvatel by nedokázalo zaplatit neočekávaný výdaj ve výši 10 000 Kč, přitom 27 % oslovených „určitě ne“.

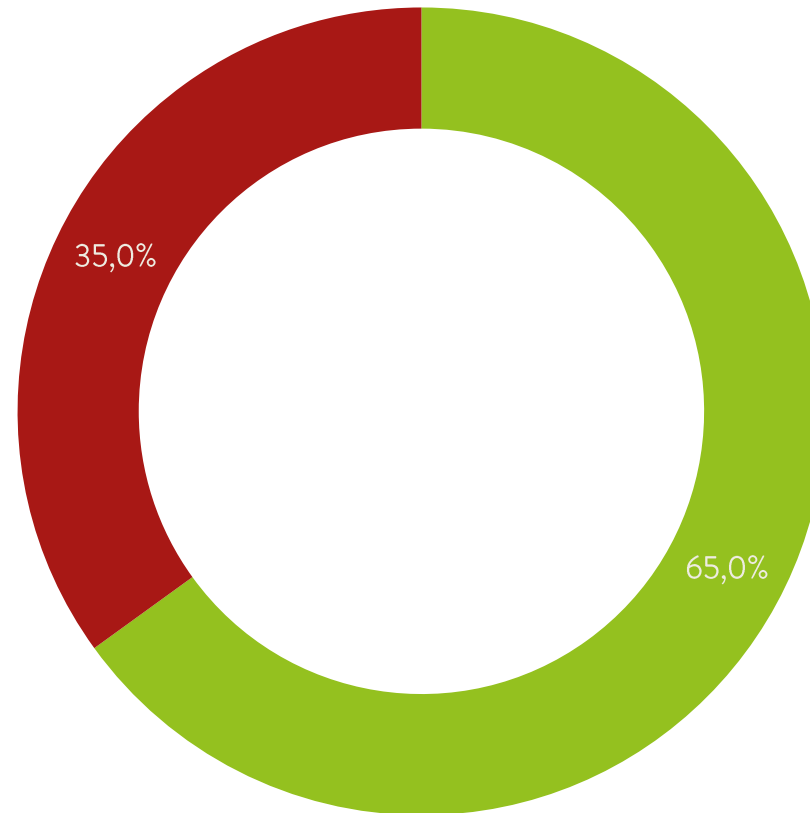
Jaké je Vaše sociální postavení?
počet respondentů = 1033

Můžete si dovolit zaplatit neočekávaný výdaj 10 000 Kč?
počet respondentů = 725

Třetina obyvatel kraje stále nemá zatepleno

Je dům, ve kterém bydlíte, zateplený?

Necelé dvě třetiny (65 %) dotázaných uvádějí, že bydlí v domě, který je zateplený. Stále tak zůstává více než třetina obyvatel žijících v nezatepleném domě, což může významně zvyšovat jejich náklady na bydlení. Tento poměr odpovídá i výsledkům z celorepublikového vzorku, podle kterých bydlí v zatepleném domě 64 % Čechů a Češek.

■ ano ■ ne

počet respondentů = 1033

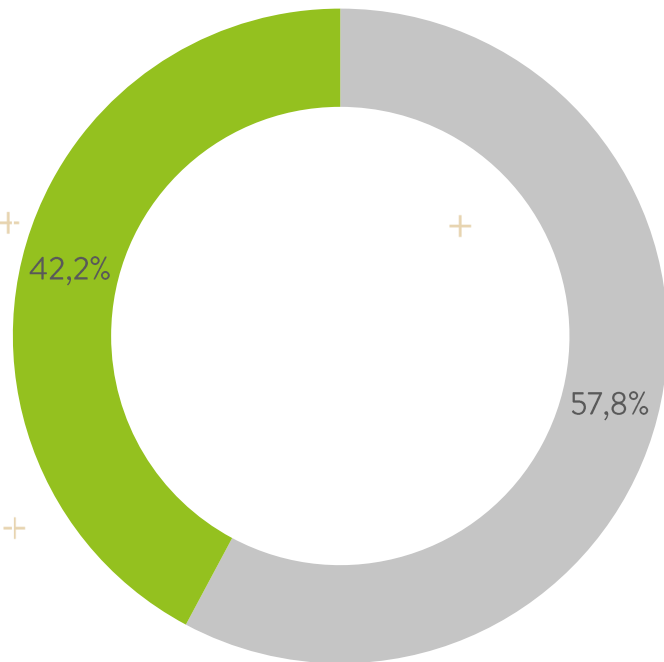
Je dům, ve kterém bydlíte, zateplený?

Většina je připojena na centrální dodávku tepla, nejčastější je plyn

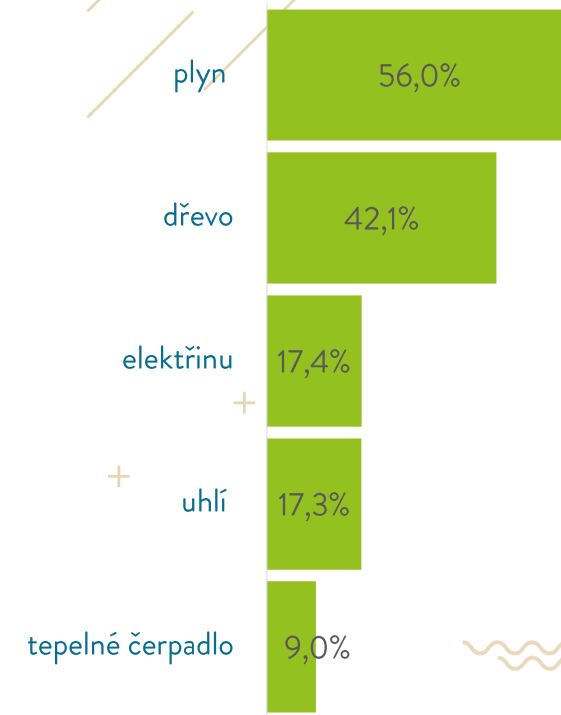
Jakým zdrojem jsou vytápěny byty či domy v Moravskoslezském kraji? A čím domácnosti topí?

Většina z dotázaných obyvatel (59 %) má svůj byt nebo dům vytápěn centrální dodávkou tepla. Je to výrazně více než v průměru České republiky, kde naopak převládá vlastní vytápění (58 %). **V případě vlastního vytápění místní nejvíce využívají plyn (56 %) a dřevo (42 %).** Elektřinu a uhlí pak topí shodně 17 % dotázaných.

Jakým způsobem je vytápěna vaše bytová jednotka nebo dům?

počet respondentů = 1033

Jaký zdroj používáte pro vytápění vaší bytové jednotky nebo domu?

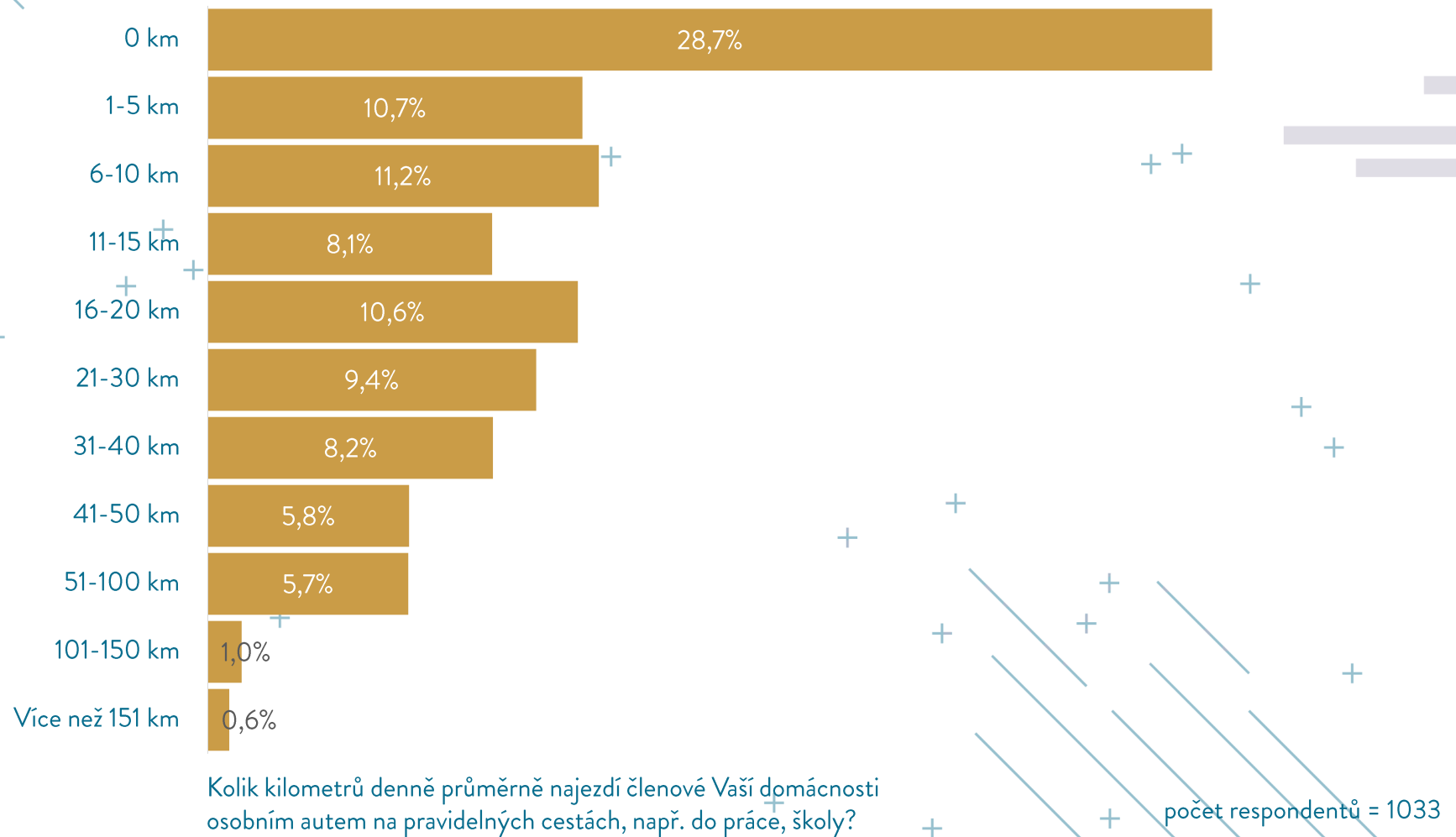
počet respondentů = 436

Více než čtvrtina nejezdí autem vůbec, další třetina pak méně než 15 km denně

Kolik v průměru denně najezdí členové domácnosti dotázaných osobním autem?

Většina domácností v průměru najezdí do 40 km. Podle 30 % dotázaných najezdí členové jejich domácnosti na pravidelných cestách do 15 km, dalších 28 % pak uvedlo mezi 16 až 40 km, 29 % obyvatel uvedlo, že se automobil ve své domácnosti na denní bázi nepoužívají.

Průměrné jízdy obyvatel Moravskoslezského kraje se zásadně neliší od celorepublikového vzorku.

The background is a light gray with various abstract patterns. In the top left, there's a sun-like icon with radiating lines. Diagonal lines and small plus signs are scattered across the upper half. On the right, there are concentric wavy lines and a large, faint 'C' shape. In the bottom right, there's a grid of small dots and a wavy line. A green triangle is on the left side, and a blue rectangle is below it.

Závěrem: Dvanáct tipů pro oslovení veřejnosti

Co vyplývá z prezentovaných dat pro praxi ochrany klimatu?

Co víme o tom, jak s veřejností o klimatických otázkách (ne)komunikovat?

Na jaká témata by bylo prospěšné se zaměřit?

Co vyplývá z výsledků výzkumu pro praxi? #1

1) Od popisu problému k řešení

Většina obyvatel kraje je přesvědčena, že změna klimatu již probíhá a další desetina si myslí, že nastane v budoucnu (str. 26). Dotazovaní očekávají, že do budoucna budou více ohroženi suchem, letními vedry i znečištěním ovzduší (str. 28). Zároveň si uvědomují, že řešení změny klimatu již nemůžeme odkládat a musíme začít konat (str. 33). Nemají však jasnou představu o cestách k mitigaci změny klimatu ani o konkrétních o politikách a opatřeních v různých oblastech, ani o jejich efektivitě.

2) Nedostatek faktů o změně klimatu a transformaci k nízkouhlíkové ekonomice

Informovanost obyvatel o klimatických otázkách, ochraně klimatu i připravované transformaci je náhodná a útržkovitá (str. 29-31). Nedostatečnou informovanost o Zelené dohodě pro Evropu přitom sami reflektují (str. 54). Proklimatické postoje tak nejsou pevně ukotveny ve faktech, tudíž jsou snadněji ovlivnitelné a manipulovatelné. Pro veřejnou debatu je tak zásadní v příštích letech šířit věcné a srozumitelné informace z kvalitních zdrojů, které obyvatelům pomůžou tématu věcně porozumět.

3) Podpora pro řadu klimatických opatření

Mnoho opatření na snižování emisí skleníkových plynů na národní a zejména krajské úrovni má vysokou podporu místních. Týká se to investic do obnovitelných zdrojů i zvýšení příspěvků na jejich pořízení. Ekonomické investice a dotace mají u veřejnosti zelenou i v celé řadě dalších oblastí (str. 37 a 38). V rámci kraje obyvatelé podporují různá adaptační opatření (str. 40 a 41). Poptávka je také po vytvoření celostátních i regionálních plánů na snižování emisí skleníkových plynů (str. 37). Z energetických zdrojů jsou celkově nejvíce preferované ty obnovitelné (str. 36).

4) Politická odpověď na socio-ekonomické obavy z transformace

Většina moravskoslezské veřejnosti si uvědomuje, že řešení změny klimatu nemůžeme dále odkládat (str. 33), že důsledná ochrana klimatu vyžaduje výraznou proměnu fungování společnosti (str. 34) a požaduje od celé řady aktérů jejich intenzivnější zapojení do transformace k nízkouhlíkové ekonomice (str. 35). Zároveň však lidé prožívají mnoho nejistot souvisících s ochranou klimatu a transformací (str. 58 a 59). Jako rozhodující se z hlediska veřejného mínění ukazuje být socio-ekonomická dimenze transformace. Zásadní bude zabránit přenosu nákladů na ohrožené domácnosti a strategické využívání prostředků Modernizačního fondu a Fondu pro spravedlivou transformaci.

Co vyplývá z výsledků výzkumu pro praxi? #2

5) Scénáře transformace k nízkouhlíkové ekonomice

Z hlediska transformace k nízkouhlíkové ekonomice je na místě otázka, jakým způsobem chceme tohoto cíle dosáhnout. V debatě o scénářích už zúčastnění nevystačí s negací klimatických návrhů. Přislíbem pro ochranu klimatu je, že také veřejnost nepovažuje za efektivní scénáře, které rezignují na ochranu klimatu a nechávají ji na dobrovolné bázi. Tyto scénáře navíc lidé ani nepovažují za atraktivní. Uvědomují si, že také scénář založený na využívání českého uhlí a výstavby jaderných zdrojů nedokáže dostatečně zmírnit změnu klimatu. Za realistické a oblíbené považují spíše scénáře, které přistupují ke změně klimatu a ochraně přírody více odpovědně a proaktivně (str. 43–52).

6) Rezervované postoje k Zelené dohodě pro Evropu

V pohledu na preferovanou budoucnost této dohody je moravskoslezská veřejnost rozštěpena, přičemž třetina si přeje její oslabení či zrušení (str. 55). Obzvláště krátkodobě přinese podle lidí spíše zhoršení, zlepšení předpokládají až v dlouhodobém horizontu (str. 56). Zatímco očekávají přínos životní prostředí, obávají se řady negativních dopadů v ekonomické a sociální oblasti (str. 58 a 59). Tyto obavy je nutné při implementaci této dohody a komunikaci o ní reflektovat a aktivně k nim přistupovat. Další výzvou je zvýšení povědomí o dohodě a zdůvodnění její potřeby.

7) Klíčové cílové skupiny z hlediska postojů k transformaci.

Občany České republiky jsme na základě jejich postojů k Zelené dohodě pro Evropu rozdělili do šesti skupin. Zastoupení obyvatel kraje v jednotlivých segmentech značně kopíruje celorepublikový vzorek (str. 60). Z hlediska získání podpory pro připravovanou transformaci se vedle jasných podporovatelů dohody zdá být klíčový nejpočetnější segment opatrných příznivců. Určitě je ale zásadní reflektovat různé obavy, které se s transformací široce spojují. Podrobnější popis segmentů je k dispozici v celorepublikovém reportu: <https://institut2050.cz/ceska-netransformace-2022>

8) Narativy ochrany klimatu.

Důležitými motivy pro ochranu klimatu se jeví být zdravé životní prostředí a odpovědnost vůči dalším generacím. Ochrana klimatu může být také rámována jako příležitost, jak náš život změnit k lepšímu, vzhledem k tomu, že převládající životní styl hodnotí lidé spíše negativně (str. 62 a 63). Napříč celým výzkumem se projevuje silná potřeba více naslouchat odborníkům a odbornicím, kteří/-é by měli mít i více prostoru ve veřejné debatě. Naopak obyvatelé kraje jsou hodně kritičtí k politikům a jejich záměrům, uhelným a plynovým firmám a Evropské unii.

Co vyplývá z výsledků výzkumu pro praxi? #3

9) Limitovaná ochota podílet se na ochraně klimatu

Pouze menší část veřejnosti je ochotna se aktivně zapojovat do opatření na ochranu klimatu (str. 71-73). Nicméně to není důvodem na tyto snahy rezignovat, ale naopak je potřeba s těmito lidmi aktivně pracovat. Klíčové je také odstraňování bariér a podpora možnosti zapojování pro další skupiny, které se vůči opatřením jasně nevymezují, ale spíše nad svou aktivitou váhají. Pozitivně přijímanou motivací se jeví být spíše finanční podpora pro konkrétní investice do nízkoemisních produktů, než přenášení nákladů na snižování emisí na domácnosti, které většina odmítá (str. 71-73).

10) Afinita k produktům fosilní ekonomiky

Zatímco omezování letecké dopravy by místní spíše potěšilo, v případě zákazu výroby aut se spalovacími motory i omezení masité stravy by reagovala spíše rozzlobeně. V reakci na omezování těžby a využívání uhlí je veřejnost rozdělena (str. 74). Celkově můžeme tedy očekávat, že útlum některých uhlíkově náročných sektorů posílí u veřejnosti nedůvěru a negativní emoce. Pro řešení změny klimatu je potřeba adresovat tuto afinitu části veřejnosti k fosilní ekonomice a kromě potřebné podpory s nimi vést dialog o samotné transformaci.

11) Důraz na příznivé životní prostředí

Obyvatelům kraje jsou blízké myšlenky ochrany životního prostředí (str. 11) a zajímají se o toto téma v médiích (str. 14). Za závažné považují hned několik problémů životního prostředí v republice, které úzce souvisí se změnou klimatu. Příkladem je sucho, znečištění ovzduší nebo stav české krajiny, které dokonce považují za závažnější než dopady samotné změny klimatu (str. 27). Do budoucna si přejí, aby v kraji ubylo znečištění ovzduší i hluku z dopravy a průmyslu (str. 24). Prostřednictvím řešení těchto problémů je možné získávat podporu pro opatření přispívající k ochraně klimatu.

12) Lásky k přírodě.

Ta se projevuje napříč různými otázkami. Místní mají blízko k ochraně přírody (str. 11), považují se za ochránce přírody (str. 12) a v médiích je zajímají témata přírody (str. 14). Veřejnost si do budoucna přeje v kraji více přírody a zeleně (str. 24). Je zjevné, že příroda hraje důležitou roli v osobních životech obyvatel. V debatě o ochraně klimatu je možné oslovit i tuto náklonnost, a prohlubovat tak touhu starat se o přírodu kolem nás.

Kontakty

PhDr. Jan Krajhanzl, Ph.D., Institut 2050

jan.krajhanzl@institut2050.cz

Mgr. Tomáš Chabada, Ph.D., Institut 2050

tomas.chabada@institut2050.cz